

NORSKE statsunderstøttede

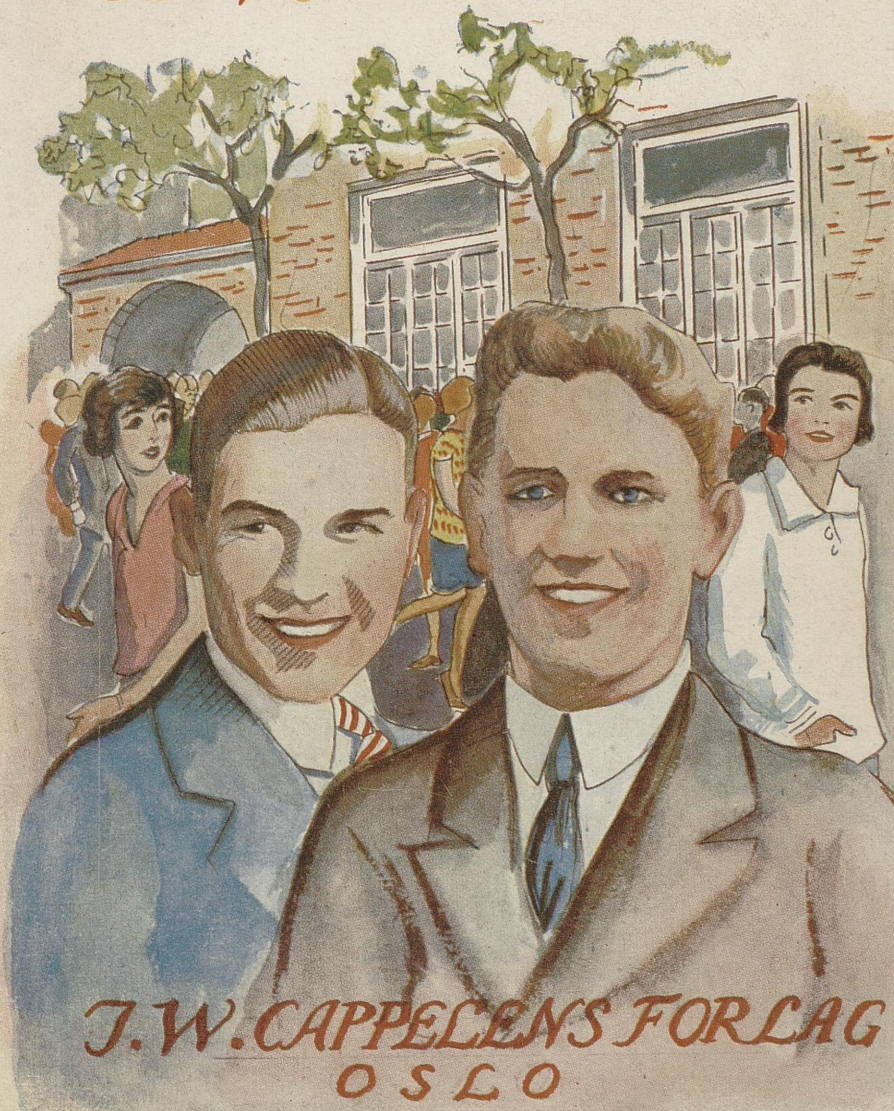
Folke-
Bok =
Samlin-
=ger

Denne bok tilhører:
Hamar lærerskoles
bibliotek

JULLI WIBORG
DE PÅ ATTEN

J. W. CAPPELLENS FORLAG
OSLO

DE PÅ ATTEN

JULLI WIBORG

DE PÅ ATTEN

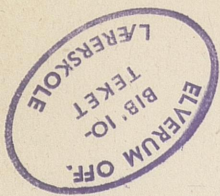
3. TUSEN

J. W. CAPPELENS FORLAG
OSLO

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Copyright 1926
by J. W. Cappelens Forlag,
Oslo, Norway.

W 631df

Kirstes Boktrykkeri, Oslo, 1926.

«Fort, fort! Der kommer de! — Tosken! Ser du ikke, at hjerterdame ligger på ryggen og ler! Der vel, ved stolbenet — sommel'n! — Hm.»

Et kvart minutts stillhet under undertrykt fnisen, og gnavkortene blev delt om, mens kortstokken blev puttet i lommene på Marias store forklæ.

Ansiktene antok litt efter litt de sedvanlige interesserte uttrykk.

Da entrédøren gikk op for fars nøkkel, ropte Johannes unødig høit, så det hørtes tvers gjennom den lukkede dør:

«Er ikke uglen over narren? Det var den i min ungdom ialfall.»

Moren kom først inn, liten og lubben og lyshåret. Hun nikket smilende til hele flokken.

Foruten hennes egne tre, Johannes, Maria og Johan Arnt, var det Johannes's klassekamerat, Fredrik Bille. Han reiste sig straks og avleverte et høflig bukk.

«Jeg ser dere spiller gnav,» sa moren fornøid.

«Ja, men nå gidder vi ikke mere, dere,» foreslo Johannes, en lang, mørkhåret gymnasiast i sytten-attensalderen.

«Kjære, hold bare på, så skal jeg finne frem noget godt til dere,» sa moren vennlig.

Maria blev rød og så skyldbepisst ned i fanget, hvor kortleiken lå gjemt. Johan Arnt trådte broren på tærne; men Fredrik Bille så freidig op i fru Kronstads vennlige ansikt.

«Vi har spilt i over halv annen time,» sa han og skjulte en gjesp bak hånden.

«Det var svært. Ja, da kan dere nok trenge forandring. Gå inn og musicer litt, så skal jeg finne frem syltetøi og kaker.»

Fredrik Bille var igjen den som bukket og takket.

«Men jeg må nok gå snart jeg, dessverre. Vi har sånn vrien matematikk til imorgen. Får Johannes bli med hjem? Vi klarer det forttere, når vi er to om det.»

«Ja, naturligvis.»

Maria var ivrig etter å hjelpe moren. Hun la bordteppet sammen og tilbød sig å finne frem asjetter og te-skjeer, mens moren gikk ut i kjøkkenet etter det øvrige.

«Den klarte du fint,» sa Johan Arnt og så beundrende på brorens klassekamerat. «Når begynner det?»

«Halv åtte. Hysj da, gett!»

«Amfi?» fortsatte den nysgjerrige tolvåringen hviskende.

Johannes gav ham en kraftig dult i siden.

Faren kom i det samme inn i stuen, så sig speidende om, nikket adspredt og satte sig i en god stol med hendene foldet over maven.

Det bleke, skarptskårne ansikt med de dypt liggende brune øine vilde hatt et asketisk utseende, hvis ikke den lett krøllede, brune hårfylde hadde mildnet det strenge inntrykk.

Ingeniør Kronstad hadde ikke lett for å smile, men når smilet bredte sin lysning over det lukkede, mørke ansikt, undergikk det en forandring, og den alvorlige mann blev sympatisk og vakker.

Når far er blid, ligner han et Kristusbillede, sa Johan Arnt engang. — — —

«Skal vi ikke få litt musikk og sang, Johannes og Maria?»

«Hm — jeg er — jeg må nok gå med Fredrik hjem; vi skal kverke noen konstruksjoner til imorgen,» svarte Johannes med en nervøs latter.

«Så. — Det skulde ikke være tillatt å gi så mange lekser til mandag. Dere trenger sannelig å ha hviledagen fri.»

«Å, Rygge tenker nok ikke så langt,» smålo Fredrik Bille. «Det er matematikk først og

matematikk sist, og ofte er det rene gåder, vi skal løse.»

«Hm,» mumlet ingeniør Kronstad, og smilet var plutselig forsvunnet. «Ja, det er visst ofte nokså innviklet; men jeg liker ikke, at dere oppsetter med leksene til søndag aften; da burde vi ha familiehyggen ubeskåret, ikke sant, Fredrik?»

«Hm. Jo, det er nok sant, men — det er så kjekt å ha lørdagen fri også.»

Under taushet og litt trykket stemning blev kakene og de rørte tyttebær fortæret, enda det så ut som det smakte de overanstrengte gnavspillere.

Kronstad hadde satt sig til pianoet og spilte en salme, mens moren nynet til første vers. Derpå stemte begge foreldrene i og sang sammen det siste vers, mens de fire unge rundt bordet inne i spisestuen satt og skrapte asjetene rene og våget likesom ikke å se på hverandre.

«De har vært til alters i eftermiddag,» sa Johannes og drog munnen op til et lite ironisk smil.

«Å, jasanya,» svarte Fredrik Bille. «Ja, ja, hver sin lyst.»

Den tolvårige Johan Arnt så bort på sin eldre bror, men da hans ansikt nu var gravalvorlig, våget heller ikke han å trekke på smilebåndet.

Maria på femten år, liten og lys som moren, reiste sig først fra bordet.

«Takk for traktementet, mor. Vi har spist op hvert grand.»

Moren nikket og smilte inne fra stuen. Den siste tone var nettop død hen, og Kronstad satt og forsøkte sig på en ny sang uten noter.

«Hvad er det for en, far? Den har jeg hørt på en fest for gamle.»

Johan Arnt stilte sig ved siden av faren med hendene på ryggen.

«Det er en takkesang,» svarte moren. «Det finnes da sikkert noter til den, far. Den er så vakker.»

«Nei, jeg klarer den ikke,» sa faren og rystet på hodet med et forlegent smil. «Spill den du, Johannes. Du kjenner den sikkert.»

«Melodien ja, — det er jo en av Mozarts vakreste. Men den er altfor pen til de banale — — ja, den passer ikke til ordene, synes jeg.»

Johannes satte sig allikevel til pianoet og spilte melodien et par ganger, mens faren sang til.

Fredrik Bille stod utålmodig borte ved døren med klokken i hånden og forsøkte å fange vennens blikk.

Endelig lyktes det, og begge gymnasiastene skyndte sig avsted — — til de vanskelige matematikkopgaver.

Men en halv time senere satt de på tredje benk i amfi og var blandt de mest begeistrede klappere, da teppet gikk ned efter første akt av «Peer Gynt».

— — —
 Efter aftenmaten gikk Kronstad og frue en liten tur, og Maria og Johan Arnt satt alene i stuen.

«Skal vi legge kabal?» foreslo gutten.

«Uff, nei — ikke snakk til mig, jeg leser.»

«Ikke lekser ialfall. Å, du leser den derre, som far ikke liker. Det er enda et billede utenpå av en sort mann, som bortfører en hvit dame. Det skal jeg si til mor!»

Marias øine lynte foraktelig.

«Du er altså en liten baby enda allikevel da? Jeg skal fortelle Johannes og Fredrik, hvordan du er, så tenker jeg nok, vi finner en annen fjerdemann til bridgen.»

Johan Arnt lo.

«Tror du, jeg mente det, du da? Jeg vilde bare skremme dig. Men du — hvorfor er det mer synd å spille med de kortene enn med gnav? Er det fordi nogen ugudelige mennesker har laget dem?»

«Spør far, så får du vel vite det. Jeg vet nemlig ikke, hvori forskjellen stikker. Men nå tier du, Johan Arnt! Jeg skal ha lest ut denne boken, før de kommer.»

«Bestendig gjør vi noget, som far og mor ikke må vite. — Er «Peer Gynt» noget fryktelig syndig?»

«Uff, nei da, — det er fryktelig alvorlig og lærerikt og vakkert, masse nydelig musikk og fine kulisser og — —» Maria så et øieblikk op fra boken med et drømmende lengselsfullt uttrykk i de brune øine.

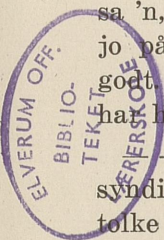
«Er det skuespillerne, som er så ugudelige da?» —

«Uff, som du spør —»

«Jamen, vi får aldri lov å gå på barneforestillingene heller, og der synger de julesalmer og har juletrær og nisser og sånt noget. Knut Alm har vært der han; moren hans storgråt, sa 'n, og da var det vel godt nok, for de gråter jo på møtene også, når det er noget, som er godt. Det var en god preken, sier mor, og da har hun bestandig grått litt.»

— Kanskje fru Alm gråt, fordi det var så syndig, hvem vet. Sånn kunde mor og far fortolke de tårene, tenkte Maria. Hun smalt i en lystig latter ved tanken på foreldrenes diplomatiske forklaring, hvis Johan Arnt forlangte å få full beskjed om fru Alm og hennes tårer i teatret.

«Hvor mange ganger har du vært der, Maria?» kom det om litt.

«Nå tier du, gutt! Ellers går jeg ut!» ropte søsteren sint. «Elise skal ha boken imorgen, og jeg har over halvparten igjen.»

«Å bare vent! Jeg skal nok tjene penger, jeg også. Jeg kan bli visergutt hver lørdag eftermiddag hos Aslaksrud, hvis jeg vil. Han har spurt mig flere ganger. Og da skal jeg kjøpe mig en ordentlig kortleik og gå i teatret klokken fem, når far og mor er i kirken. Og kjøpe både Sheiken og Sultanens slavinde og alle de andre bøkene, som far nekter oss å låne. Bare vent!»

Maria måtte le. Den lille broren stod frempå gulvet med knyttede hender og truet mot sin usynlige fiende, mens øinene lyste av lengsel efter de eldre søskendes ulovlige paradiser.

«**D**u får ha takk for hjelpen, Fredrik. Hadde ikke du vært, vilde jeg stått der som et me-he, som en førsteklases kraftidiot.»

Fredrik Bille gryntet.

«Å, du kunde vel alltids ha smurt noget sammen, du har jo lest det og mangler hverken fantasi eller talegaver.»

Johannes tok et tak i skulderen og ristet vennen ettertrykkelig.

«Lest og sett er da som natt og dag. Det mener vel du også?»

«Jada, jada, selvfølgelig. Det er klart, at du var svineheldig, og så flytende som det kom da, gett. Du la ut slik, at vi satt og måpet alle sammen. Så du ikke åssen Kjakabeinet smilte i skjegget. Nei, det er sant, han har bare barter. Han er jo Ibsen-dyrker på sin hals, og ve den som ikke kjenner «Peer Gynt». — Du var svineheldig, som sagt.»

«Vet du, Fredrik, at nu er jeg blitt klar over, at det ikke er nogen forbrydelse å narre mor og far.» Fredrik myste smilende mot vennen og for med alle ti fingrer gjennom det lyse håret.

— «Ja, du synes naturligvis, jeg har vært naiv og så videre. Men det har til sine tider falt mig vanskelig å lyve, den ene løgn hoper sig jo oppå den andre. Nogen ganger synes jeg hele stasen må ramle over ende av mangel på en real ryggrad. Det er ikke moro akkurat!»

Johannes Kronstad stakk begge hendene i jakkelommene og gjorde alt for å forlenge de allerede godt utspilte skjulesteder. Den mørke, krøllete luggen, som minnet om farens, tok villig imot de dalende snefnugg, som la sig behagelig kjølenende på det varme hode. Øinene hadde morens dypblå farve, men for øieblikket minnet de mer om farens brune, når han holdt en av sine strenge forbudstaler.

«Du må bruke vettet, Johannes,» sa Fredrik lett irritert. «Det er bare kvinnfolk, som idelig og alltid lar hjertet spille første fiolin. Og vettet ditt sier dig at skal du få det rette utbytte av norsktime, så må du sant for dyden se de verker vi leser og hører om. — Og så flaut da, gett! Så antikvarisk, så bort i veggene innskrenket! — Ja, jeg vet jo, du er enig. Det er i grunnen dumt å gå her og gjenta alle de nydelige betegnelse; men når du vrøvler om forbrydelse, da blir jeg så kokende sinna!»

Fredrik Bille sparket til en diger sneball, som en lykkelig første-middel hadde rullet på trappen ned til kjelleren.

«Det skal du ha igjen, lumpingen!» ropte gutten, da sneballen løste sig op i sine grunnbestanddeler, og Fredrik måtte finne sig i å få en hel ladning sne over hode sitt og langt nedover halsen.

«Så takk, lillegutt! Nå er vi skuls,» lo han og nikkete smilende til den skuffede første-middel, som hadde håpet på en liten munter eksplosjon fra den lange gymnasiasten. Men han hadde ialfall fått hevn. Nu dryppet det fra hodet, og det silte nedover den bløte snippen hans. Men jamen lot han som ingen ting, stakk bare ganske rolig lommetørklæet innenfor snippen og fortsatte sin høitidelige marsj med Johannes Kronstad. Gid så overlegne de er i gymnasiet, tenkte gutten og så med opriktig beundring efter de to.

«Ja, det er — horribelt,» sa Fredrik, «men la oss forsøke å se det fra hans synspunkt, Johannes. Han tror at han utsetter dig for en unødige fristelse hvis han gir dig lov. Og han hører jo til det folkeslaget som lyder ropet: Ta anstøtsstenene bort fra mitt folks vei.»

«Uff nei, hold op Fredrik! Det er jo meningsløst alt sammen. Jeg har ligget våken fire timer i natt og veiet frem og tilbake, har forsøkt å sette mig kraftig inn i fars resonnement, virkelig med god vilje til å kunne forstå ham. Men nei. Alle mine for og imot bunner i dette: Det

hører med til min utdannelse, til pensumet. Og er jeg nu engang blitt satt i gymnasiet, så er det vel fars mening, at jeg skal få den best mulige eksamen. Dermed bortfaller egentlig alle mine betenkeligheter.»

«Nå, endelig da!» utbrøt Fredrik Bille og gav vennen et slag på skulderen. «Og hvad tror du Kjakan vilde sagt idag, hvis du hadde fortalt, at — — nei, herr Pedersen, jeg har aldri sett nogen av Ibsens skuespill på scenen, jeg får nemlig ikke lov av min pappa! — Da hadde du skaffet oss en festlig stund, Johannes!» sa den annen.

Johannes blev sprutrød, men istemte allikevel latteren.

«Uff, ja, — det er Søren så vemmelig.»

«Den gangen du nedlot dig til å protestere, hvad slags argumenter brukte han egentlig? Det har jeg sannelig moro av å høre om igjen. Det er jo to år, siden du begynte å gå på — — forbudne veier.»

«To og et halvt,» sa Johannes mørkt. «Første gangen var, da jeg gikk i fjerde middel. Det var «Kongsemnerne» jeg så. Norsklæreren hadde skaffet oss billetter til nedsatte priser, og jeg ante ikke, at der kunde bli motstand, det var jo skolen som hadde funnet på det. — Du klarer dig godt uten å se det, sa far. — Det koster bare to kroner, sa jeg; for jeg trodde

det egentlig gjaldt pengene. — Ikke om du gikk gratis, sa han. Jeg vil ikke at mine barn skal sette sine ben i et syndens hus. Du kommer lengere bort fra din barnetro etter å ha vært i teatret, sa han blandt annet. — Har du vært der? spurte jeg. — Nei, det hadde han ikke. Men det skinte igjennem at nettop derfor var han sånt et eksemplar. Nå ja, han mente kanskje ikke akkurat det; men jeg forstod, at han frydet sig over å ha likesom et præs fremfor mange andre av den grunn. Ja, du kan gjerne smile. Det er fært å høre sånt snakk. — Når vi, dine foreldre, har klart oss gjennom livet uten å gå i teatret, så klarer nok du dig også, gutten min, sa han, og — — ja, så gav han mig to kroner allikevel. Jeg kunde gå på kino og se Pax Æterna, den filmen hadde han og mor sett, og den var bare lærerik og god, — ja, næsten opbyggende. — Hvad synes du?»

«Jeg sier: O, sancta Simplicitas! Som om ikke det er teater også, bare på et meget lavere nivå!»

«Det samme tenkte jeg; men jeg våget ikke si det. Og da jeg skjønte, det ikke nyttet å protestere mer, tok jeg to-kronen og gikk — — i teatret naturligvis. Ellers hadde jeg vært den eneste i klassen, som ikke hadde sett «Kongsemnerne». Fahlstrøm var svinaktig god som bisp Nikolas, hvad?»

«Storartet. — Men han spurte vel ut om Pax Æterna, da du kom hjem?»

«Ja da. Men heldigvis hadde jeg fått en i klassen til å fortelle mig om filmen, så jeg la ut verre og var svært begeistret selvfølgelig. Fra den dag kan jeg altså datere mine første famlende skritt på løgnens brede vei. Jeg angreer ikke akkurat; men det er avskyelig å gå sånn og l j u g e.»

Johannes Kronstad trakk pusten dypt, og det glimtet ildevarslende i de mørkeblå øine.

I det samme brøt solen igjennem snetykket, og dens stråler falt like på de to barhodede gutter. De smilte begge mot den behagelige overraskelse.

«Nå blir det slaps,» sa Fredrik.

«Ja, men det er hyggelig å se solen, og det var ikke rimelig, at sneen blev liggende i begynnelsen av november,» svarte Johannes.

Klokken ringte. Det store frikvarter var slutt, og snart var hele skolegården tømt for alle de tråkkende føtter.

Men oppe i klasseværelsene satt de vordende samfunnsborgere og blev preparert til å møte livets mange slags krav.

Grosserer Billes villa på Smestad var strålende oplyst. Innenfor de åpne vinduer i første etasje såes lysklædte unge piker sveve forbi i de sortklædte kavallerers armer. Dansemusikkens lokkende toner fikk de forbipasserende til å stanse op og kikke inn.

«Gid så koselig de har det,» sukket en ung kontordame til sin ledsager.

«De er slett ikke flotte,» svarte han.

«Nei, nettop derfor ser det så hyggelig ut. Damene er i almindelige, lyse sommerkjoler, og det er bare fem par så vidt jeg kan se. Sånne selskaper er bestandig de hyggeligste.»

Hun sukket igjen.

«Jeg mener du er misunnelig, jeg,» lo mannen ved siden.

«Ja, det er jeg. Jeg misunner alle som har hjemlig hygge og ikke behøver å gå ut for å få litt moro. Du kan tro det er hårdt å leve sin beste tid på en hybel eller i pensjonat.»

De to gikk videre, og musikken der inne vedblev å lyde og lokket mer enn ett par bort til havegjerdet.

Fredrik Bille fylte sine atten år idag. Moren hadde spurt om han vilde ha gutteselskap som han pleide, eller om han til en avveksling hadde lyst til å be ti piker og gutter fra klassen. «Så kan dere få dere en liten svingom til gramfonen, annen musikk blir det ikke.»

Fredrik skar grimaser da moren nevnte piker.

«Æsj, nei, — hvad skal det være godt for?» sa han tvert.

«Du trenger å øve dig op i ridderlighet,» falt den to år eldre søster Elna inn. «Du er nemlig langt fra å være nogen kavaller.»

«Haster ikke. Jeg har annet å gjøre enn å kurtisere jentene,» svarte Fredrik mutt.

Men moren og søsteren hadde ikke gitt sig. Fredrik var skyldig så mange av sine kamerater, og de fleste av dem hadde hyggelige søstrer. De manglende blev funnet blandt Elnas veninder, og dermed var innbydelsen i orden.

Eggedosis og kaker i haven klokken seks og skårne smørbrød med sjokolade ut på aftenen, det var hele traktementet. Innimellem blev der servert selters for de tørstige; men grosseren hadde sin egen lille private flaske, hvorfra han satte litt smak på kullsyrevannet.

Johannes og Maria var blandt gjestene.

«Det er ikke verdt du nevner ordet dansemoro om du kommer opom,» sa Johannes lett

henkastet. «Det høres likesom så storartet ut, og mor tror hun må rigge Maria ut i ballstas.»

«Nei vel, jeg forstår,» sa Fredrik. Men han ante allikevel ikke hvad der lå bak vennens bemerkning.

«Du får holde kjeft om dansingen da, Maria,» sa Johannes til søsteren, «men sørg for at du har en ordentlig lys kjole på dig.»

Heldigvis hadde Maria en kjole av lysblomstret voile, så den vanskelighet var lett å komme over. Det var jo sommertid, femte juni, både sko og strømper var i orden til søndagsbruk.

Skjebnen vilde at ingeniør Kronstad og frue samme aften tok sin sedvanlige spasertur nettop utover mot Smestad.

«Er det ikke her omkring Fredrik bor?» bemerket fruen da de spaserte hjemover.

«Det er lett å få vite,» mente ingeniøren. «En hvitmalt villa med grønne vinduskarmer.»

Begge stanset og så sig om. Fra en villa på den andre siden av veien lød en grammofons dansemusikk ut i den stille, lyse sommerkveld, og par efter par svinget sig forbi de viftende gardiner.

«Det passer,» sa fruen; «men — — kan du tenke dig at der er ball? Et lite fødselsdags-selskap,» sa Fredrik.

«Vent her,» sa Kronstad kort og gikk bort til nogen gutter som sparket fotball like ved.

«Jo da, grosserer Bille bor der,» sa han mørkt, «og det er ball der i kveld. Det var guttens egne ord.»

Fruen drog et langt skjelvende sukk, og de gikk stilltiende hjemover.

Omsider brøt Kronstad tausheten:

«Det kan jo tenkes at de er budne til almindelig selskap, men at dansen er blitt bestemt senere,» sa han forhåpningsfull.

«Vi får tro det,» mente fruene. «Det er ikke likt Johannes å stikke noget under stolen — ikke Maria heller. Dessuten danser ikke nogen av dem. De sitter i verste fall og ser på, og selv om det ikke er hyggelig å vite dem i slikt selskap, kan vi vel være trygge for at de ikke føler sig vel i slike omgivelser.»

«Nei, du har rett. De ser nok straks forskjellen ved den slags fornøielser og vår hjemlige hygge. Men jeg vil nu allikevel si dem et alvorsord i morgen. Den slags bør man straks ta fatt på. Jeg vil ikke at mine barn skal ha ord på sig for å være på ball hos verdslige mennesker. Vi kan jo ikke forhindre at de har kamerater fra verdslige hjem, men ball-invitasjoner får de ikke ta imot oftere.»

«Nei, langt fra,» istemte fruene. «Gir man en viss person lillefingeren, tar han snart hele hånden. Det går sannelig an å more sig uten den lettsindige dansen.»

«Ja, og så er det det at der gjerne følger drikk med. De må leske sig, og så flyter vinen så lett, og de drikker mer enn de egentlig har tenkt, fordi de er tørste. Og så — — Ja, da er det fristeren har dem i sine garn.»

«Uff, det er ganske uhyggelig å tenke på at våre barn er der nu,» sa fru Kronstad i en engstelig tone. «Men du er vel ikke redd for at Johannes drikker, Hans?»

«Nei da, nei da, — Johannes er ikke slik. Han vil aldri opføre sig uhederlig; men med tiden kan jo omgivelsene trekke ham nedover, og det må der straks settes en stopper for. Han får heller ofre Fredrik om det behøves.»

«Fredrik er en kjekk gutt,» innvendte fruen. «Han er så åpen og ærlig, og Johannes setter stor pris på ham.»

«Ja, ja, — vi får nu først høre hvad de har å si i morgen. Men ball var det, det både så og hørte vi.»

— — —

Da Johannes og Maria kom hjem ved tolv-tiden, lukket piken dem inn. Fru Kronstad hadde ikke kunnet tie med den sørgelige opdagelse de hadde gjort, og piken stod taus og hørte på og lot som hun var forbauset over at nogen våget å be Kronstads barn på slik lett-sindig moro. Men i sitt stille sind lovte hun på

at ungene skulde varsles, så de hadde greie svar å gi. Sannelig, de skulde ha litt moro de som andre unger.

Næste morgen ved frokostbordet begynte forhøret.

«Nå, hvordan hadde dere det igår?»

«Jo takk,» sa Johannes; «det hadde vært ganske hyggelig, bare vi hadde sloppet den dansingen. Det var Elna, Fredriks søster, som hadde funnet på å sette grammofonen i gang. Og så drev de på med det tullet nogen av dem. Vi andre lekte «Egenskapsleken» og «Amor kommer» i værelset ved siden av.»

«Og du da, Maria?» sa moren med et lettelses smil på sitt ansikt.

«Jeg har da aldri lært å danse,» lo hun og slurpet i sig en kopp kaffe.

«Det er ikke noget å lære heller,» sa moren mildt. «Dans hører til den slags fornøielser som fører menneskene inn på den brede vei.»

— — Da Johannes og Maria kom ned på gaten, lo Maria:

«Du Johannes, jeg tror nu det er mere moro på de såkalte brede veier allikevel, og ikke kan jeg begripe at det er mer syndig å bevege sig i takt efter musikken enn å sitte og se på og misunne de andre som kan danse, hvad?»

Maria så spørrende på broren.

«Ja, det er noget tøis,» sa han morsk; «du får se til å lære litt av venindene dine, Maria; det ser da så kultent ut å sitte slik som du satt igår.»

«Har du lært av nogen, må jeg spørre? Du danset som en — — klovn.»

Johannes smilte brysk.

«Jeg antar jeg er født med rytme i kroppen. Det er vel fordi jeg er musikalsk. Forresten er det ingen sak å lære, det er bare å bevege benene i nogenlunde takt med musikken, det lærte jeg igår. Ikke for det, jeg synes neimen ikke det var nogen større vits ved det. De lukter så stramt av pudder de venindene til Elna. Æsj, jeg var nogen ganger nær ved å kaste op. — De var nogen store jåler de derre damene. De trodde visst de var gyselig nådige og ofrende når de lot oss gymnasiaster få den ære å berøre dem med fingerspissene.»

«Jeg syntes det så moro ut, jeg,» sa Maria. «Næste gang vi blir budne, skal jeg nok ikke sitte og se på.»

«Men hør,» sa broren før de skiltes for å gå til hver sin skole. «Du nevner ikke ett ord til Johan Arnt. Det er sannelig mer enn nok med det han alt har greie på. At den kroppen er tett, det er jamen et mirakel.»

Maria smilte.

«Å han, han morer sig hundre ganger mer enn vi. Han bare går i våre fotspor, han, og

det er da lett nok. Han har jo ikke noget bry med å tenke ut hvordan vi skal lure dem!»

I Johannes's ører klang de siste ordene på resten av veien — lure dem. Ja, det var nettopp det de gjorde — næsten hver dag.

Det begynte egentlig for tre år siden — et halvt år før den teaterhistorien. Fredrik kom en dag opom med en kortstokk i lommen og spurte — mest i spøk: «Skal det være en liten bridge, dere?»

Maria og Johan Arnt stod nysgjerrige og så på de rare billedene, og Fredrik forklarte under spøk og latter. Han hadde ikke trodd at der fantes så uvidende unger til. Så hadde han for moro skyld lært dem spillet, og de var så ivrige og interesserte at han likeså godt forærte dem hele kortstokken, han hadde flere hjemme, sa han.

Men den kvelden blev der huskestue! Å, du verden!

Da faren kom hjem, løp Johan Arnt straks hen til ham for å vise frem de morsomme billedene med de rare tegningene på.

Spør om kortene fikk reisepass! I ovnen med dem uten pardong. Johan Arnt tutet, Maria hikstet, og mor forsøkte å megle, mens han selv stod mellom dem alle som syndebukken, hvem all skylden skulde gå ut over.

Efter megen ståhei, mange tårer og forgjeves megling fra mor, som visst ikke fant det så fryktelig at Fredrik i tankeløshet hadde vist barna de ugudelige billedene, kom fars ultimatum: «Jeg forbyr dere å spille med den slags kort, hører dere det?»

At nettop «den slags kort» senere var de eneste de brydde sig om å spille med, ante jo hverken mor eller far. Det var rart forresten, for sannelig hadde de før hatt megen moro med både Gnav og Firkort og Ludo og Halma.

Nu skulde de ikke få lov å danse heller. Det var et nytt forbud, det tredje i rekken.

Egentlig hadde Johannes aldri ofret dansen en lengselsfull tanke. Hver tredje lørdag var det jo dans i Samfundet; men da pleide hverken han eller Fredrik å gå dit; for største parten av jentene var fra andre skoler, eller de kom simpelthen like inn fra gaten, løse fugler, som var dansegalne og fikk nogen til å smugle sig inn. De skjemte ut møtene og forvandlet det ellers så hyggelige gymnastikklokale til en simpel dansebule. Nei, dit hadde han aldri hatt trang til å gå. Men da Elna igår hadde lokket og truet ham til å svinge sig sammen med henne; «bare en eneste gang, Johannes, til den bedårende valsemelodien av Strauss,» — da syntes han det var nokså moro. Det var noget visst dragende ved den kombinasjonen av

musikk og plastikk. Og siden det var så svært om å gjøre for far å holde ham vekk fra den fornøielsen, måtte det vel være noget særlig pikant ved den likevel.

Han hadde ialfall plutselig fått lyst til å lære, til å få greie på hvad det egentlig var som var så forførende farlig ved de langsomme skrittene.

På første samfundsmøte efter ferien blev Johannes valgt til redaktør av den håndskrevne avis «Varden».

Det var en overrumpling, både fordi han som tredjeklassing egentlig skulde være fritatt for offisielle hverv, og fordi han ikke hadde vært til stede og kunde protestere. Men da hans venn Fredrik Bille lovte å påta sig ansvaret, mente medlemmene å være i sin fulle rett da de enstemmig overdrog ham det ærefulle hverv.

Johannes ergret sig. Fredriks mangel på forståelse av den vanskelige stilling han utsatte ham for hjemme, var en biting mot den uvilje han følte ved å gå i de samme spor som de forhenværende redaktører hadde optråkket.

Han likte ikke å efterligne den forserte, ha-stemte tone som alltid klang som en disharmoni i hans ører, og gruete for å måtte servere alle de flau vitser som alltid skapte et brøl av jubel nedover benkeradene.

«Jeg kan simpelthen ikke,» sa han til Fredrik da de gikk hjemover sammen. «Enten blir jeg pepet ut, eller jeg piper mig selv ut. Begge

deler er usmakelig. Jeg har aldri kunnet klare den heisan-hoppsan-jargonen i Samfundet, vet du. Den har alltid forekommet mig så forloren. Jeg føler mig bløt på pæra når jeg hører for meget av den.»

«Nettop derfor foreslo jeg dig, Johannes. Det er din siste chance til å slå an en ny tone i Samfundet. Vi to har slett ikke opfylt våre plikter der. Vi har bare stått og kritisert i kjølig tilbakeholdenhet, og egentlig er det en temmelig feig opførsel. Da det så blev spørsmål efter redaktør, og ingen meldte sig, og de som blev foreslått, kom med millioner undskyldninger, blev det plutselig klart for mig at vi to skulde klare biffen.»

«Da kunde du jo meldt dig selv!»

«Jeg er ikke populær nok. Jeg har ord for å være en bra matematiker; men du er skolens beste pianist og klassens fineste stilist. Du blev valgt med akklamasjon. Da det blev stille, sa jeg følgende: Saken er den at Kronstad nu har felt sin dødsfiende, matematikken. Den har i to år stått som en uoverstigelig mur for ham. Men nu er han kommet vel over og ofrer gladelig både tid og krefter på Samfundet. — Var det ikke fint sagt, hvad?»

«Du er en — en — — Nei, jeg finner ikke ord kraftige nok. Men du er i hvert fall en racer i å sette folk i gapestokken. Jeg skal bruke det

billede i prologen. Den skriver jeg, så besørger du epilogen.»

«Gjerne det,» lo Fredrik. «Og det i midten er vi begge om, la gå med det. Jeg kommer op til dig ikveld, så snakkes vi nærmere ved. — Nei, ta protokollen med hjem du og legg den slik at faren din får se den. Han har godt av litt lettere kost!»

Johannes blev rød helt nedover til den bløte snippen. De mørkeblå øinene fikk et bønnlig, hjelpeløst uttrykk.

«Nei, hør her, Fredrik. Jeg vil ikke vifte med den kluten. Hvorfor skal jeg risikere en kollisjon nu når alt tilsynelatende går så fredelig og rolig? Onsdagskvelden slipper jeg jo så fint forbi — — Han har ikke mer greie på en samfundsavis enn katten på sennepp.»

Fredrik lo.

«Så la ham få en smak av senneppen. Det er sundt for fordøielsen. Nei, alvorlig talt, Johannes,» sa han da han så vennens alvorlige mine, «du må se å komme ut av denne feigheten og uselvstendigheten. Du har dine plikter du som vi andre, og reiser gammel'n bust, så foreslå at du melder dig ut av gymnasiet.»

Johannes betenkte sig nogen sekunder. Så knep han munnen resolutt sammen og nikket et par ganger.

«Du har kanskje rett. Jeg later som ingenting. Enn om ens foreldre også trenger å opdrages?»

«Bravo!» ropte Fredrik og tok et kraftig tak i vennens skulder, hvorefter de gikk hver sin vei med et kort: «Mor'n da!»

— — Johannes la foreløbig avisen på pianoet og dekket den med et notebblad. Han vilde ikke la Johan Arnnts fingrer og øine komme den for nær.

Inne på deres felles værelse satt broren og strevet med en kryssordoppgave.

«Å, det var godt du kom!» ropte han. «Si mig et annet ord for skjebne. Det skal begynne med f.»

«Fatum.»

«Ja, det passer. Og en til, Johannes; et annet ord for mellomrum mellom noter.»

«Intervall. — Nei, nå vil jeg ha fred. Jeg skal kikke gjennom avisen før far kommer.»

Om litt kom det i en ydmyg, bedende tone:

«Bare et eneste ord til: Hvad heter en fortelling om helgener?»

«Hør her, Johan Arnt, vent med de kryssordoppgavene til du har lært litt mere og ikke behøver å plage dine omgivelser. — Det heter forresten legende; men nå holder du kjeft, ellers —»

Han rakte en knyttet hånd truende mot broren; men denne gikk ganske rolig bort og lukket døren til spisestuen og hvisket i en hoverende tone:

«Jeg tenker du er glad til at jeg ikke sladrer til far om teatret og kortene, og alt det andre, — — jeg tenker det, jeg!»

Johannes smilte blekt, men sa knusende rolig:

«Nei, jasanya, lillebror, — så du fremdeles har noget av den jentesladringen i blodet. Å nei, det er ikke å vente at det sterke kjønn skal vise sig enda. Du er jo bare tolv år.»

«Jeg er fylt tretten!» ropte gutten og stod på sprang mot broren, ferdig til å bokse.

«Ja vel, ja vel, — så tenker jeg du tier stille med sånne dumme jentetrusler for fremtiden.»

Om litt kom det fra Johan Arnt, mer til ham selv enn til broren: «Det er liddelig lumpent å ta sånne ord som vi ikke har lært. — — Langsomt foredrag i musikken — begynner på på a og har seks bokstaver.»

«Det vet du da. Du spiller jo et stykke av Ole Bull som har det til tittel.»

Johan Arnts ansikt lysnet.

«Adagio? Ja, gid det stemmer.»

Men da fant Johannes at det allikevel var bedre om moren avbrøt hans avislesning og gikk dit inn. Men nettop da kom faren og maten blev satt på bordet. — — —

«Varden»? Hvad er det for noget?»

Faren hadde straks opdaget protokollen.

«Å, det er den håndskrevne avisen i Samfundet.»

«Du har da ikke nogen befatning med den?»

Kronstad stod og bladet med alle tegn på mishag i ansiktet.

«Hvorfor ikke?» sa Johannes lett. «Jeg er som medlem pliktig til å utføre de hverv jeg blir pålagt.»

«Men alt dette tøvet her — det kan ikke passe for dig, Johannes. «I måneskinn» for eksempel. Hvad er det for en tone? Og han leste halvhøit:

Hennes munn, ja tenk den lyste,
akk, så syndefull og rød,
og jeg fluksens ømt den kyste
da hun mig den kjærlig bød.»

Johannes lo.

«Puh, — ja, det skal vel være en efterligning av Wildenvey. Det er forresten en kjekk gutt som har skrevet det. Står det ikke Poeten under? Ja, det er sønn av sogneprest Sætre, han er en beryktet rimsmed.»

«Hm. Og her står et annet som ikke er stort bedre.»

«Les da, far!» ropte Johan Arnt og vilde ta plass på stolarmen for å få et kikk med.

Moren og Maria stod i døråpningen inn til

spisestuen, og piken gav sig god tid da hun tok av middagsbordet.

Johannes hadde fått et lynrapt smil da faren leste diktet.

«Hold dig vekk, gutt! — — Nei, dette er ikke nettop noget å lese høit i en familiekrets.» Han leste selv stille videre. — «Nei, det er da for galt at ikke rektor griper inn og censurer. Det er jo ganske lettferdig, alt annet enn passende for skoleungdom.»

Johannes smilte overlegent.

«Nei, nu overdriver du far. Der er da virkelig mange gode ting også. Les den ordentlig igjennem, så er jeg sikker på du finner noget skikkelig iblandt. For eksempel det lange diktet ved byens navnebytte, det er virkelig et dikt det. Jeg skal finne det.»

Faren rakte ham — halvt uvillig — protokollen, og Johannes pekte på en utmerket silhouett av Akershus, som stod over poemet.

«Er ikke det bra gjort? Han er allsidig begavet den karen.»

Tegneren i Kronstad våknet da han fikk se tegningen. Og Johannes benyttet øieblikket og bladet tilbake og fikk virkelig faren til å innrømme at tegningene var gjennomgående godt gjort. «Men ellers synes jeg det er nokså flåset og uferdig.»

Da grep Maria ordet:

«Jamen, de som skriver er jo også uferdige, det er da rimelig at det de skriver må være det samme.»

«Det er ikke bare det uferdige, det er livs-synet jeg er skuffet over. Det går en lett-sindig ånd gjennom altsammen.»

«Om du heller sa sorgløs og tankeløs, tror jeg nok du traff blinken bedre, far,» våget Johannes å bemerke til sin egen og alle de andres store forbauselse.

Faren blev rød, smelte protokollen sammen og harket megetsigende.

«Du har ikke de rette betingelser for å korrigere din fars uttalelser, Johannes,» sa han og anstrengte sig synlig for å tale rolig med et lett smil. «Jeg ønsker å se den protokollen når du er ferdig med ditt redaktørarbeide. Jeg har det håp til dig at du viser dine kamerater hvordan en vordende prest redigerer en avis.»

«Vordende prest?» gjentok Johan Arnt. «Betyr det at Johannes skal bli sogneprest?»

«Det betyr ingenting,» sa Johannes; «for jeg er for lenge siden ferdig med prestatankene.»

«Si ikke det, Johannes!» ropte moren.

«Jeg sier bare sannheten jeg, mor. Prest blir jeg aldri. Det er nok humbug og hykleri lel.»

— — «Hvad mente han, Hans?»

Fru Kronstad hadde foldet hendene over brystet og så fortapt mot døren til gutteværelset, hvor Johannes var forsvunnet.

«Guttestreker,» mumlet faren. «Han er blitt så nervøs i det siste og tåler ikke den minste motsigelse. Men det får han venne sig av med. De unge kan ikke vente at vi skal si ja og amen til alt hvad de finner på, spesielt sånt som dette,» — han pekte med en foraktelig gestus på «Varden», som lå på bordet.

«De er jo unge,» innvendte fru. «Det er vel ikke så galt ment.»

«Det står der sort på hvitt, og da er det vel fordi de mener det. En rød og syndefull munn, — synes du det lyder vakkert?»

«Huff, nei, — det var fryktelig. Ikke sant, Maria?»

Maria skvatt op. Hun hadde sittet og tenkt på hvor ustyrtelig moro det skulde bli å komme i gymnasiet — bare for de morsomme lørdagsmøtene. — Hvor heldig at Johannes aldri hadde nevnt noget om dansen. De kunde vel ikke nekte henne å være medlem bare for den avisens skyld. Det måtte være kjekt å bli valgt til redaktør. Men neimen om hun da vilde ta avisen hjem. Å nei, hun skulde nok lure sig fra fars innblanding. At Johannes var så erke dum å legge den like for øinene hans!

«Synes du det var en passende linje?» gjentok moren.

«Kanskje der egentlig har stått yndefull og så at én for leven har føiet til den s'en,» sa hun, strålende over det lykkelige innfall.

«I så fall er det en underlig form for moro,» sa faren koldt. «I begge tilfelle er det smakløst.»

Men Maria så straks at den tanken hun fremsette, hadde formildet ham i høi grad.

Da foreldrene var gått for å hvile middag i soveværelset, kastet hun sig øieblikkelig over «Varden». Men Johan Arnt som også hadde sittet på vakt for å få fatt i den sjeldne fangst, slo samtidig kloen i protokollen, og hadde ikke Maria gitt sig, vilde slagsmålet tatt en ende med forferdelse.

Johannes blev tilkalt, og det lettferdige produkt blev ganske rolig låst ned i hans egen kommodeskuff og nøkkelen puttet i vestelommen.

«Hvorfor la du den ikke der straks?» sa Maria.

«Fordi jeg synes vår ærede herr fader har godt av å få et lite inntrykk av hvorledes gymnasiaster av det tyvende århundre skriver,» sa han overlegent.

«Han blev visst ikke synderlig imponert. Du kunde ha spart dig,» sa Maria hånlig.

«Å, det er ikke så sikkert. Han fikk litt å tenke på.»

«Tenke på?»

«Ja, at der finnes en verden utenfor hans og mors — utenfor de møter hvor salmesang og sukk og klage over verdens elendighet er den almindelige underholdning —»

«Og eviglange bønner for alle dem som finner det nokså hyggelig å leve,» fullførte Maria med et ironisk smil på lebene.

«Ja. — Og på disse møtene vil de ha oss med! Der finnes jo ikke gnist av kultur, av ånd og — — og dannelselse. Og langt fra noget som heter sund, naturlig livsglede. De sukker og gråter fra de kommer til de går. Og så tror de at den slags kristendom skal lokke et ungt menneske til å bli — prest!» Johannes ropte det siste ord ut med en foraktelig grimase.

«Å — prestene pleier ikke akkurat være så innskrenket. De har gjerne mere kultur enn disse andre som preker.»

«Jeg trodde det en gang jeg også. Men siden har jeg sett flere av dem på nært hold. Enten er de moderne eller så kakler de sammen med pietistene. Og jeg kan ikke fordra nogen av dem. De første er tomme, men de siste er kvalme og feige.»

«Tenk om far hørte dig!» hvisket søsteren. Hun så med uforstilt beundring på sin eldre bror og syntes plutselig han var blitt så voksen.

«Å, han får vel høre det en vakker dag. Jeg klarer snart ikke lenger å gå her og hykle og bedrage og snike mig til de fornøielser som ungdommen har rett til. Jeg føler det undertiden som vi sitter innenfor et piggtrådgjerde med en bevegelsesradius som er kortere enn

armene mine. Jeg stikker mig bare jeg snur hodet og våger å kikke over til de farlige naboene. — Hadde det enda vært noget lastefullt, noget kriminelt, noget virkelig fært noget!» utbrøt han plutselig efter en kort pause. «Det er det som gjør mig så forhakkende sinna. Jeg vet med mig selv at jeg er skikkeligere enn de aller fleste i gymnasiet, — og så skal en finne sig i denne sure mistanken. Sannelig! Jeg kunde ha lyst til å finne på noget som riktig fikk dem til å skvette, så hadde jeg da litt igjen for alle de infame pirkeriene!»

Maria så interessert op fra leksene.

«Å gid ja. Det kunde være akkurat til pass. At du for eksempel kom full hjem en aften! Kanskje de da forstod at det er verre ting til enn å gå i et skikkelig selskap — — og bli valgt til redaktør av en håndskreven avis med s-yndefulle kyss!»

Marias smittende latter formådde bare så vidt å lokke smilet frem på brorens alvorlige, tankefulle ansikt.

«Det er forresten ikke noget å le av,» sa han kort. «Jeg er ikke oplagt til å lese. Jeg tar mig en tur bort til tante Karine.»

Tante Karine var ikke tante i almindelig forstand. Hun var mor til fru Erika Kronstads veninde fra barndommen. Da veninden døde et år efter konfirmasjonen, vedblev fru Karine Hennem å være en trofast tante for den morløse unge pike. Og da Erika giftet sig og fikk barn, het hun fremdeles tante Karine, men var elsket som en bestemor både av små og store.

«Tante Karine er et prektig menneske,» sa ingeniør Kronstad en gang til sin kone; «men jeg er ikke riktig sikker på om hun er med i den lille flokken. Hun lytter for meget til de fremmede røster.»

«Men tror du ikke Gud ser på hjertet først og fremst?» hadde fru Erika innvendt. «Hun gjør så meget godt i stillhet.»

«Der er bare én vei til frelse,» var mannens svar.

Siden den tid hadde fru Kronstad alltid et lite tillegg i sine bønner: Og før tante Karine inn på den rette veien — hvis hun ikke er der. Det siste føiet hun til for egen regning. For hun syntes det var urettferdig hvis dette elske-

lige, kloke menneske skulde plaseres på den brede vei.

Tante Karine hadde nettop dyppet en sukkerkavring i kaffen da Johannes blev lukket inn av gamle Mette, husets eneveldige faktotum.

«Svært så tidlig du er ute,» mumlet hun. Stemmen var bøs, men det bergenske og glimtet i de grå øinene mer enn opveiet den uvelkomne hilsen.

«Sover hun kanskje?»

«Nei da, nei da, — bare gå inn. Du er jo kjælegutten hennes, du.»

«Kjælegutten,» hermet Johannes og tok et så kraftig tak i hennes skuldrer at hun hvinte.

«Å, det er bare denne kjælegutten Deres!» ropte hun inn i stuen da fru en engstelig spurte hvad der stod på.

«Vær så god, Johannes far; du fortjener ikke kaffe, men —»

Johannes lo og Mette hentet smilende en kopp fra buffeten.

«Han har jernhender den karen,» fortsatte hun. «Han blir aldri prest — ikke mer enn jeg blir det. Bryter eller bokser burde du bli — eller tannlæge — eller —.»

«Eller skolemester!» avbrøt Johannes henne.

«De har også bruk for sterke never. Så som jeg ristet dig, tar de guttene når de ikke vil lystre!»

Fru Hennem så på de to med et lunt smil. Da Johannes hadde fått kaffen, gav hun Mette et kort nikk som skulde bety at nu klarer vi oss uten din assistanse, og Mette gled lydløst ut gjennom døren.

«Der er forresten noget visst krigersk over dig idag,» sa hun og så granskende på den unge mann. Johannes rødmet, og tante Karine tok lynsnart øinene til sig. «Men nu lar vi alle krigstanker fare, og så forteller du mig hvordan det føles å begynne på'n igjen efter ferien. Knirker det fremdeles?»

«Har jeg i det hele tatt sagt at det knirker?»

«Nei, men det må det gjøre efter sånn lang stans.»

«Tok du artium ifjor, tante Karine?» lo Johannes og knaset lydelig en kavring mellem tennene.

«Jeg følger alltid med, vet du, og jeg både hører og ser forskjellen på dig og Maria når dere starter efter ferien, og når dere er i full fart utover høsten.»

Johannes tok de siste slurker og satte koppen vekk med et kort: «Takk for kaffen!»

«Du drikker altfor fort,» sa tante Karine. «Jeg er bare halvferdig. Det er ugalant å skynde sig slik bare for å understreke at din fordøielse er i bedre orden enn min.»

«Ja, undskyld; men — jeg er nemlig i krigshumør idag. Det var sant som du sa. — Det er far som er — — motstanderen.»

«Hm. Bare far? Ikke mor?»

«Mor?» Johannes smilte. Der lå både medlidenhet og forakt, men også en liten porsjon ømhet i det smilet. — «Mor er så uselvstendig. Hun er jo formet av far og tør ikke ha andre meninger enn han. Jeg regner aldri med hvad mor mener. De er sannelig ett i aller verste forstand. De er én sjel og én tanke. Men efter hvad dikteren sier, er jo det det ideelle forhold — — hvad?»

Tante Karine hadde funnet frem strikketøiet og satt tilsynelatende fordypet i å telle maskene på den ene pinnen. Hornbrillene lå helt nede på nesetippen, og de grå øinene var lett sammenknepte da hun løftet hodet og så bort på Johannes.

«Seks og tyve, kan du huske det, Johannes?»

— Så flyttet hun brillene høiere op, og bennene begynte å klirre regelmessig. Johannes ventet tålmodig. Han kjente tante Karine og visste at hun allikevel hadde hørt hvert ord. Ikke et øieblikk hadde hun mistet tråden. — «Hvis jeg forstår dig rett, gutten min, så er du begynt å tvile på om det fjerde bud er skrevet for gymnasiaster i det tyvende århundre.»

«Hm — ja, hvis det å hedre sine foreldre er ensbetydende med å se op til dem og blindt finne sig i alle deres bestemmelser, så har du rett. Jeg hedrer ikke far og mor på den måten. Mor er snild og uselvvisk og har ofret sig for oss barn på alle tenkelige måter. Jeg er glad i henne og setter pris på at hun ikke eier fnugg av egoisme. Men hedre? — Nei, jeg har ikke respekt og ærbødighet nok for henne.»

«Det er slemt det, Johannes,» sa tante Karine stille.

«Ja, jeg innrømmer det. Men det er enda slemmere at jeg ikke føler såpass for far. Ham hverken elsker eller hedrer jeg!»

«Johannes!» ropte fru Hennem.

«Og det som verre er,» blev han ved uforstyrret, «jeg synes somme tider at jeg hater ham.»

Nu la tante Karine strikketøiet i fanget, tok brillene av, strøk sig med hånden over det sølvgrå håret og trakk det hvite ullsjalet godt sammen foran, som om hun frøs.

«Synes du her er koldt, Johannes?» spurte hun og så med et blekt fraværende smil på den unge mann.

«Ikke særlig! Jeg er gloende varm! Men du skal få et ekstra sjal.» — Han hentet et pledd fra sofaen og bredte det omhyggelig over knærne på den gamle dame, puttet godt ned

ved sidene og stilte sig spørgende foran henne med hendene på ryggen. — «Det er visst mig som skaffer dig de kuldegysningene, tante,» sa han med myk stemme.

«Å, jeg blir ikke nettop varm ved å høre den slags hjerteutgydelser. Nei, jeg får imellem slike frysninger, blodet er vel for tynt, — men det går straks over. — — Hør, Johannes, la oss begge to forsøke å tenke oss at vi er mor og far på firti-femti år med en atten års gutt i gymnaset.»

«Å, tante! Jeg har hundre ganger forsøkt det eksperimentet; men det hjelper ikke det bæss. Jo mere jeg tenker, jo ugriere blir det.»

«Men nu vil jeg være med dig og tenke, Johannes. Legg sammen din og min alder og divider med to, så er vi kanskje på fars alder. — Nu vil jeg tenke høit først, og du skal helst ikke avbryte mig. Efterpå skal du få ordet. Vær så god, ta plass og ikke se så krigersk ut. Strekk benene godt frem, tend dig en cigarett om du vil. Vær så god, her er cigaretter, fyr og askebeget. Bare røk vekk, hele esken om det behøves. Jeg vil også ha noget mellem hendene, da har jeg lettere for å snakke. Se så, nå har en uskikkelig maske rømt ned i underetasjen. Den må jeg først bringe tilbake. — Se, det var hyggelig, sa hun da den første lette røksky kom til syne. Nu er du innstillet på å ville høre på den annen parts advokat. — — —

Din far er fra et fattig, men strengt religiøst hjem i en småby, hvor der i hans ungdom gikk en sterk vekkelse. Han hadde nettop vært to år til sjøs da vekkelsen brøt ut, og de to årene der ute i det fremmede hadde nok ført ham langt bort fra foreldrenes påvirkning. Han har selv fortalt mig at han plutselig fikk se sig som en stor synder, og derfor måtte bryte helt overtvert med sitt gamle liv for å kunne tro sig som et Guds barn og bli lykkelig. Kortspill og dans blev bannlyst for eksempel og all musikk som minnet om livet ombord og på restauranter.

Din far er en steil karakter. Har han først tatt en beslutning, er det vanskelig å få den rokket. Han er hvad man kaller uelastisk. Det er fordi han er ensidig. Han hverken vil eller kan se en sak fra flere sider. I politikk, i avholdssak og i religiøse spørsmål bruker han en eneste rettesnor: Fører dette mig nærmere Gud eller ikke? Kan han besvare det spørsmål tilfredsstillende, lukker han øine og ører for alle bispørsmål. Hensynet til samfundet, til sine medborgeres vel, mener han dermed å ha klart tilfredsstillende. Han slår cirkelen omkring sig og sier som så: Dette tjener til vårt evige vel. — Men nu er jeg trett. Undskyld at jeg hviler et par minutter.»

Tante Karine la strikketøiet ned i fanget, og lente sig tilbake i stolen med lukkede øine.

Johannes blåste lette, lyse røkskyer op i luften og fulgte dem med interesserte blikke. Der hørtes ingen annen lyd enn den ensformige tikkingen av klokken bak sofaen, hvor han satt.

Han forstod at tanten trengte stillhet for å ordne sine tanker. Den lette skjelven om munnen og de foldede hender gav ham en anelse om at hun søkte hjelp hos en usynlig makt, og rent uvilkårlig la han cigarettene fra sig og samlet de urolige hender bak nakken.

Om litt åpnet tanten øinene.

«Jeg er ikke videre høflig,» sa hun; «men det er uvant for mig å holde så lange enetaler. — Nei, nei! Du kan ta det med ro, gutten min,» sa hun da Johannes kom med undskyldning for at han hadde bust ut med det som lå ham på hjertet. «Jeg setter stor pris på at du vil betro dig til din gamle bestemor. Og nu vil jeg gå videre. Jeg er en omstendelig sakfører, og jeg slutter ikke på halvveien når jeg har påtatt mig et forsvar. Ta dig en ny cigarett om du vil. Ikke det? Nei, nei. Du har forresten fått mere ro i blikket nu. Det hjelper å lesse litt av byrdene over på en annen, ikke sant?»

Johannes bøide sig frem og grep impulsivt de små, tynne hender og trykket dem næsten heftig:

«Du er en engel, tante Karine!»

Hun smilte hoderystende.

«Tusen takk! — Så går vi videre. — — Som jeg sa, er din far først og sist en himmelborger. Men som sådan glemmer han at det er Gud som har satt oss her på jorden. Og han vil at vi skal utvikle våre evner og krefter til nytte for den jord vi bor på. Men Hans Kronstad har ikke syn for den side av Guds verk. Hvorledes gavner jeg best min evige sjel? Hvorledes kommer jeg lettest uskadt gjennom denne farlige verden til det hjem som skal huse mig i all evighet? Det er det store spørsmål som gjør alle de andre overflødige for ham.

Nu vel. Når det kommer til det punkt i vårt liv at vi skal forlate verden, er det også det ene, — som det står i salmen: «Ett er nødig, dette ene: Lær mig Gud å kjenne rett. Verden kan mig intet tjene, tynger kun og gjør mig trett. Den er kun en byrde som nager og plager hvor sjelen dog ingen rett liflighet smaker.»

Slik synger den som er ferdig med livet og som har sett mere av jordens elendighet enn av dens skjønnhet.

Men den som har begge øine vidtåpne for alt det vakre her nede, synger heller en annen sang: «Deilig er jorden, prektig er Guds himmel, skjønn er sjelens pilgrimsgang. Gjennom de fagre riker på jorden går vi til paradiset med sang.»

Med sang, ja, ikke med sukk og klage over hvor her er fryktelig å være. For de lykkelige mennesker som også har fått øie for det vakre på jorden, klinger alltid tonen fra himmelen gjennom hele livet her nede. Den forstummer aldri, som det står i sangen.

Det forekommer mig at din far ikke hører denne tone fra himmelen under sitt daglige virke. For tonene, ser du, de har en merkelig evne til å gjøre menneskene lyse og glade og medgjørliche. Musikken i det hele tatt legger et vidunderlig skjær av poesi og mildhet over det daglige livs einerlei, så en lettere forsoner sig med det som er skjevt og skakt omkring en.

Jeg tenker mig at din far og mange med ham er så sterkt optatt av tanken på hvad de selv skal gjøre eller ikke gjøre at de ikke får tid til å lytte efter hvad Gud vil si oss gjennom denne tone fra himmelen. Derfor er der så mange sukkende hengehoder, som ser alt annet enn lykkelige ut selv om de er på den rette veien.»

Tante Karine løsnet på sjalet. Hun hadde fått farve i kinnene og var blitt varm under den lange enetale.

Johannes satt med en utbrent cigarett mellom fingrene og så ned i gulvet.

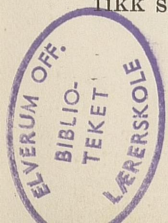
Da han på ny hørte klirringen av benpinnene, så han op.

«Nå, Johannes, — hvad tenker du på?»

«At far kunde trenge å gjennemgå en ny slags omvendelse. Han lever jo i det gamle testamente sammen med loven og profetene. Rør ikke, ta ikke, smak ikke, — det er det stadige omkved, og det kan da ikke være evangeliets grunntone. Apostelen Paulus sier også noget ganske annet. Alt som er sant, alt som tales vel om skal vi gi akt på. Altså ikke bare det som direkte befordre oss inn i himmelen.

Nei, tante Karine, du er ikke i stand til å frikjenne far for det tyranni han utøver over oss. Din medfødte rettferdighetssans sier dig at han har urett når han på liv og død vil stenge oss inne — eller ute — fra verden.»

«Nåja. Men jeg er ikke helt ferdig. Enhver sak har minst to sider hvorfra den bør sees. — Der har vært mange faktorer tilstede ved dannelsen av din fars karakter og livssyn. Først hans foreldre i de trange kår, uten det som vi kaller almindannelse, den sneversynte omgangskrets, hensyntagen til andres mening og — — sist, men ikke minst den mangelfulle utdannelse han selv har fått. Et par år på en teknisk skole og noen kortere kurser er nok bra spesialutdannelse, men gir ham ikke de rette betingelser for å kunne forstå vordende akademikere fem og tyve år etterat han selv fikk sin skoleundervisning.»

«Jamen, tante Karine!» ropte Johannes ivrig, «nettop derfor burde han ikke blande sig —»

«Stopp! Jeg er ikke ferdig. Du som mener å ha fått mange flere kunnskaper og det videre og friere livssyn, burde derfor kunne forstå ham bedre enn han forstår dig. Der fordres større forståelse av dig selv om du er yngre. Og du bør være din far takknemlig for at han er i stand til å gi dig en langt bedre utdanning enn han selv har fått. Du kan være viss på han savner den sårt.»

Johannes rystet bestemt på hodet.

«Å, neida! Han er så vel fornøyd med sig selv. Jeg har flere ganger hørt bemerkninger som tyder på at han mener all denne lesningen bare er av det onde. — Ja, vet du hvad fabrikkieier Holth sa engang, du vet han høvdingen i den klikken hvor mor og far hører hjemme, — han og far satt og snakket om ungdommens lett-sindighet, og da sa Holth: Jeg er kommet til det resultat jeg, Kronstad, at jo mindre ungdommen lærer av bøker, jo lettere er det å bevare dem for Guds rike. For megen skole er av det onde, sa han. Og far var enig! — Jeg begriper egentlig ikke hvorfor han koster skole på oss — — når han mener den er skadelig. — Hør! Har du kamferdråper, tante Karine? Eller nafta?»

Fru Hennem var i ett nu oppe av stolen og la sin hånd på guttens varme panne.

«Er du syk, Johannes?»

«Nei da. Ikke til mig, men til dig selv! Ja, for nu vil jeg fortelle dig noget som du kanskje blir rystet over; men jeg må, jeg vil, jeg er nødt til å snakke like ut av posen en gang. Jeg føler det nemlig som jeg er på nippet til å eksplodere hvis jeg ikke får luft!»

«Nåda, gutt!» smilte tanten tappert og satte sig godt til rette med hendene løst foldet i fanget. «Jeg er ikke så svak som jeg ser ut til.» Men det var ikke fritt for at stemmen skalv en smule.

Johannes kremtet et par ganger.

«Jeg bedrar mor og far. Jeg lyver eller fortier noget for dem omtrent hver eneste dag! — Jeg har hatt valget mellom å være en særling, en dumrian, i mine kameraters og læreres øine eller å være en ulydig sønn, — og jeg har valgt det siste.»

«Forklar dig nærmere, Johannes. Nevn noen konkrete tilfeller.»

«Hm.» — Johannes lo en forsert latter. — «Du vet at vi i gymnasiet har morsmål? Nuvel. Og vi har naturligvis også litteraturhistorie. Den hører med til pensumet som vi må ha inne til eksamen. Blandt andre diktere må vi også lese Ibsen og Bjørnson. I timene gjennomgår vi flere

av deres skuespill. Det er likeså nødvendig å kjenne innholdet av «Over Ælvne» og «Peer Gynt» som å kunne den Pythagoreiske læresetning og visse formler i geometrien eller de uregelmessige verber i tysk. — Nu mener far at det er synd å se disse skuespill opført. Han nekter mig altså å gå i teater.» — Det blev en kort pause. Så kom det langsomt og med vekt: «Men jeg går bak hans rygg! Han nekter oss å danse; men jeg danser uten han vet det! — Jeg gir nogen privattimer i latin til et par i første gymnasium og får fem kroner timen. De pengene går jeg i teatret for og på danseskole en gang i uken. Men jeg lyver og sier at jeg har vært hos Fredrik. — Jeg synes det er fjollet å danse; men jeg vil ikke bli betraktet som en særling; forresten har jeg godt av å lære å bukke og hilse skikkelig og bli litt mere slepen i min optreden. Plastikk altså. La du ikke merke til hvor fint jeg satte mig i stolen idag?» Han la an på å vise sig overlegen, men fikk dårlig til den lette, spøkefulle tonen.

Fru Hennem lukket øinene et øieblikk og smilte svakt.

«Fortsett — — for der er vel litt mere?»

«Jo da,» sa Johannes og rensset stemmen vel og lenge. «Jeg spiller bridge! Jeg eier en kortstokk, sån en som de lastefulle bruker når de spiller om penger og slåss og drikker og stikker

hverandre med kniver. Jeg er altså en av dem. Far har holdt lange taler om hvor det fører hen når en begynner med å holde disse fæle papp-platene i hendene; men jeg har likevel lært mig bridge, for jeg vil ikke være bekjent av at jeg ikke kan det, fordi jeg ikke får lov hjemme. — Ikke fordi jeg finner det noget særlig moro. Jeg synes sant å si at det er bortkastet tid, jeg vil heller lese eller øve mig. Men som sagt — jeg vilde kunne spille bridge, derfor har jeg lært det. — Ja, nu vet du det! Sannelig, det lettet, tante Karine! Og du har ikke besvimet? Storartet!» Han lo tvungent.

Fru Hennem så skarpt på ham.

«Det er visst enda litt som piner dig. Jeg hører det, gutten min. La mig få det også.»

Johannes knakk plutselig sammen. All hans tidligere påtatte freidighet var som blåst bort. Han slo begge hender for ansiktet og satt et par sekunder stille.

«Ja, det verste er igjen! Og det kan jeg ikke tilgi mig selv. Jeg — ja, jeg har fått både Maria og Johan Arnt med på det altsammen. — Jeg er en elendig stymper, tante Karine!» sa han stille med brutt stemme.

«Det siste er det verste, Johannes. Du har et stort ansvar overfor dine yngre søsken. De har ikke hatt dine motiver; de har bare fulgt i dine fotspor, blindt og uten å resonnerere.»

«Men før eller senere var de kommet dit allikevel,» sa Johannes og forsøkte å se ube-sværet ut.

«Det hadde blitt deres egen sak.»

«Ja, ja, — du har rett tante. De er kommet for tidlig op i det. Jeg er klar over det. Men nu er det for sent. Jeg kan ikke si til dem at jeg angrer, for det gjør jeg ikke; men jeg kunde beholdt bedrageriet for mig selv. For-
resten var det ofte nødvendig å ha en alliert. Og Maria er mere utviklet enn du aner. Hun resonnerer skarpere enn jeg gjorde da jeg var femten år.»

«Hun har vel hatt en god læremester i dig?»

Johannes slo øinene ned for det klare gjennem-trengende blikk, men forsøkte allikevel å smile.

«Hvad vil du råde mig til?»

«Råde? Vil du egentlig ha noget råd, gutten min? Vil du kanskje gå til din far og fortelle alt og love å lyde ham herefter? Nei, det vil du ikke. Du vil fortsette på samme måten, men du vil ha avlad hos din gamle tante og lesse alle dine synder over på mig stakkars gamle krek, så jeg får nogen våkne nattetimer for din skyld.»

Johannes's ansikt lysnet. Tante Karine sympatiserte med ham, det var tydelig å høre.

«Du vilde ha valgt det samme hvis du hadde vært i mitt sted, ikke sant?»

Fru Hennem la strikketøiet omhyggelig

sammen før hun svarte. Det lekte et lite vemodig smil om den fine, følsomme munn, og Johannes satt med hver nerve spent og ventet på svaret.

«Det siste spørsmål kan jeg ikke svare på. Jeg har aldri være i en slik situasjon, og det er så lenge siden jeg var ung. Men jeg vil allikevel gi dig et råd: Be Gud hjelpe dig med å komme bort fra de krokete, vanskelige stier du nu går på, og inn på de åpne, lyse veier. Hvorledes aner jeg ikke. Men hans råd er vise, og hans veier fører alltid frem til målet, selv om de ikke er etter våre ønsker. — Spill litt, før du går, Johannes! La oss få det preludiet av Chopin et par ganger. Det er balsam for såre sind.»

«Da vil jeg heller spille Valse Triste først, den passer bedre til min sinnsstemning, så skal du få Chopin etterpå. Jeg er ikke istand til å gå inn under tempelbuene før jeg har danset villskapen av mig!»

«Fy, Johannes! Ikke snakk slik. Den ender jo med døden den ville dansen av Sibelius?»

«Ja, men den gir utløsning, tante. Den er som et knitrende, brakende tordenvær, som slutter med at lynet slår ned og feier bort det som ikke har rett til å leve. Etterpå bryter solen frem gjennom skydekket, og da passer det å trine inn mellom søileradene og gi sig hen i tempelstemninger.»

Johannes var på vei fra skolen og skulde nettop svinge rundt hjørnet til sin egen gate da en lys pikestemme ropte ham an:

«Hallo! Er du nærsynt?»

Johannes hadde gått i sine egne tanker og ikke verdiget de forbipasserende et eneste blikk. Han rødmet som om han var blitt grepet i fusk og stammet frem en klosset undskyldning til Elna Bille, som leende stod og betraktet ham.

«Så du heller ikke Rygge? Han strøk forbi dig oppe i gaten. Han snudde sig til og med. Kunde vel ikke tro sine egne øine! Eller kanskje det er en avtale at dere aldri hilser på lærerne mer enn en gang om dagen?»

Johannes visste ikke annet å gripe til enn å ta hatten av. Og mens den isnende nordenvind kjølnet hans varme panne, var venstre hånds fingrer i uavlatelig bevegelse gjennom den tykke, krøllete lugg.

«Du er fryktelig høflig,» lo Elna. «Men nu er det mer enn nok, takk. Sett hatten på, ellers får du nervegikt resten av dine levedager.»

«Puh, jeg er ingen kjerring,» sa han med grøtet stemme, men satte allikevel den grå filt-hatt på hodet. — «Skal du hjem — eller — —» spurte han og gjorde mine til å gå.

«Nei, jeg skal stå her akkurat fem minutter og snakke med dig,» svarte Elna muntert. «Si noget hyggelig da, Johannes, og lat som du liker mig svinaktig godt! For jeg skal nemlig erte én, ser du. Han kommer oppe i gaten; men ikke snu dig, bare se på mig er du snild. Og når han kommer forbi oss, må du hilse flott og se litt overlegen ut. Å, Johannes! Du aner altså ikke for en tjeneste du gjør mig. Han skal avstraffes, ser du, og han er fryktelig sjalu. Når han ser dig, tror han du er en ny-bakt jurist med den flotte skinnvesken under armen. — Er du virkelig bare nitten år, Johannes? Gid, du ser ut som to-tre og tyve minst!»

Johannes lo. Han begynte å more sig over Elnas iver efter å se optatt ut. Genertheten var strøket av ham da han forstod grunnen til hennes plutselige interesse, og snart var de i ivrig samtale om skolen og lærerne.

Johannes var nu den talende, og Elna stod smilende og lyttet så interessert at hun bare såvidt blev opmerksom på en ung herre, som hilsende gikk forbi på hjørnet vis à vis. Hun nikket flyktig dit hen.

«Se riktig intenst på mig da, Johannes!»
 hvisket hun. Og Johannes så gjorde. «Skal vi
 ikke gå nu — riktig langsomt er du snild. Så
 stanser vi litt — som om vi er optatt av et
 høist interessant emne og glemmer alt omkring
 oss. Der snur han sig! Å det er glimrende! Jeg
 fryder mig altså! — Vet du hvad han sa til
 mig igår? At jeg var altfor flyktig — at jeg
 var kokett og lunefull og flagrende lett! —
 Jeg er det ikke, vet du, — slett ikke, — det ser
 bare ut sån, fordi jeg har så lett for å moro
 mig. Si mig opriktig, Johannes — jeg betrakter
 dig som en yngre bror nemlig: Gir jeg inn-
 trykk av å være lett på tråden?»

Elna var i dette øieblikk alvorlig og så op på
 Johannes med et bønnlig uttrykk i de blå øine.

Så lange og så sorte øienvipper hun har,
 tenkte han og konstaterte for første gang i
 sitt liv at det var pent å ha tette frynser om-
 kring øinene, især når øinene var så lyseblå
 som Elna Billes. Han hadde heller aldri lagt
 merke til at Elnas øienbryn var så kullsorte
 og fint tegnede, og hvor nydelig de stod til
 den hvite pannen og den blonde cuttingen, som
 stakk frem ved ørene under en lavendelfarvet
 silkehatt.

«Sånt forstår jeg mig ikke på,» sa han og
 gikk et par skritt foran henne; men hun inn-
 hentet ham straks.

«Ser ikke jeg trofast ut da, Johannes — — i øinene?»

Hun stanset, la en liten behansket hånd på hans frakkearm og så ham inntrengende op i ansiktet.

«Joda, joda,» smålo han.

I det samme kjente han en fast hånd på skulderen, og da han vendte hodet, så han inn i et par andre øine, som med et skarpt, mistenksomt blick boret sig inn i hans.

«Å, er det dig, far? — Det er Fredriks søster, frøken Bille — — min far!» presenterte Johannes rolig. Han var heller blekere enn ellers.

Ingeniør Kronstad hilste kort og gjorde ikke mine til å ta den unge dame i hånden, som hun raskt hadde trukket ut av muffen.

«Går frøkenen også i gymnasiet kanskje?»

«Nei, Gud skje lov og takk! Jeg er utlært for lenge siden, jeg,» lo hun. «Synes De egentlig jeg ser ut som en skolepike?»

Kronstad kastet et hastig blick på de skinrende, hvite hansker som holdt fast på muffen.

«Hm — nei, De ser ikke slik ut,» mumlet han.

«Tusen takk! Det betyr forhåpentlig at jeg ser voksen ut, og det er jeg vel også når jeg er myndig — over en og tyve og allting.»

Kronstad svarte ikke, men trakk klokken op av lommen.

«Mor venter med middagen, vi må nok skynde oss, Johannes. God middag, frøken! Hils Deres bror!»

Før Johannes hadde oppfattet hvor uhøflig deres opførsel egentlig var, hadde de Elna Bille langt bak sig.

«Hvorfor snur du dig?» sa faren irritabel. «Det er ikke særlig velopdraget, vet du.»

«Å, jeg hadde bare lyst til å se om hun stod fastnaglet til pletten av forbauselse over vår uhøflighet.»

«Uhøflig? Fordi om vi går hjem for å få mat?»

«Vi kunde for eksempel spurt om hun skulde samme vei, og ikke latt henne stå igjen som i en gapestokk midt på gaten.»

«Å, hun klarte vel å flytte benene uten vår hjelp. Hun fortalte jo at hun var myndig. — En temmelig moderne, ung dame forresten,» la han spydig til.

«Elna er kjekk, hun,» sa Johannes med mer varme i stemmen enn han brydde sig om å spandere på vennens søster.

«Du kjenner henne?»

«Det gjør jeg vel. Jeg har jo kjent Fredrik siden første middel, og hun har bodd hjemme hele tiden.»

«Jeg har alltid trodd at Fredriks søster var en helt annen type. Du har omtalt henne som så meget eldre.»

«Tre år er også en god del eldre, synes du ikke?»

«Er dere ofte ute sammen? Pleier hun møte dig når du kommer fra skolen?»

Johannes fikk plutselig en ubetvingelig lyst til å erte faren litt. Situasjonen var virkelig for komisk til at han kunde la anledningen gå fra sig.

«M—nei, ikke hver dag — slett ikke. Men det hender jo. Hun kommer nemlig fra byen på denne tid for å få følge med Fredrik hjem-over på trikken, og da møtes de gjerne på det hjørnet der borte.»

«Men idag var ikke Fredrik der altså?»

«Nei, han — — han skulker idag.»

«Hvad vil det si?»

«Han syntes han trengte å hvile i formiddag — å sove simplemang. Han har vært i selskap to aftener i trekk og har vel en god del søvn å ta igjen.»

«Og det aksepterer hans far?»

«Ja, jeg antar det. Han pleier ialfall å skrive melding i lignende tilfelle — at Fredrik har vært syk. Og det er jo på en måte sant. En føler sig ikke akkurat frisk når en er overtrett.»

Faren svarte ikke straks på siste bemerkning, men Johannes følte at han gikk og brygget på en liten formaningstale. Til slutt brast det frem:

«Jeg blir mer og mer skuffet over Fredriks foreldre. Deres moral kan ikke stå synderlig høit når de først tillater sønnen å rangle to netter i trekk og etterpå foregir sykdom. Sant å si Johannes, så ønsker jeg at du er minst mulig sammen med Fredrik.»

«Jeg setter Fredrik høiest av alle guttene i tredje latin,» sa Johannes rolig, med et lite irriterende smil i øienkrokene. «Jeg tror ikke at den umoralske innflydelse er så farlig. Jeg kjenner gutter som synes at Fredrik er altfor meget av et dydsmønster, som likefrem håner ham fordi han ikke er med på alle deres — — tvilsomme fornøielser. En av dem har bestemt sig for teologien; men han mener som så at en vordende prest bør ha loddet dybden i livsens hav — som han sier.»

«Gud fri oss for den slags prester!» utbrøt faren.

«Ja, du kan så si. Han er dessuten preste-sønn! — Jeg mener bare at Fredrik er en bra gutt sammenlignet med mange andre, og jeg — — ja, jeg tror jeg har bare godt av å være sammen med ham. Uten Fredrik vilde jeg ha vært en uselvstendig knehøne.»

De var stanset utenfor entredøren, og faren låste dem begge inn. Da han hadde hengt hatt og frakk fra sig, rettet han sig ubevisst og så strengt på sønnen.

«Undertiden synes jeg dine ideer om selvstendighet får dig til å glemme det fjerde bud, gutten min,» sa han lavt og anstrengt.

Johannes husket samtalen med tante Karine og bøide skyldbevisst sitt hode.

«Det er ialfall ikke min mening,» sa han i samme lave tone.

«Nei, nei, — men du trenger å bli minnet om at det fjerde bud også er skrevet for vordende akademikere.»

Med disse ord åpnet han døren til stuen og gikk inn.

Johannes kastet uvilkårleg et blikk inn i entréspeilet før han fulgte etter. Han vilde overbevise sig om hvorvidt øinene sladret om det oprør som samtalen med faren hadde satt ham i. Ansiktet var blekt, og øinene syntes derved mørkere blå, men ellers tydet intet på at den vordende akademiker var i harnisk. Han smilte sarkastisk til sitt eget speilbillede og skar en grimase som vilde fått Johan Arnt til å juble.

«Fy, for pokkern!» hvisket han hvesende. Der fór en frysende fornemmelse gjennom ham, og han ventet instinktmessig å se et sort, hornet ansikt ved siden av sitt eget inne i speilet. For første gang i sitt liv følte han trang til å banne. Det letnet; men jamen var det nifst å høre sin egen stemme.

«Var ikke Johannes med dig?» hørte han morens blide røst innenfra.

«Jo da, her er jeg!» ropte han og gikk med løftet hode smilende inn til de andre. — «Skal hilse dig fra frøken Bille, Maria. Hun spurte om du ikke hadde lyst å komme op en eftermiddag og spille firhendig med henne.»

«Du verden! Husker hun virkelig at jeg kunde bassen på de to overtyrene? Gid, hvor søt hun er. Hun er svinaktig pen, ikke sant?»

Mot sin vilje rødmet Johannes.

«Det er meget mulig. Jeg har ikke forstand på damer.»

Kronstad og frue vekslet et langt blikk.

«Spør heller far, han hilste på henne borte i gaten,» sa Johannes litt efter og gjemte sig bak en avis.

«Er det sant?» ropte Maria. «Var hun ikke nydelig, far?»

Faren smilte med en liten foraktelig gjep.

«Å — — en modedukke, som bare er optatt med stas og fjas, det var mitt inntrykk av henne. Hun er ingen solid dame nettop. Har hun noget fast arbeide?»

«Hun har nylig vært i Paris for å lære sproget. Over jul skal hun visst inn på Billes kontor.»

«Ja, det stemmer med mitt inntrykk. Hun så helt parisisk ut.»

Maria lo:

«Er det en lyte ved henne kanskje?»

«Å ja,» falt moren inn i samtalen. «Hun passer ialfall dårlig inn i vår krets.»

«Ja, det er både visst og sant, mutter,» sa Johannes med tilbaketrengt munterhet. «Hun passer ikke i vår krets, nei.»

«Og allikevel er han ute og spaserer med henne,» bemerket faren.

«Er du, Johannes?»

Moren øste op tomatsuppen og stanset med øsen halvveis oppe av terrinen av bare forbauselse.

«Ja tenk, mor! Jeg møtte henne da jeg kom fra skolen, og siden det var Fredriks søster, var jeg dessverre nødt til å hilse på — — — pariserdamen. Og modedukken tillot sig å sette sine små føtter på det samme fortau hvor jeg gikk — fryktelig, ikke sant? Og så kom far og opdaget oss i ivrig samtale, som forresten blev hastig avbrutt. Jeg håper hun ikke forstod at far var mindre begeistret over møtet. Hun er så umistenksom og rettlinjet og — elastisk, Elna Bille. Hun er hverken smålig eller langsint, så jeg håper hun har glemt fornærmelsen til vi møtes neste gang!»

«Johannes!»

Faren hadde reist sig og stod streng og truende foran sønnen som fremdeles satt bak

avisen, hvorfra han hadde slynget ut sin voldsomme salve.

Avisen dalte langsomt.

«Ja!»

«Jeg vil helst undvære ditt selskap ved middagsbordet idag. Gå på ditt værelse og tenk nærmere over hvad jeg sa dig isted — ute i entréen.»

Johannes reiste sig raskt fra stolen, stakk begge hender i jakkelommene og gikk med faste skritt og løftet hode forbi moren og søsteren. Før han lukket op døren inn til sitt værelse, vendte han sig mot faren:

«Jeg må nok få lov til å si dig en ting, far: Jeg er snart nitten år. Jeg er ikke noget barn lenger! — Når du håner og harsellerer mine venner, må det være mig tillatt å ta dem i forsvaret. I Billes hjem hersker der tusen ganger mer fred enn her hos oss. For her hører ufred og trette med til dagens orden. — Jeg må ha mat, mor! Fire pannekaker og en breddfull suppetallerken, takk!»

Da døren lukket sig efter ham, blev der lenge en pinlig stillhet i spisestuen.

«Gud skje lov at Johan Arnt ikke er hjemme idag,» sukket moren med tårer i øinene.

«Han er også begynt å reise bust,» sa faren mørkt. «Han har et godt mønster i sin voksne bror.»

Maria orket knapt å få den første pannekaken ned. Den blev likesom sittende fast i halsen.

«Skal jeg gå inn til Johannes med mat?» spurte hun forsiktig.

«Det haster ikke før vi er ferdig,» sa faren.

Tonen var ikke lenger hissig, heller en smule forlegen og spak.

«Nei, det er riktig,» mente moren. «Han svarte far så uhøflig. Jeg forstår ikke hvad der gikk av ham idag.»

Men Johannes forstod det så utmerket selv. Det var der ute i entréen foran speilet at han blev styrket og opmuntret til å ta igjen. De par ordene hadde vært den trylleformular som løsnet hans forhen så bundne tunge.

«Fy, for pokker'n!» mumlet han og lyttet efter klangen; men denne gang forekom de ham ikke på langt nær så klingende og imponerende som første gang.

Nei, de må sies i sinne og i en mere utfordrende tone, tenkte han. Men nettop nu var han så matt — — av sult især — at han gad ikke.

Hvor blev det av pannekakene og tomat-suppen med makaroni i? Far kunde vel ikke være så lumpen — —

Endelig!

Maria lukket døren omhyggelig før hun satte brettet fra sig.

«Bravo, Johannes!» hvisket hun. «Sån skal det være. Slå et slag for frihet og rett! Kjemp du kun tappert og bli ikke trett!»

Johannes hadde alt munnen full av pannekake og svarte ikke. Da den første vel var nede og munnen et øieblikk fri, sa han lakonisk:

«Takk, du kan gå! Fangen «ønsker å undvære» ditt selskap ved sitt middagsbord! Stikk inn med avisen, hvis ikke min herr fader leser den og si til mor at min appetitt er første-classes.»

Maria nikket bifallende.

«Det skulde bare mangle at du tok dig nær av sånt meningsløst tyranni.»

Da Maria hadde bragt avisen, og både hun og brettet var forsvunnet, la Johannes sig på sengen med hendene foldet under nakken.

Den som litt efter hadde kunnet titte inn til ham, vilde blitt forbauset over å se to våte flekker som snart blev større og større nedover kinnene.

Men døren var låst, og der var ingen fare for å bli opdaget. — — — Hvor det føltes deilig å kunne slippe å spille komedie lenger!

«Hyttetur?» gjentok Johannes. «Betyr det at det skal være damer med?»

«Behøves ikke hvis du har noget imot det. Men mor tenkte det var hyggeligere for oss at Elna og en av hennes veninder blev med. Hverken du eller jeg er eksperter i kokekunsten, og sant å si er det behagelig å få litt skikkelig mat — en god biff og en kopp sjokolade for eksempel. Neimen om jeg klarer nogen av delene.»

Johannes gikk med rynket panne og hørte på.

«Blås i den maten! Vi kan vel ta hermetikk med, og den er det bare å varme op. Jeg kan både koke kaffe og steke speilegg. Vi behøver ikke akkurat å sulte heller.»

«Nei, nei, så går vi alene da. Ferdig med det!» lo Fredrik. «Men vær ærlig da, Johannes —» Han stanset med ett og tok et fast grep i den annens jakkeopslag. «Du vil nødvendig ha noget forhør og den slags, — der ligger hunden begravet, ikke sant? Du er redd for faren din, hvad?»

«Hold kjeft med det der!» mumlet Johannes sint og rystet Fredrik av sig. «Hvis jeg abso-

lutt syntes det var moro å ha damer med, så gikk jeg selvfølgelig ikke til far og bad om tillatelse — er du blitt bløt?»

«M—nei, men jeg har lagt merke til at du i det siste har vært svært redd for å gjøre noget som du ikke er skråsikker på at faren din aksepterer. For eksempel julesoireen. Du hadde lyst, men blev hjemme lel — enda du er blitt en støver til å danse.» — Johannes svarte ikke straks. Han gjenkalte i erindringen de nærmere omstendigheter som var avgjørende for å bli hjemme den gangen. — «Den som tier, samtykker!» triumferte Fredrik.

«Stemmer ikke — for en gangs skyld. Du kan gjerne få vite grunnen siden vi snakker om det. — Tante Karine hadde lungebetendelse den gangen, og det var en krise i sykdommen nettop den lørdags kveld. Jeg satt der borte helt til søndags morgen og — hjalp til med å våke. — Hun har vært som en — ja som en ordentlig bestemor for mig nemlig. Jeg er svært glad i henne, og jeg orket ikke å more mig mens hun kanskje lå der og døde.»

«Pardon, Johannes!» sa Fredrik og gjorde stemmen brysk for å skjule sin bevegelse. «Hun er kjekk nu, vel?»

«Ja da, hun kom sig merkelig nok. Jeg tror du vilde like henne, Fredrik. Hun er en ung sjel i et skrøpelig hylster.»

«Hm. Jo takk, jeg vilde gjerne hilse på henne hvis hun ikke har noget imot det. — Men vi kom bort fra det vi snakket om — turen og hytta.»

«Å ja —»

«Jeg har visst ikke fortalt dig at der er gramofon. Vi kan altså ta oss en svingom hvis vi kommer frosne inn og varmen er gått ut på peisen.»

«Da bokser vi heller,» foreslo Johannes leende, «mens den lirekassa spiller en jazz. Hyggelig at der er litt musikk forresten. Jeg gleder mig — men helst vi to alene, takk.»

«Som du vil. Men Elna blir skuffet. Hun liker dig — ja, sån i all vennskapelighet selvfølgelig. Hun er jo engasjert annetsteds — dessverre. Han er en stor snobb, og jeg begriper ikke Elnas smak. Mor vil helst ha henne vekk fra den fyren og har utsett oss to som passende til å omvende henne. Det pariseropholdet har gjort henne en hel del forskruet. Hun er i bunn og grunn et godt lite menneske, bare all denne påkliningen blir skrapet vekk. — Vet du at jeg føler mig eldre enda jeg er tre år yngre. Det kommer vel også for en del av at hun somme tider er så komisk uvitende om de mest elementære ting. Hun har aldri gidet å anstrenge sig med lesning, strøk i tysk skriftlig i første gym. Hjernen var ikke klebrig nok for glosene og verbenes bøining.»

«Hvem er veninden som i tilfelle skulde vært med?»

«Jeg er ikke sikker på hvem det skulde være. Elna nevnte forresten en dag at det måtte være hyggelig å ha din søster med. Hun kunde vel ha moro av en sån tur?»

«Maria vilde bli henrykt,» sa Johannes uten et sekunds betenkning. Han tenkte i øieblikket bare på hvor lite moro hun hadde — fraregnet de ulovlige danseaftener hver tredje lørdag.

For Marias skyld, tenkte han. Og med ett fikk opholdet i Billes hytte en ny tiltrekning. To søskenpar, tenkte han videre. Faren kunde da ikke ha noget å innvende selv om de blev borte i to hele døgn.

«Ja, Maria vilde bli henrykt,» gjentok han. «Men er du viss på at Elna vilde ha den jentungen med?»

«Jentungen, — er hun ikke sytten år?»

«Seksten.»

«Nåja, hun er mer utviklet enn Elna i enkelte retninger. Og så er hun så frisk og naturlig. Elna liker henne — jeg også forresten!» — Johannes kastet et raskt blick hen på vennen. Fredrik smilte mot ham. — «Er du redd kanskje?»

«Nei da, men det ligner ikke dig å si sånt.»

«Nei, for jeg liker ikke så svært mange nemlig. Maria tenker aldri på å gjøre sig til, hun er

akkurat som hun viser sig og aner visst ikke hvad koketteri er for noget.»

«Maria kokett!» — Johannes smålo. «Den ungen! Det skulde ta sig ut!»

«Nåja. Men du ser vel nok av dem som er det? Hvad synes du om Nelly Eker? La du merke til de lokkene hun hadde fått sveiset frem foran ørene idag?»

Nei, Johannes hadde ikke observert noget nytt ved hårfrisuren, bare at hun uavladelig hadde hatt speilet fremme — især i norsk-timen.

«Hørte du ikke at Rygge gratulerte henne heller? Og så du ikke det ironiske blikket Falk sendte henne da hun blev hørt i latin? — Nei, du ser ingenting du. Men såpass ser du vel at der er flere jåler i klassen enn der er naturlige piker, og selv om de ikke legger an på dig, så må du da skjønne at de er syke efter å ta sig ut?»

«Ja, ja, blås i de jentene,» avbrøt Johannes utålmodig. «La oss bli enige om den turen.»

«Det var Maria vi diskuterte,» sa Fredrik. «Jeg vilde bare åpne dine øine for at hun er kjekkere enn de fleste, og derfor synes jeg vi kan ta både henne og Elna med. Nå vet du min mening!»

«Ja, ja, men bare på den betingelse at jeg sier fra til mor og far. Blir det det minste

kluss, får det være for vår del. Du finner vel en annen som — — får lov å ta avgårde med damer.»

«Du, Johannes, vet du hvad jeg har trang til?» Fredrik satte skolevesken rett ned på fortauet hvor de gikk, sopet sne sammen langs med et havegjerde og laget en fast gråhvit sneball, som han lynsnart sendte mot en gasslykt. «Sån har jeg lyst til å bombardere faren din, men helst med ti—tyve, hårde som is — sende dem lukt i nakken på'n alle sammen, og få'n til å huke sig ned og krype på sine kne og be om nåde og barmhjertighet. Du verden for en hevnlust jeg føler overfor den mannen!»

«Han har da ikke fornærmet dig akkurat!»

«Jo, akkurat det har han. Tror du ikke jeg føler hvordan han mistenker mig, mer og mer for hver gang jeg er hos dig? Øinene følger mig ransakende og fordømmende. Det er bare med den største selvovervinnelse at jeg tier og ikke sier ham min mening. Du blir naturligvis sint, Johannes. Men en gang måtte jeg si det. Du motsier mig ikke? Nei, du kan spare dig. Jeg er nokså ømtålig overfor så tydelig mistro som jeg har følt det siste år hjemme hos dig. Men på trass kommer jeg oftere enn før. Jeg skal vise ham at Fredrik Bille ikke lar sig kujo- nere av — — Undskyld, Johannes, — jeg glemte at det er din far!» brøt han plutselig av da han

blev var at Johannes's ansikt fortrakk sig smertelig.

«Å, bli bare ved du, til du har fått tømt dig. Når du nå engang føler det slik, så nytter det ikke å protestere, selv om jeg vilde — og kunde,» sa Johannes. Stemmen dirret av den undertrykte bevegelse, og øinene hadde et uttrykk som en såret hunds.

«Kunde jeg bare hjelpe dig på en eller annen måte; men jeg er dessverre ikke så opfinnsom,» sa Fredrik, etterat de hadde spasert et langt stykke i trykkende taushet.

Johannes smilte matt.

«Hvis du kunde forvandle fars syn slik at han ialfall vilde forsøke å forstå at et ungt menneske behøver annen åndelig føde enn den han og mor lever av, og at den føde vi unge har lyst på, slett ikke er så fryktelig ødeleggende som han innbilder sig — —»

«Johannes! Jeg får en idé!» utbrøt Fredrik ivrig.

«Nåda?»

«Enn om vi ber din far med oss? Vi to ligger sammen, og din far får en køi alene underst. Elna og Maria har et lignende rum ovenpå. Din mor kunde også bli med.»

Johannes's øine blev små og mysende som holdt han på å stille linsen inn for et punkt langt i det fjerne.

Om litt kom det nølende:

«Far med — — på hyttetur i Nordmarken? Han har brukt ski engang i tiden, for mange år siden, da de var nygifte og bodde i Hallingdal, mens Bergensbanen var under bygning. De står på loftet.»

«Vel, så spør vi. Jeg går med op straks!»

«Nei, nei, — vent nå litt, Fredrik.» Johannes snudde sig mot vennen og så på ham med et stort smil. «Vilde du virkelig like å ha ham med etter alt det du føler for ham?»

«Hør, Johannes, — jeg føler noget enda mer og sterkere for dig, og hvis vi likesom kunde få en bresje inn i den hårde stenmasken og sprengre den i filler, så er der kanskje et normalt følelsesliv innenfor. Jeg tror vi burde anstrenge oss for å nå dit inn.»

«Ved å ta ham med på våre fornøielser?»

«Delvis, ja! — Så han ved selvsyn kunde erfare at det han nekter dig slett ikke er så djevlesk som disse svovelpredikantene vil ha det til.»

«Det høres svært greit ut, Fredrik; men jeg er stygt redd for du får et avgjort, kvasst nei. Du aner ikke hvad jeg har måttet døie i retning av turer i det hele tatt. Alle de velsignede foredragene om ungdommens lettsindighet, og alle de delikate artikler i de såkalte kristelige blader, som bare har øie for karikaturene — —»

«Men når han selv er med da, gutt!» ropte Fredrik utålmodig. «Vi behøver hverken danse eller spille kort, jeg er like glad jeg, bare jeg kan få frisk luft og se granskogen i vinterhabitt og ha denne sotete byen på avstand. Vi har knusktørr bjerkeved og en prektig peis. Han røker snadde, ikke sant?»

Johannes nikket.

Fredrik lo:

«Tenk at ikke det er galt! — Nå, så sitter vi rundt peisen og koser oss, mens grammodonen musicerer. Jeg skal ta noen bedagelige numre først, og når kaffen har kviknet oss, setter jeg litt dansemusikk inn, da skal det nok krible i benene på gammel'n! Så prater vi politikk og lar ham få siste ordet og stikker våre meninger i baklommen. Åjo, det skal nok gå.»

«Men Elna da?»

«Ja, vi burde ha de to med. De blir likesom et mildnende, forsonende element, som er bra å ha der. De går og pusler og steller det hyggelig med maten og fyller ut tomrummene mellom oss.»

Johannes så enda en gang langt fremfor sig med sammenknepne øine. Hvad han så, forekom ham altfor ideelt til at det kunde bli virkelighet. Derfor sukket han da han sa:

«Det er svinaktig snildt av dig å foreslå alt det der, Fredrik; men det går aldri. Bare det

ene ordet hyttetur vil virke som en rød klut på en olm okse. Han vil straks stange dig, og du mister både munn og mæle.»

«Det blir min sak. Vil du foreløbig ingenting nevne, men overlate det til mig? Det er jo en uke til; jeg skal legge en fin slagplan. Ve den som kommer iveien for Fredrik Bille!»

Johannes smilte av hans iver.

«Men hør, Fredrik,» sa han, «du er vel klar over at det blir på langt nær ikke så hyggelig sammen med ham. Turen blir jo egentlig spolt for dig —»

Fredrik lot ham ikke snakke ut.

«Når jeg har bestemt mig til å slå et slag for en venn, spiller ikke sånne personlige hensyn nogen rolle. Forresten så liker jeg å overvinne vanskeligheter. Vi tar en om gangen, Johannes. Kanskje vi til slutt får ham med op på trampen for å se Ibsen!»

Johannes ristet på hodet og smilte vantro.

«Det er forbi med de store miraklers tid,» citerte han med matt stemme.

«Så er det sannelig på tide at du og jeg lager et mirakel som kan forbause verden,» var Fredriks svar.

Det var med en underlig fornemmelse Johannes våknet søndag morgen i Billes hytte. Under ham lå Fredrik side om side med sin far. Begge to snorket så kraftig at det var høist sannsynlig at far også var våknet av den uvante musikk. Han lå inne i peisestuen på et veldig ulveskinn, som var utbredt over en slags divan.

Da Johannes bøide sig fremover kanten av køien og strakte ørene godt, opfanget han en rar, jevn dur. Det var fars bekjente snorken. Den lød som når dampen langsomt slippes ut av en ventil — pu, pu, pu. Så sov han også. Ellers var der en velgjørende fred og stillhet over alt.

Gjennom de lave vinduer sivet grålysningen langsomt inn, og litt efter litt skimtedes konturene av de snedekte graner mer og mer tydelig.

Johannes listet sig lydløs som en katt ut av øverste køi og svang sig lett ned på strømpelesten. Klokken var ikke mer enn syv, og enhver annen søndag vilde han ansett det som helligbrøde å forskjertse ukens eneste anledning til å få normal morgensøvn. Men idag følte han

ingen trang til å bli liggende og nyte sitt sjeldne privilegium.

Bevisstheten om at Nordmarken lå like utenfor vinduene, og at han bare behøvde lukke døren op, så var han i naturens favn, jog enhver tanke om trethet på flukt, og fikk blodet til å flyte raskere i hans årer.

Og så det store mirakel at far var her. Var sammen med den mistenkte Fredrik, som kanskje ikke var et passende selskap for hans sønn — at Elna, motedukken fra Paris lå ovenpå sammen med Maria, og at Fredriks far, den verdslige grosserer som inviterte Kronstads barn på dansemoro, — innåndet den samme luft som han. Var ikke alt tilsammen nok til å holde ham lys våken en tidlig søndags morgen?

Mens Johannes klødde sig på og med minst mulig støi fikk døren op til kjøkkenet, hvor han straks gikk igang med forberedelsene til frokosten, gjennemgikk han enda en gang i tankene Fredriks kamp og seier som den var blitt fortalt av Fredrik selv og Maria. Fredrik hadde innviet sin far i planen, og det var hans assistanse som bragte seieren hjem.

Grosserer Bille hadde titt uttalt ønske om å hilse på ingeniørens familie; men anledningen hadde aldri vært der — heller ikke nogen særlig opmuntring fra den annen kant eftersom Fredrik fremstillet situasjonen. Hans uttalelse at

«Johannes har det svinaktig vondt og vrient», var det lille puff som måtte til for å få grosserer Bille til å fatte en rask beslutning.

Han tok hele familien Kronstad med storm en aften mens Johannes var ute.

«Vi to fedre som har sånne bra sønner, bør absolutt lære hinannen å kjenne, ikke sant? Og derfor gir jeg mig den fornøielse å invitere Dem og Johannes og Maria med på en weekend-tripp til vårt lille tømmerhus oppe i Nordmarken. For min del vet jeg ikke nogen bedre måte å benytte hviledagen på enn i Guds herlige natur, og hvad de unge angår, finner jeg det å være en plikt å bortføre dem fra den surstoff-fattige gateluft til granskogens ozonmettede, helsebringende atmosfære.»

«Grossererens veltalenhet holdt på å ta pusten fra far,» hadde Maria fortalt; «men han fikk da stammet frem den innvending at meningen med hviledagen først og fremst var den at vi skulde samles om Guds ord.»

Da var det grosserer Bille sa de ord som bestemte ingeniør Kronstad til å ta imot den overraskende innbydelse:

«Jeg vilde sette stor pris på at De leste dagens tekst for oss søndag formiddag. Vær så vennlig å gjøre det, herr Kronstad! Selv om min hustru og jeg ikke er stadige kirkegjengere, søndagens tekst leser vi alltid — enten i en av hovedstads-

avisene eller i en prekensamling — verre hendinger er vi ikke, må De tro. Og jeg liker at ungdommen tar med det inntrykk fra hjemmet at far og mor ikke skammet sig over å lese et Guds ord ved frokosten, den eneste dag i uken hvor der blir tid til det.»

«Virkelig!» brast det ut av Kronstad.

«Jeg så at far blev fryktelig forbauset,» sa Maria etterpå. «Han trodde vel ikke de visste at der fantes noget som het dagens tekst.»

Da Johannes hadde spurt Fredrik om det virkelig var sant det med søndags-andaktene, blev Fredrik synlig støtt over spørsmålet.

«Min far pleier aldri lyve, hvad galt han ellers kan gjøre,» sa han med såret mine. «Hvilken grunn har du til å tvile på at der blir lest en preken hjemme hos oss? Det er forresten helst mor som gjør det. Og så leser vi alle Fadervår etterpå. Så langt jeg kan huske, har vi hatt den skikken hjemme, — men aldri når der er fremmede riktignok. Mor synes det er for påtrengende og mener familien bør ha slikt noget for sig selv alene.»

Johannes var blitt rød og forlegen. Hjemme hos dem var det snarere omvendt. De daglige andakter efter aftensbordet kunde innimellem bli glemt, eller forskjellige hindringer gjorde at de blev henlagt til senere på aftenen. Men når der var gjester, var faren særlig nøie med an-

dakten. Lesestykkene var da helst lengere enn sedvanlig og bønner mer innholdsrik og velformet. — Og hvad søndag morgen angikk blev der sjelden tid til lesning. En kort bønn var alt, for begge foreldrene skulde til kirken, og de andre fikk ordre om å komme etter snarest mulig.

Han hadde bedt Fredrik om undskyldning fordi han hadde tvilt på farens fremstilling.

«Jeg trodde han sa det for å bluffe. Sant å si ligner det ikke din far å være så — så —»

«Du din sønn av en fariseer!» var det svar han fikk; men det var meget mer blikket Fredrik sendte ham enn ordene selv som sved ham inn i sjelen og fikk ham til å be om tilgivelse. En tom undskyldning var ikke nok, følte han. Men det lille gløtt inn i en verden som han hittil hadde betraktet som helt irreligiøs, gav ham meget å tenke på, og det var med en følelse av spenning han avventet den stund da fariseeren skulde holde andakt i tolderens tømrede hytte. Instinktmessig følte han at Billes kristendom var av en annen art, og han gruet halvveis til å bli vidne til det forbausede og ironiske glimt i Billes øine når faren kom med den lange, intime og ubluferdige bønn, som skulde overbevise toldereren om hans uomvendte tilstand.

Huff, han blev het og uvel ved tanken. Det var best å komme sig ut straks og få nervene styrket til dagens opplevelser.

Nu var det frisk varme på komfyren, og kjelen stod snart på kokepunktet. Resten fikk damene klare.

Det var synd å stanse snorkingen der inne ved en brutal maling på kaffekvernen, som hang på veggen inn til koven. Den duret som en gammel motor igåraftes, og Bille hadde forsøkt å smøre den i alle krinker og kroker med noget harsk, amerikansk olje, som blev funnet i spiskammeret, uten det forønskede resultat. Elna forsikret riktignok at den musikken tiltalte henne mer enn all verdens grammofoner, men Johannes var ikke så viss på om begeistringen var så stor ved syv halv åtte tiden om morgenen efter en to timers anstrengende skitur aftenen i forveien.

Granskogen lå foran ham som et uberørt ferike da han lukket døren op. Det var falt en del sne om natten, og hvert et spor av mennesker var utslettet. Det var næsten synd å sette de svære beksømstøvler på det hvite teppe, syntes han. Men én måtte jo være først. Og nu kom den første rødlig lysning av solen mellom trærne. Snart var der dype furer på kryss og tvers, og menneskene kappedes om å vise at de var herrer over den umælende natur.

Johannes spente skiene på benene og laget en svær sneball, som han sendte mot vinduet i

peisestuen med et kraftig hallo, idet han satte utover.

Kronstad våknet og gned sig forvirret i øinene. Det første øiet møtte, var en snetung gran, som nysgjerrig kikket inn gjennom ruten. Og bak den stod granene tett i tett, alle klædd i sin hvite skinnende drakt.

«Hm — jeg syntes tydelig noget blev kastet mot ruten,» mumlet han søvning da Fredrik ropte fra alkoven at det visstnok blev tøvær, da det alt begynte å rase av takene.

«Kanskje det! — Ja, så Søren er ikke Johannes oppe og ute!» ropte han ergerlig og var i klærne med lynets fart. «Der sitter hans avskjedshilsen,» lo han og pekte mot ruten, hvor restene av sneballen satt igjen. — «Å nei da, det blir finfint vær, fem kuldegrader og sol, vi får rappe oss, skal vi slippe klabbingen. Hallo, der oppe!» ropte han og dunket i taket med et gevær, som hang som veggpyrd ved siden av peisen. «Frokost om ti minutter, Elna! — — Nei, vent til jeg får tendt op i peisen. Her er svinaktig kalt,» lo han og rev never av bjerkekubbene, mens Kronstad lydig la sig tilbake i putene og så til med en tilfreds gjesp.

«Dette var sannelig koselig,» sa han fornøid da det knitret og freste i kubbene, og neveren krøllet sig rød og svart og visste ikke hvor den skulde gjøre av sig.

«Sleng på litt furu, Fredrik; den lukter så godt,» sa Bille. Han lå og strakte sig av velvære inne i køien og hadde utsikt til det flammende bål. «En kunde næsten ha lyst til å bli liggende og drømme, ikke sant, Kronstad?» smålo han. «Gomorn! De er ikke blitt forstyrret av bil-leven eller trikke-spetakkel De heller? Hm? Herlig å kunne sove ni timer i trekk uten å høre det infernalske levenet!»

«Til å begynne med hadde jeg litt vondt for å sove,» innrømmet Kronstad med sin langsomme sørlandsstemme. «Men da jeg fikk vennet mig til stillheten, sovnet jeg nok for godt jeg også. Hadde ikke Johannes vekket oss med den sneballen — —»

«Vilde vi to gamle sikkert sovet til middag,» lo Bille fornøid. «Ja, søvnen er bra å ta med den. Vi storby-mennesker skal jo være underernært på søvn. Det er vel derfor vi blir så nervøse og pirrelige. Og så all den travelheten da, Kronstad, alt det jaget og slitet for å leve standsmessig, det ødelegger det beste i oss. Vi blir så overfladiske og utadvendte. Familielivet taper ved det og våre barn har ikke den hjemlige ro og hygge som preget vår barndoms-tid, ikke sant?»

«Jo, jo, — det er nok så,» svarte Kronstad eftertenksomt, «en storby har mange fristelser og farer for ungdommen. Derfor er det mitt

prinsipp å holde Johannes lengst borte fra det som kan gripe forstyrrende inn i hans utvikling. Han forstår jo ikke alltid sitt eget beste, og nettop derfor finner jeg det undertiden nødvendig å holde stramme tøiler — det vil si: jeg tror Johannes imellem føler det for stramt.»

Bille lå og smilte inne i koven og hadde ingen ting å svare. Med ett syntes han det var på tide å stå op.

«Skal vi kappes Kronstad?» ropte han muntert. «Det er forresten såpass friskt at en ikke akkurat somler med påklædningen.»

Litt efter stod gamlekarene med ansiktet i hver sitt vaskevannsfat ute i kjøkkenet, mens Fredrik sveivet på kaffekvernen under munter plystring.

«Morgenstemning av Grieg, duett for bass og tenor,» sa han med påtatt gravalvor. «Sørgelig at jeg ikke husket på dette nydelige instrumentet, far, så skulde dere blitt vekket mer standsmessig.»

«Sett en munter slått på grammofonen,» sa Bille, han gurglet sig og pusset tennene over vasken og smilte polisk til sønnen.

«For eksempel?»

«La oss få «Ja, vi elsker», den passer best. Jeg har slik en ubendig trang til å takke for det nydelige landet vårt.»

Litt efter lød nasjonalsangens toner op til damene, som fremdeles lå med skinnfellen op til haken.

«Er ikke dette skam?» sa Maria.

«Langt fra!» lo Elna. «De er fire der nede av det sterke kjønn. La dem nu få lov å vise sin mandighet og ridderlighet. Vi to skal lage middag, det er avtalen. Fredrik betror forresten ingen annen å koke kaffen. — Hør, hvor far brøler! Er han ikke bedårende! Han og kaffe-
kvernen er like musikalske.»

Maria hev skinnfellen av sig.

«Gid så moro de har det! Jeg må ned og se fars fjes,» sa hun. «Hjemme er det helligbrøde å spille annet enn salmer om søndagen.»

Men da Maria smilende og klarøiet kom ned, var musikken forstummet.

«Få en til,» bad hun og så sig spørgende om efter faren.

«Han er ute og trekker frisk luft,» sa Bille. «Hvad vil De ha? En rheinlender eller en vals? Jeg vil gjerne røre benene mine, for her er ikke overvettes varmt.»

«Men far,» sa Maria og la hånden bønnlig på Billes arm. «Jeg tror ikke han vil like danse-
musikk så tidlig.»

«All right, så tar vi en marsj — Napoleon med sin hær over Alpene — den går visst med en annen takt enn vals, ikke sant, Fredrik? Og så

stiller vi den litt bedagelig, så den ikke forstyrrer søndagshøitideligheten. Hvad?»

«Nei, fy da!» lo Maria. «La den gå riktig fort, så dekker jeg bordet så meget raskere.»

«Napoleon med sin hær» nynet hun og marsjerte taktfast mellom kjøkkenet og peisestuen med det som Fredrik stakk bort til henne.

«Sån vil ungdommen ha det, Kronstad,» sa Bille og satte grammofonen i gang for tredje gang med Napoleons marsj, da Kronstad kom inn rødkinnet og opkvikket efter en spasertur rundt hytten.

«Nåja, det er Napoleons marsj, ikke sant? Jeg husker den fra min barndom. En gammel tante spilte den gjerne for oss barn når vi skulde marsjere til bords i sjokoladeselskapene som hun holdt for alle barna i familien to ganger om året.»

«Det har du aldri fortalt før!» ropte Maria og stanset midt på gulvet med en smøraset og en brødkurv i hendene.

«Nu skal vi få en annen,» sa Bille og satte en ny plate inn. «Kjenner De den? Det er min yndlingsmelodi.»

En vuggende innsmigrende valsemelodi fylte rummet, og Johannes som nettop kom inn, blev stående forbauset og se fra Bille til faren og tilbake igjen.

«Kjenner De den, Kronstad? Ikke? Men er den ikke vemodig og vakker? Den tar en like-
som om hjerterøttene og får tårene frem i øien-
krokene.»

«Hm.» — Kronstad knep munnen ettertrykke-
lig igjen. «Jeg svermer ikke nettop for danse-
musikk, spesielt ikke om søndagen. Da synes
jeg nok heller en koral er mer stemningsfull.»

Bille nikket alvorlig.

«Det er noget i det. Vent litt til min hjerte-
knuser er ferdig, så skal De få en efter Deres
ønske.»

Da kaffekjelen stod duftende på bordet ved
siden av Fredriks tallerken og Elna som siste
mann hadde tatt plass ved farens side, stemte
en kjent operatenor i med Griegs melodi til
«Den store hvite flokk».

«Gid så begravelsesaktig!» kunde Elna ikke
bare sig for å bemerke. Faren trådte henne
ubarmhjertig på foten nettop der hvor liktornen
satt. — «At du kan velge den slags taffel-
musikk, du som ikke får en matbit ned når du
blir beveget,» vedblev datteren freidig og trakk
begge føtter langt bort fra farens. «Ja, jeg fore-
trekker altså å folde hendene mine og late som
jeg sitter i Krematoriet sålenge.»

Hun lukket øinene og sukket på en så komisk
måte at alle undtagen Kronstad smalt i en
latter.

Bille skyndte sig å stanse musikken.

«Egentlig er den altfor vakker til et så blandet publikum,» sa han med et rolig smil. «Herr Kronstad og jeg vil heller nyte den når frøken Nesvis er utenfor hørevidde.»

«Takk, far! Du er søt,» sa Elna blidt og strøk ham over kinnet. «Forresten er det morsomst uten musikk når vi er så skrubbsultne, synes dere ikke?»

Hun så sig smilende omkring, og selv Kronstad kunde ikke annet enn å nikke bifallende.

«Vi har ialfall den fordel at vi kan snakke om vi har lyst,» sa Fredrik. «Johannes for eksempel tåler ikke en annen lyd når der musiseres.»

«Grammofoner undtatt,» sa Johannes. «For da fornærmer vi ikke de optredende, og som regel er grammofonmusikk tvilsom kunst.»

«Ja, den passer best som dansemusikk. — De danser vel, herr Kronstad?»

Den tiltalte fikserte Elna et øieblikk skarpt før han svarte. Men det åpne smilende ansikt lot ikke til å ane hvilken reddsom fadese spørsmålet var. Og Kronstad forbauset både sig selv og de andre med ganske rolig å svare:

«Nei, ikke på mine gamle dager.»

«Men gid, De er da ikke gammel! Far er minst femten år eldre, og ve den som kaller ham gammel.»

«Slett ikke for gammel til å svinge sig sammen med dig, Elna. Den dag jeg ikke orker å føre dig i en god gammeldags vals, må jeg enten ha fått åreforkalkning eller podagra i stortåen! Jeg skal si Dem, herr Kronstad — nei, vær så god forsyn Dem ordentlig av sylten, den er egenhendig laget av min kone, så jeg kan garantere for råstoffene. — Ja, det var det jeg vilde si, — jeg liker slett ikke disse vrikkingene som kalles moderne dans. De minner mig om hønsegården hjemme på landet. Vi hadde nogen italienerinner som utførte presis de samme bevegelser. De vilde gjerne være hanens favoritt og kroet sig og vred sig akkurat som damene i onestopp og jazz, og hvad de nu heter alle disse gebrekkelige trinene. Nei, slikt er ikke dans. Dansen skal være en utløsning for ungdommens livsglede, den skal være den personifiserte musikk — er De ikke enig?» føide han til med et lunt smil, da Kronstad fremdeles satt taus og tilsynelatende bare var interessert i å få mest mulig kjøtt av et rypebryst.

«Hm. — Sant å si interesserer jeg mig ikke for dans i nogensomhelst fasong; men Deres opfatning er visstnok ganske treffende. Dansen er blitt en karikatur av hvad den engang var.» —

Bille smilte hemmelighetsfullt.

«Elna og jeg skal vise dere hvorledes våre oldefedre trådte dansen. — Nei, jeg sier ikke

mer; det skal være en overraskelse til iaften efter dagens strid og møie.»

Johannes holdt på å få en brødskorpe i vrangstrupen av forbauselse over at faren heller ikke nu tok bladet fra munnen. Det kommer vel, tenkte han. Det var alltid farens maner å samle op ergrelsene for så plutselig å øse dem ut som en flom over synderen når han minst ventet det.

Men nu kunde jomen Bille finne noget annet å snakke om. Det fikk da være grenser for hvor langt man kunde strekke følehornene frem.

«Her er fint ski-terreng,» bemerket han for å si noget. «De har vært heldig i valg av tomt, Bille. Her må være kjekt om sommeren også, det vannet er vel dypt nok til å bade i?»

«Ja da, både til å bade og drukne i. Men det beste er at her er godt, sunt drikkevann, og at vi fikk det like inn i kjøkkenet uten altfor store utgifter,» sa Bille.

«Ja, det er meget viktig,» samstemte Kronstad. «Jeg kjenner flere tilfeller hvor eieren har måttet bære vann fra myrbrønn og har drukket sig sykdommer på halsen.»

Elna hørte til med ansiktet i eftertenksomme folder.

«Hør, Fredrik,» sa hun, «har ikke en av våre diktere skrevet en fortelling om noget slikt? Om en doktor som skjønnte at vannet var skadelig og gjorde byens autoriteter opmerksomme på det,

men fikk bare utakk igjen og blev hatet og forfulgt og til slutt næsten stenet til døde?»

Fredrik hostet et par ganger før han svarte.

«Du er da ikke blitt forkjølet?» spurte faren engstelig.

«Nei, ikke akkurat,» smilte sønnen. «Jeg fikk bare noget i vrangstrupen. — Jo da, Elna, det er som du sier — en storartet bok forresten —»

«Tenk at jeg har glemt hvad den heter,» sa Elna og sukket. «Nei, jeg er vel håpløs når det gjelder å huske titler.»

«Jeg er sikker på at Maria som er mange år yngre, husker både forfatteren og bokens navn,» sa Bille ertende.

Maria rødmet og kastet et raskt blick tversover bordet til faren.

«Ja, du mener vel «En folkefiende» av Ibsen, ikke sant?»

«Nettop!» ropte Elna og viste en tydelig lettelse.

«Har De lest den, herr Kronstad?»

Ingeniøren tenkte sig om.

«M-nei, jeg tror ikke det.»

«Meget interessant,» falt Bille inn. «Den vilde De som ingeniør ha utbytte av å lese. De kan få låne den av mig ved leilighet. Husk på det, Johannes, at du får den med hjem til din far.»

«Takk, det vil jeg gjerne,» sa Kronstad. «Jeg visste forresten ikke at Ibsen hadde skrevet —

hm — fortellinger. Jeg trodde han bare befattet sig med skuespill.»

«Å, Ibsen var en allsidig mann, han,» sa Fredrik oprømt. «Han har skrevet lange fortellinger — på vers, hele bøker som går på rim. «En Folkefiende» er forresten ikke skrevet akkurat som en almindelig bok, synes du vel, Johannes?»

Johannes mumlet noget ned i kaffen og så ikke op. Han fant det var mer og mer vanskelig å spille komedien til ende.

«Ibsen skriver på sin egen måte nemlig,» fortsatte Fredrik uforstyrrelig. «Han lar helst personene tale og kommer ikke med sine egne lange og kjedelige forklaringer som de fleste andre diktere. Og derfor blir det så meget mer levende for leseren naturligvis. Jo, «En Folkefiende» er en glimrende bok, den vil være aktuell til alle tider. For her finnes alltid folk som ikke tåler kritikk, især hvis det går ut over deres pengepung. Den kunde likeså gjerne hett «Sannhetens røst» for innholdets skyld.»

Kronstad satt taus og hørte på, nikket bare av og til og så ut til å mene det opriktig, da han igjen takket for tilbudet om å låne boken.

«Bjørnson var heller ikke så verst,» kom det litt efter fra Elna med et uskyldig smil. «Husker du «En fallitt», far? Å, den er vel gripende! I Paris traff jeg en dame som sa at hun hadde den boken å takke for hele sin lykke. Den hadde

lært henne nødvendigheten av full fortrolighet mellom mann og hustru, og at hustruen var den som var ansvarlig for hjemmets finanser.»

«Bravo, jenta mi!» ropte Bille. «Nu skulde B. B. ha hørt dig!»

Elna smilte skjelmisk.

««Synnøve Solbakken» har alltid vært mitt ideal; men jeg har dessverre aldri fått anledning til å kopiere henne!»

«Du får ikke nogen anledning heller,» sa Fredrik. «Så trofast kunde du visst ikke være overfor en Torbjørn.»

«Jaså du! Hvad vet du om min trofasthet?»

Tonen var plutselig blitt skarp, og øinene så et øieblikk truende på broren.

«Nå, barnlille,» sa faren godmodig. «La oss ikke gå over til personlig kritikk. Det er langt interessantere å diskutere våre diktere. — Men er vi alle forsynt, som det later til, så foreslår jeg at vi en liten stund samler våre tanker om et par vers i — — den beste av alle bøker. Jeg har en kort preken som jeg tror vi alle har godt av å høre. — Er De så vennlig å lese for oss, herr Kronstad?»

«Det er hyggeligst at verten leser selv. De kjenner jo dessuten prekenen.»

«Nå, — ja, ja, gjerne det. Men jeg har glemmt min beste lorgnet hjemme — —»

— — —

Da Johannes og Maria et par dager senere snakket om den knappe halvtimen som fulgte herefter, var det spesielt en ting som hadde gjort et uutslettelig inntrykk på Maria:

«Han var så naturlig da han leste, og bare det at han et par ganger stanset og spurte om vi ikke var enige, og om det ikke var treffende sagt — det gjorde altså sammen så hyggelig. Vi satt ikke med stive, stramme ansikter og bare var tilhørere. Og da han hadde bedt Fadervår og sa: «La oss si amen allesammen,» — da følte jeg det akkurat som vi tok hverandre i hendene og lovt å være snilde mot hverandre og aldri komme med sårende, ukjærlige ord.»

«Ja, han gjorde det overraskende fint og pent,» innrømmet Johannes. «Elna var forresten god hun også da hun sa: «Uff, jeg har så vanskelig for å holde munn jeg, far, — den prekenen var visst skrevet for mig.»

«De er snilde mot hverandre, det er saken,» sa Maria, og der undslapp henne et sukk fullt av misunnelse. «Bille tåler at barna sier noget rart uten at han blir hissig og doserende. Så kristendom skal jeg gjerne være med på!» sluttet hun impulsivt.

I det hele tatt hadde hytteturen vært en opplevelse både for Johannes og Maria. Ikke bare fordi de hadde levd to og et halvt døgn av sitt liv som gjester hos elskverdige mennesker og i

naturskjønne omgivelser, men aller mest fordi faren hadde vist dem en splinter ny side av sitt vesen. Han glemte, eller han orket ikke å ta på sig den stramme minen og den høitidelige masken. Han hadde moret sig som en guttunge. Sammen med Bille hadde han laget en snemann som skulde vokte hytten mens den stod tom. En gammel dundrebørse var blitt anbragt over skulderen og en lapp plasert midt på brystet med fars egenhendige skrift med en rød blyant:

«Hvis inn du dig bryter,
jeg fluksens dig skyter!»

Han hadde gjort flere komiske kollbøtter borte i skibakken og rolig funnet sig i å bli utledd, hadde til og med ironisert over sin gammelmanns-stivhet og mangel på trening. Og da Elna foreslo at de skulde dele sig i to partier og krige med sneballer, var det far som avgjorde at familiene skulde stå mot hverandre.

At Kronstad-familien gikk av med seieren skyldtes utvilsomt en stilltiende overenskomst familien Bille imellem; men begge parter var like våte og varme, da de kom inn til kvelds. Og da Elna i mangel av passende tørre klær trakk i en av Fredriks avlagte sommerdresser og agerte gutt resten av kvelden, fantes der ikke en sur mine i hans ansikt.

Kanskje det var forklædningen som gjorde at han også gouterte springdansen og hallingen til Fredriks munnharmonika, og at Donauwellens hese, blide toner blev tålt da begge Fredrik'er svang sig fremme på gulvet.

«Lov mig at De later som Maria og jeg ikke kan danse,» hadde Johannes sagt til Bille.

«Jeg forstår, jeg forstår,» sa han. «Men en annen gang, Johannes — hvad?»

«Nåja, det får tiden vise. Men det er ikke verdt å spenne buen for høit ikveld.»

Derfor hadde Maria og Johannes bare vært tilskuere og sammen med faren applaudert grosserereren da han pustende og stønnende hadde spent og sparket og gjort kåte hallingkast i grå sportsbukser og hvite skjorte-ermer.

«Dette er sannelig bedre enn alle «systemer» tilsammen,» lo han gutteaktig og tørret svetten av det forhen hårfagre, nu så blankpolerte hode. «Dette kaller jeg sund sport innendørs, hvad?»

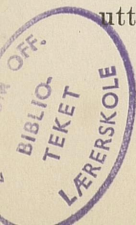
Jo da. Kronstad hadde nikket velvillig og sittet med hendene foldet over maven uten å komme med en eneste sur bemerkning, imellem hadde han endog smilt.

Fredrik hadde engang hvisket Johannes i øret:

«Miraklenes tid er ennu ikke forbi, hvad?»

«Det ser sån ut,» mumlet Johannes.

Han var plutselig kommet til å huske på en uttalelse av faren for et år siden da der også

hadde vært tale om en hyttetur, som en av de andre kamerater vilde ha ham med på:

«Jeg vet bedre enn du hvad interessene dreier sig om: Dans i dunkel belysning fra peisen til tonene av en skingrende grammofon og så kortspill og lettsindig snakk med halvtømte glasser og tett tobakksrøk. Nei takk, jeg vil ikke vite dig i slikt selskap.»

Nu satt far selv og smattet på en pipe, grammofonen durte i vei, og på peisen brente det lystelig. Selv om kortene og glassene manglet, mon han allikevel husket det mørke billede han engang rullet op for sønnen? Kanskje han endelig måtte innrømme at hyttetur og hyttetur kunde være to helt forskjellige foreteelser?

De påfølgende dager følte Johannes det som han gikk åndelig talt på tå for ikke å forstyrre de nye inntrykk faren hadde mottatt. Og hver gang han kom hjem fra skolen, var han spent på å se om det lyse, lette uttrykk fremdeles var i øinene eller om han var glidd tilbake til de dystre grublerier over verdens ondskap og mangehånde fristelser.

Ikke en eneste gang hadde han våget å spørre hvad han syntes om Bille og oppholdet i hytten. Han var redd for å få en kald styrt, for plutselig å se en hittil skjult kilde springe frem og oversvømme det lyse, rolige landskap.

Moren hadde straks de kom hjem, på sin barnslige, naive måte spurt om det ikke hadde vært for anstrengende å bruke skiene etter så mange års ophold.

«Å nei da! Herefter skal de oftere på benene,» svarte han livlig. «Jeg har bare hatt godt av den mosjonen.»

«Å, Gud skje lov da! Og du har ikke frosset? Jeg var så redd for de kolde sengklærne.»

«Vi lå i skinnfeller og ulltepper,» sa Maria. «Og vet du hvad, Johan Arnt! Far laget en soldat-snemann!»

Johan Arnt betraktet faren med åpen munn og søvnige øine. Han var blitt vekket ved uroen da de kom.

«Far?» sa han vantro. «Det er ikke sant!»

«Jo da. De fikk narret mig med på sånne guttestreker,» svarte Kronstad og så med et forlegent smil bort på sin hustru, som stod smilende og hørte på.

«Fortel mer!» bad Johan Arnt.

«Nei, nu skal vi køie!» sa faren kort. «Maria forteller dig mer imorgen.»

Hvad hun fortalte, satte gutten i en ren henrykkelse av forbauselse.

«Men ikke nevnt det til far som noget rart, forstår du det?» instruerte Maria ham. «Ikke snakk mer om den turen, det er det lureste altså. Kanskje du også kan bli med en gang hvis du

bare kan holde munn og ikke kommer med dumme spørsmål og bemerkninger.»

Og Johan Arnt tidde lydig stille, men tenkte desto mer intenst. Og til slutt gikk allesammen omkring og tenkte, og var redde for å snakke høit for ikke å jage de forsonende ånder på flukt.

Johannes hadde avlagt tante Karine adskillige visitter siden dengang hun var hans skrifte-mor; men det hadde aldri passet så at de blev helt alene for sig selv før en uke efter turen til Billes hytte.

Johannes hadde tatt noter med, og tante Karine fikk alle sine yndlingsnumre uten en eneste innvending. Han var oplagt til å yde uten å kreve noget for sin egen sinnsstemning, og tante Karine forstod på spillet at han så lyst på tilværelsen idag. Selv hennes favoritt-nummer, det stemningsfylte, høitidelige preludium av Chopin, blev spilt som om solen skinte uhindret av tak og vegger, og himmelens fugler lekte sisten der inne mellem søileradene.

«Du har sikkert trang til å spille den valsen du vet,» sa hun da han reiste sig og samlet notene sammen, «den som ligner en trillende lerce. Nei, vent — den ligner mer en liten elle-vill fjellbekk som plutselig føler at solen har smeltet isdekket. Og så gjør den en masse kåte sprett og sprell ned gjennom lien.»

Johannes snudde sig på pianokrakken og smilte forståelsesfullt.

«Ja, den er virkelig vårilig den valsen. Jeg har også tenkt mig at den var komponert i mai måned efter en lett regnskur, når solen skinte på bjerkens lysegrønne, nyfødte skudd.»

Han spilte de første to-tre takter med høire hånd.

«Det er den du mener, ikke sant?»

Tante Karine nikket.

«Herefter kaller vi den vals Frühling,» sa hun. «Du vet der må et utenlandsk navn til skal det være riktig fint.»

«Ja, — men forresten liker jeg ikke at de norske komponister alltid skal ha et fremmed navn på det de lager. Hvorfor kan ikke tyskerne og franskmennene lære sig til å si Vårstemning av Sinding eller Fuglekviser av Grieg, så lærte de da ialfall de ordene. Her går vi og snakker tysk og fransk og italiensk og skammer oss for å oversette det — det blir så banalt på norsk, heter det. Snobberi kort og godt.»

Johannes lo plutselig.

«Jeg kom til å huske på engang jeg hadde spilt «Trolltog» på Samfundet. Referenten skulde naturligvis ha både tittel og komponist på prent; men han var ikke fornøid med det norske navnet. Det originale navn da? spurte han; han trodde det var mig og ikke Grieg

som var så patriotisk. Nå ja, egentlig er det verst for dem som ikke kan hverken tysk eller fransk. Hvad synes du for eksempel om følgende: Jeg stod inne i en musikkhandel en gang og hørte en ung pike be om Våge-lein. Fyren i butikken skjønnte ikke et plukk, han. Hun gjorde en stans efter Våge og gav dessuten det ordet forkjert betoning, det hørtes aldeles finsk ut.»

Tante Karine smilte, og der var et ironisk lite glimt i øinene da hun sa:

«Stakkars pikebarn, hun var altså glad i musikk, men hørte til de uheldig stillede som ikke hadde anledning til å ta hverken middelskoleeksamen eller artium. — Jeg håper du tok dig av henne, Johannes, og tilbød å lære henne begynnelsesgrunnene i tysk? Eller kanskje både du og denne andre «fyren» moret dere på hennes bekostning?»

Johannes blev langsomt rød. Det gikk litt etter litt op for ham hvor snobbet han var og hvor meget han selv hadde å lære — av langt viktigere ting enn tysk.

«Jeg opførte mig som en slubbert,» sa han med tykt mæle. «Jeg forstod jo straks at hun mente Griegs Vöglein og belærte henne så grundig om den sproglige bommert at tårene kom frem i øinene — av skamfølelse antagelig, men det burde ha vært av harme over våre

hånlige smil og bemerkninger — det begriper jeg først nu.»

«Å, om jeg kjente henne!» utbrøt tante Karine varmt. «Var hun søt også kanskje?»

«Ja, det var hun visst. Pur ung, så ut som en viserpike nærmest, eller kanskje en butikkfrøken, yderst følsom ialfall,» sa han med en liten, nervøs latter.

«Og derfor musikalsk, antar jeg,» føiet tanten til.

«Det er meget mulig,» sa Johannes lett. «Hun hadde ikke nok penger til sin Våge-lein da hun hørte den stod i et hefte sammen med flere og kostet over tre kroner. — Takk, det får være til en annen gang, sa hun og skynte sig ut. Da var hun visst ikke langt fra å tute.»

Tante Karine satt i dype tanker.

Johannes svingte sig et par ganger rundt på krakken og fikk den til å knirke, en lyd som skar ham gjennom marv og ben; men nu syntes han det var en passelig straff og knirket sig rundt en gang til.

«Hør, Johannes,» sa en mild stemme bak ham. «Hvis du treffer den unge piken, tror du du vil kjenne henne igjen?»

«Utvilsomt. Især hvis jeg hører henne snakke. Stemmen var ganske melodisk. Hun var sørfra et sted, for r'en lå langt nede i halsen. Hun hadde sånt fromt himmelblått blikk, et rent

Mary Pickfordfjes — med undtagelse av krøllene. Jeg så forresten ikke noget til håret.»

«Nei, det er rimelig. Men du husker henne altså. Vil du love mig at første gang du møter henne uansett hvor, gir du henne min adresse og sier at jeg ønsker å tale med henne? Se her, ta visittkortet mitt og ha det alltid på dig. Hvor som helst du møter henne, vil du love mig det, Johannes?»

Johannes svarte ikke straks. Om han gikk sammen med Fredrik eller det som var verre — med far — —

«Det kan bli vanskelig, tante,» svarte han omsider. «Og jeg er ikke nettop trenet i å tiltale fremmede unge piker på gaten!»

«Får ikke hjelpe,» sa tante Karine bestemt. «Du er ikke dummere enn at du finner en utvei som ikke er altfor påtrengende. — Du er vel klar over hvor hjerteløs du var?»

Johannes nikket et par ganger.

«Men jeg slipper vel — i tilfelle jeg er så uheldig å møte henne — å bli konfrontert med min anklager her hos dig? Og du vil ikke opplyse henne om den egentlige årsak til at du ønsker å hilse på henne?»

Tante Karine målte gymnasiasten med et langt blikk, som sa mer enn mange ord.

«Jeg tror nok jeg tør rose mig av å eie litt mere menneskekunnskap enn den nitten-årige

Johannes Kronstad,» sa hun langsomt med lett vibrering i stemmen.

«Tilgi!» ropte Johannes og rakte begge hender frem.

Tante Karine smilte vennlig.

«Se så, nu er vi ferdige med det,» sa hun muntert. «Men hvor er det blitt av vår vals Frühling?»

«Jeg må be mig fritatt,» sa Johannes. «Den passer ikke lenger til min sinnsstemning. Jeg vil heller spille Marsch Funebre!»

Å, langtfra!» lo den gamle. «Vi er ikke i begravelse. Nei, nu vil jeg ha frisk musikk, som feier ut den trykkende skolemesterluften. Frühlingsrauschen, Johannes!»

Johannes åndet lettet, men tok på sig en sarkastisk mine og spurte:

«Du mener Vårløsning? Ja, den er jeg med på!»

Og han spilte så det gamle pianoet dirret og skalv i alle sine sammenføyninger. Bystene av Beethoven og Mozart var flere ganger på nippet til å gjøre saltomortale ned i fanget hans. Slik øredøvende larm hadde de aldri hørt fra et enslig instrument.

Grieg, som hang i glass og ramme på veggen bak pianoet, hypnotiserte dem til å bli stående. Det gikk da ikke an å tåle så lite!

«Dere får huske på at dette er den norske vår med snesmelting og fossedur, med bulder

og brak av jotner, med lokking av hulder og nøkk! Sinding og jeg blev enige om å dele våren likt mellom oss. Og da jeg først valgte, tok jeg den lyse smilende del med fuglekvitter og løvsprett og klukkende småbekker mellom ener og lyng. Derfor var det ikke annet igjen til ham enn dette festlige livet som dere står der og skjelver for! Men det er ekte norsk vår det også!»

De gamle nikkete et par ganger. Så tok de seg sammen og gjorde stram honnør. Men da de siste toner døde hen, lød der et svakt sukk av lettelse over pianistens hode.

«De derre bystene bør flyttes, tante,» sa Johannes irritabel, idet han reiste seg. «De generer! De er så uforskammet urolige!»

Tante Karine lo hjertelig.

«Ha, ha, ha! — Følte du kritikken kanskje? Ja, for jeg hørte at de mumlet seg imellom noe om norsk urkraft.»

«Spilte jeg for sterkt?»

«Ånei da, gutten min. Jeg bare spøker. Den gjorde godt den rauschen. — Men alvorlig talt, jeg vil flytte de bystene bak listen, så slipper jeg å sitte i angst for en kollisjon neste gang du må ha luft for dine vårlengsler.»

«Hm. Du tar nok feil. Denne gang var jeg bare sint fordi jeg opførte meg så pøbelaktig.»

«Det er nettop vårens vesen det, unge mann. Den kommer tankeløs styrtende og river uvø-

rent med sig hvad den møter på sin vei uten å be om undskyldning.»

«Takk, det var pent sagt av dig. Men det er vel ikke nettop nogen gyldig undskyldning?»

«Jeg bare konstaterer faktum. Men der er to sider ved våren, vet du. Det gjelder at ikke de nedbrytende krefter får overtaket, og at de gjærende og spirende bevares uskadte og når frem til modning i sol og sommer.»

Johannes nikket; men tante Karine så at tankene var et annet sted.

«Det er noget du brenner inne med, ser jeg?»

«Ja, jeg har tenkt å be dig om assistanse. Efter aftens kommer far her bort for å ordne med dine bankaffærer. Han bad mig spørre om det passet. — Nu vel, så sier jeg han kan komme. Hør nu! — Far og jeg er invitert i teatret imorgen aften med Bille og Fredrik. Og vet du hvad, tante Karine! Far har ikke sagt nei takk, bare at han skal tenke på det. Du skjønner kanskje hvad det vil bety for mig, om jeg kunde få overbevist ham om at teatret ikke er et syndig sted, og at «En Folkefiende» er en god, sund «fortelling» som blir bare så meget mer levende når vi hører replikkene og ser personene der oppe på den forhøining som kalles scenen.»

Johannes gjorde en stans og pustet tungt.

Tante Karine hadde funnet frem epler og satte vassen hen til ham.

«Spis!» sa hun. «Epler renser stemmen og klarer hjernen.»

Johannes tok et stort rødgult som han satte tennene i og knaste med tydelig velbehag.

«Du selv da?»

«Nei, dessverre. Etterat mine tyggeredskaper har nektet å spise epler à la gymnasiaster, har min mave også gjort streik.»

«Stakkars dig! Men at du da orker å se og lukte! Jeg vet ikke hvad der er mest fristende for ganen!»

Tante Karine smilte. Hun nød å se hvor eplet smakte, og hvor forbausende hurtig det forsvant.

«Et til?» fristet hun.

«M-ja takk. Men da må du ta resten vekk, foreløbig ialfall. Jeg kan ikke passe måten selv. Det er akkurat som om ganen blir beruset av den saften, den er ikke tilfreds, før hjernen er blitt uklar; men da er det altså blitt for meget av det gode.»

«Vel, så setter du den bort på buffeten. — Tok du enda et?»

«Alle gode ting er tre, tante Karine. Og de er svinaktig gode.»

Tanten rystet smilende på hodet.

«Tenk, jeg tror at forbud allikevel er nødvendig for enkelte individer. Men det er sørgelig. For det ideelle er naturligvis at menneskene behersker sig og forneker sig innen rimelighetens grenser av egen fri vilje.»

«Ikke når det gjelder gravensteiner,» sa Johannes og sendte et forelsket blick til buffeten. Så vendte han resolutt ryggen til. — «Se så, nu praktiserer jeg måtehold. Vil du høre videre.»

«Ja, jeg skal altså på en diplomatisk måte få overbevist din far om at han bør si ja takk, og dessuten skal jeg la ham forstå at når han nu engang har en sønn i tredje gym, er det hans kjære plikt å følge mest mulig med i hans interesser, selv om han kanskje må slå av på sine prinsipper!»

«Bravo!» ropte Johannes. Han kunde ikke sitte stille, men gikk frem og tilbake på gulvet i stuen mellom pianoet og sofaen, det eneste sted hvor der var anledning til å røre sig. — «Ser du, tante! Jeg tror nok vi har rokket litt ved hans selvsikkerhet. Han har nemlig lest «En Folkefiende». Han har virkelig holdt en av Ibsens bøker i sine hender! Bare det da, tante Karine! Det er et langt skritt henimot forståelse. Du vet jo hvordan vi fikk pusset den boken på ham?»

«Fy da, gutt! For et uttrykk! — Ja, Maria har gjengitt hele den scenen for mig. Den er nærmest tragisk, synes jeg.»

«Tragi-komisk mener du vel?»

«Sett fra ditt synspunkt ja. Med litteraturkunnskapene i full orden. Men det er tragisk at en ellers så forstandig mann i sin beste alder er så blottet for elementære kunnskaper.»

«Ah!» ropte Johannes, så det sang. «Der rørte du jo ved bylden, tante Karine! »

«Ja, og hvad så? Tror du kanskje at du dermed er fritatt for dine forpliktelser? At dine utspekulerte bakveier for å få fatt i hvad du mener er din rettmessige eiendom — at de har sin lovlige grunn?»

«Tante Karine, du er blitt så streng — og så slagferdig,» sa Johannes spak med en forlegen latter. «Synes du ikke det minste synd på mig lenger?»

«Jeg er redd for at din samvittighet er gått i hi, Johannes. Og jeg har inntrykk av at dine venner Billes er litt for ivrige efter å dysse den i søvn når solen er iferd med å vekke den av dvalen. Tar jeg feil?»

Johannes svarte ikke.

Spørsmålet kom så plutselig. Hittil hadde ikke samvittigheten spillet nogen rolle i hans mange forsøk på å skaffe sig den forbudne frukt. Om den kanskje lå og sov var et spørsmål

som naturligvis måtte overveies før han kunde svare sant.

Johannes's føtter stod fast plantet på gulvet et stykke fra hverandre. Tommelfingrene var anbragt i vestens ermgap, og det mørke hodet var høit løftet. Øinene så grublende frem for sig, og der var en dyp rynke mellom de mørke bryn. Han var allikevel alt annet enn typen på en ung mann, hvis samvittighet lå og sov, tenkte tante Karine. Og hun sa sig selv, at dommen hadde vært forhastet.

Dette åpne, frimodige blick kunde bare tilhøre en som handlet i god tro og ikke var sig sin skyld bevisst. Når han var kommet ut på de krokete, mørke stier, var skylden kanskje andres — delvis.

«Du sukker så tungt, tante Karine,» avbrøt Johannes stillheten. Og det gode, lyse smilet glattet rynkene ut og gav øinene et lite glimt av skjelmeri.

«Ja, livet er ikke så lett som mange vil ha det til, Johannes. Nogen har alle sine teorier i skjønneste orden og møter aldri på vanskeligheter, når de skal omsettes i praksis. De går den slagne landevei rett frem og hefter sig ikke bort med noget av det de møter på sin vei, de hverken ser eller hører. Andre derimot har argusøine til alle kanter, og deres ører er lyd-høre for alt som beveger sig omkring dem. Har

de nogen teorier om hvordan man lettest kommer frem gjennom myldret, erfarer de snart at i praksis er de ubrukelige, fordi de må ta hensyn til sine medvandrere på veien. Meneskene må lære å lempe sig etter hverandre, Johannes, og det glemmer så mange. De marsjerer frem med skylapper for øinene og roper: Plass for mig og mine meninger, blås i hvad dere andre mener.»

Johannes satte plutselig i å le, aldeles umotivert syntes tante Karine.

«Jamen, forstår du ikke hvor morsom du er, tante Karine?»

«Nei, slett ikke!»

«Du vil helst stå på fars side, for du synes ikke det er lojalt å støtte hans opstanasige sønn. Men bestandig seirer din sunde sans og din rettferdighetsfølelse, og derfor slutter gjerne dine høitidelige formaningstaler med at du innrømmer, hvor fullstendig du deler mitt syn på livet.»

«Jaså, du! Nu har jeg hørt det også. Ditt syn på livet? Hvordan er det om jeg tør spørre? Og mener du at ditt nitten-årige syn på livet stemmer med en gammel bestemors på nogen og seksti?»

Tonen var ikke til å ta feil av. Tante Karine hadde lagt våbnene ned, og Johannes følte sig sikker på at hun vilde få faren overbevist om

at det var hans plikt å ta imot innbydelsen. Han gledet sig allerede til å se farens interesserte ansikt og høre de ord av hans egen munn at han hadde tatt feil.

Som om tante Karine hadde gjettet hans tanker, sa hun før Johannes rakk å svare på hennes siste spørsmål:

«Men det skal du vite, Johannes, — jeg venter på at den dagen skal komme da du ber din far om tilgivelse!»

Om Beethoven og Mozart plutselig var begynt å tale, kunde ikke Johannes blitt mere forbauset.

«Til — tilgivelse?» stammet han. «Du mener altså at jeg også skulde marsjert med skytter?»

«Nei, gutten min. Men du skulde åpent fortalt din far at de passet ikke for dig, og at du selv ønsket å ta risikoen ved å kaste dem av!»

«Og ligget i åpen krig hver dag?»

«Er ikke åpen krig å foretrekke for guerillakrig?»

«Det er ikke så sikkert! Hvis terrenget er slik at en guerillakrig er det eneste naturlige, vel — så blir det guerillakrig!»

«Men da er begge parter klar over situasjonen,» innvendte tanten.

«Alle bilder halter,» tante Karine, sa Johannes og smilte overlegent. «Forresten tror jeg

far også betrakter forholdet mellom oss som temmelig spent — nærmest krigersk.»

«Jeg gjentar allikevel hvad jeg sa i sted, Johannes. Din samvittighet sover — på enkelte punkter. Hvis du da ikke står her og spiller komedie for din skriftemor?»

Johannes rødmet.

«Det vilde bli uutholdelig å leve, hvis ikke menneskene til en viss grad var skuespillere.»

«Nåja, du forsøker å dekke dig, gutten min. Og jeg vet at det ikke er lett å erkjenne at en har feilet. Men en gang må du til, Johannes. Når tidens fylde er der.»

«Det psykologiske øieblikk er ikke kommet ennå, og det later ikke til å ha hast,» sa han freidig og gjorde et kraftig kast med hodet, så den tykke, krøllete luggen kom i ulage og gav ham et preg av opposisjonslyst.

Tante Karine svarte ikke noget, og Johannes slo med ett om i en helt ny tone:

«Jeg har ennå ikke fått svar på det jeg kom for å be dig om. Vil du anbefale far å se «En Folkefiende»?»

Hun nikket med et alvorlig smil.

«Ja, for hans egen skyld først og fremst. Han skal få klippet bort en bred kant av skylappene. Dernæst håper jeg den kvelden vil føre dere to nærmere hverandre. Men vent litt, Johannes. Før du går, vil jeg gjerne gi dig et lite ord med

på veien. Nei! Det er ikke noget skriftsted, — selv om det harmonerer med hele det nye testaments ånd. Min mor lærte mig det da jeg var nitten år —: Lev hver dag som om den var din siste, men gled dig allikevel til den næste dag, fordi den gir dig ny anledning til å utvikle din ånd for tidens og evighetens krav.»

«Det var langt. Jeg må visst få det på prent,» sa Johannes med en svak antydning til ironi i smilet.

«Gjerne det,» sa tante Karine og fant frem visittkort og blyant. «Men jeg trodde du hadde en meget «klebrig» hjerne — som du pleier uttrykke dig.»

«Når jeg selv leser det som skal limes fast, ja — ikke ellers. — Tusen takk, og takk for ikveld!» sa han da hun rakte ham det skrevne. «Næste gang jeg kommer, skal jeg kunne det utenat!»

Da ingeniør Kronstad gikk av trikken oppe i Kirkeveien for å begi sig hjem til middagen, fór han like i armene på sin beste venn, fabrikkveier Holth, som hadde vært med i tilhengeren.

«Nå, det var et rart treff,» sa Holth fornøid. «Jeg satt nettop og tenkte på dig og bestemte mig til å opsøke dig ikveld. Men dette passet bedre. — Det jeg vilde snakke med dig om, bør helst bli mellom oss to alene.»

Kronstad trakk klokken op. Han likte aldri å komme for sent til middagen. Nøiaktighet og påpasselighet var hans styrke, og han hadde de samme egenskaper å takke for at han var blitt stående i sin gode stilling, selv da tidene blev dårlige og ingeniører med høiskole og utenlands utdanning blev satt på bar bakke. Da det en gang hadde vært tale om innskrenkning av personalet i det store ingeniørfirma, het det om Kronstad: Den mannen er fast som fjell og tro som gull, selv om han ikke har den hurtigste begripelse. Ham kan vi ikke undvære. Hans pålidelighet og rettskaffenhet var blitt til et

ordsprog der nede. Ikke alle er laget av samme solide stoff som Hans Kronstad. Den dagen Kronstad kommer et minutt over tiden, setter vi kors i taket.

Disse og lignende uttalelser gikk mann og mann imellem og satte ham i respekt, selv om der fantes enkelte som våget å smile over hans korte, mutte vesen og noksom bekjente trangsyn. Men det kom jo ikke kontoret ved, og Kronstad innlot sig aldri i diskusjon om sine private meninger under sitt arbeide. Da var han bare den ordknappe tegneingeniør, og ingen falt på å hentyde til hans interesser utenfor kontoret. — —

«Jeg liker ikke å komme for sent,» sa han urolig.

Fabrikkeier Holth smilte.

«Nei, du var vel ikke Hans Kronstad ellers. Men jeg kan slå følge. Jeg er ikke under sån streng justis som du.»

Kronstad bare smilte. Han visste jo at ingen kunde beskyldte hans kone for å være gift med en tøffeldanser.

«Nåda, er det noget viktig om å gjøre?»

«Hm — ja. Jeg vil bare av din egen munn få høre at det ikke er sant det som sies om dig —»

Han gjorde en dramatisk stans og fikserte den annen fra siden. Hm. Det var ikke fritt for at han blev rød.

«Du får si hvad det er da, Holth!»

«Hm — ja. Jeg har selvfølgelig ikke trodd et ord av det hele, og det sa jeg også til vedkommende. Nåja — — kort og godt: Der fortelles at du en gang i forrige uke var i teatret — Nationalteatret — sammen med din eldste sønn og et par verdslige mennesker.»

Kronstad hadde igjen fått den naturlige farve i kinnene.

«Jo, det er nok sant det,» sa han. Han måtte harke et par ganger for å rense stemmen.

«Det er sant!» ropte Holth og stanset midt i gaten. Den lange, lysklædde mann stod som en saltstøtte og stirret med store, forbausede øine på den annen. Øinene flammet av hellig vrede, og den smale, skjegglose munn dirret av bevegelse.

«Ja — det er sant,» gjentok Kronstad og så med et fast blikk på sin dommer. «Men det er ikke nu tid til å forklare dig mine grunner. Det var et vel overveiet skritt jeg tok, så meget kan jeg ialfall si dig. Men jeg vil gjerne snakke med dig om dette, Holth — kom bort ved halvni-tiden ikveld hvis det passer dig.»

«D u vært i teatret! Jeg kan ikke uttrykke hvad jeg føler, Kronstad! Hvad har et Guds barn å gjøre i det syndens hus?»

«Det nytter ikke å diskutere dette nu,» sa Kronstad utålmodig og så igjen på klokken.

«Interesserer det dig å få vite hvorfor jeg har gjort et brudd på mine prinsipper —»

«Jeg kommer,» sa Holth og lettet på hatten idet han sendte Kronstad et trist smil.

Jeg kan så godt forstå ham, tenkte Kronstad da han fortsatte hjemover. Holth er barnløs, han vil aldri kommet i den situasjon at hans voksne sønn en dag overbeviser ham om at han har sett for mørkt på ungdommens interesser.

«Jeg er så redd for at du mister tilliden etter dette; de vil ikke forstå, at du bare har gjort det for Johannes's skyld,» sa fru Kronstad da hennes mann fortalte om møtet med Holth.

«Det eneste jeg har å bebreide mig,» svarte han rolig, «er at jeg ikke snakket med et par av vennene før jeg gikk; det vilde kanskje tatt bort brodden av hele affæren.»

Fru Kronstad satt en lang stund i dype tanker. Hun anstrengte sig for å finne en vei ut av de vanskeligheter som måtte komme. Når tante Karine hadde sagt, at det var hans plikt å gå, kunde hverken Holth eller nogen av de andre få overbevisst henne om det motsatte. Hun ønsket bare hun hadde vært tilstede og fått høre samtalen mellom de to. Men Hans var så fåmælt, han hadde så tungt for å referere samtaler, hun måtte formelig hale hvert ord ut av ham.

Plutselig fikk hun en idé. Hun gikk stillferdig inn i guttenes værelse og hvisket noget til Johannes. Like efter forsvant han ut gjennem entredøren.

— — — Da fabrikkeier Holth en halv time senere hadde tatt plass i Kronstads beste stol ferdig til å motta sin venns skriftemål, ringte det to korte ganger på entredøren.

Der for en hastig rødme over fru Kronstads ansikt.

«Vi vil nødigg forstyrres nu,» sa Kronstad og så misfornøid mot døren. Men ansiktet lyste op i et stort smil da tante Karine kom inn. — «Du kommer meget beleilig, tante,» sa han hjertelig og anviste henne plass i sofaen. «Dette er min venn fabrikkeier Holth.»

Johannes var straks stukket av, og fru Kronstad gjorde sig så tynn og liten som det var mulig borte i kroken ved pianoet.

Holth så sig misfornøid omkring.

«Jeg forstod dig så at vi skulde ha en samtale på tomannshånd?»

«Min kone og jeg er ett,» smilte Kronstad, «og hvad tante Karine angår, hører hun også med til familien.»

«Hm. — Jeg minnes aldri å ha sett Dem her på våre små husmøter,» sa Holth skarpt.

«Nei, jeg går sjelden ut, herr Holth. Hverken mitt hode eller hjerte er særlig sterkt. — Gud

skje lov at det er mulig å møtes med sin Gud også når en er helt alene.»

«Hm, ja — selvfølgelig. Men hvor to eller tre er forsamlet, vet De —»

Fru Karine Hennem nikket vennlig.

«Ja, — men der står også: Gå inn i ditt kammer og lukk din dør, og Gud som ser i løndom vil lønne dig i det åpenbare.»

«Ja, ja, — men samfundet med andre troende har en særlig velsignelse, vet De.»

«Det er sant. Takk Deres Gud at De er sterk nok til å ta imot også den velsignelse.»

Fabrikkeieren brøt tvert av.

«De kjenner naturligvis til at Kronstad har tatt Johannes med sig i teatret?»

Fru Hennem nikket.

«Ja, det var nettop det jeg kom for. Jeg er så interessert for å få vite hvad du syntes om den forestillingen, Hans —»

«Det var virkelig — ja, virkelig noget godt å lære av den, tante. Jeg angrer ikke på at jeg gikk, og jeg våger å si at jeg fremdeles tør tro mig som et Guds barn.» — Holth kremtet og sukket demonstrativt. — «Har du nogen anelse om hvad det dreier sig om?» spurte Kronstad.

«Nei, — og det interesserer mig heller ikke. Skuespill og teater og verdslige — for ikke å si antikristelige — diktere kan absolutt ikke ha

nogen ting å lære oss kristne, absolutt ikke!» gjentok Holth med ettertrykk.

«Leser De aviser, herr Holth?» spurte tante Karine blidt.

«Ja, selvfølgelig. Det må man jo!»

«Men finner De at De som kristen har noget å lære av avisene?»

«Hm — vi er jo nødt til å følge med i det som hender, og vi forretningsfolk —»

«Dikterne forteller også om det som hender,» sa fru Hennem.

«Å nei da, det er bare gjøgl og dikt og fanteri. Det er kjøts lyst og øiens lyst og et hofferdig levnet de fremstiller.»

«Si mig, — hvorfra vet De dette?»

Tante Karines hele skikkelse vokste der hun satt. Øinene lyste så klare og frimodige mot fabrikkieieren at han uvilkårlig slo sine ned.

«Å, det er ikke vanskelig å forstå. Hvorfor tror De ellers at alle disse forlystelsessteder er så overfylte?»

«Hør her, kjære herr Holth!» Tante Karines stemme dirret av utålmodighet; men hun behersket sig og fikk den snart rolig. — «Hvad der nu er tale om, er ikke «alle disse forlystelsessteder», men bare dette ene skuespill som Kronstad og Johannes har sett opført. Jeg har selv sett det og skal fortelle Dem litt om det. Dikteren sier: Gå med rak rygg og løftet

hode når du har god samvittighet og har gjort din plikt, selv om du blir baktalt, ja selv om du blir svertet i avisen som en folkefiende, og dine medmennesker som du har villet hjelpe, stener dig til døde. — Er det bare øiens- og kjøts lyst å sitte og høre den slags?»

Hm — nei. Men der skal jo være så — så megen banning i det stykket?»

Fru Hennem smilte.

«Det er kanskje det eneste De har hørt om skuespillet? — Ja, enkelte folk er flinke til å finne frem de svake sider. Men hvis han som blir kalt for folkets fiende imellem blir utålmodig og ubehersket, er det folkets egen skyld. Han blir egget og ertet til å bruke nogen mindre pene talemåter. Men det er småtteri mot alt det gode vi lærer.»

Holth rystet forarget på hodet.

«Min mening er at all banning er av djevelen, selv om en blir fristet til det av andres ondskap.»

Tante Karine smilte overbærende.

«La mig få lov å fortelle Dem om et annet stykke. Den samme dikter har skrevet et skuespill som heter «John Gabriel Borkmann». Det er en preken om trofasthet, om straffen som kommer over den, som er troløs for å vinne gull og ære. I det stykket forekommer ikke et eneste ubehersket ord. Jeg kjenner en mann som

blev vakt til eftertanke og blev et nytt menneske efterat han en aften hadde sett det i teatret.»

Holth rystet vantro på hodet.

«Omvendt i teatret? Det var noget nytt.» Han smilte hånlig. — «Den omvendelsen varte vel ikke lenge.»

«Han døde som en kristen,» sa fru Hennem stille. «Jeg kjente ham personlig. Det var — min egen bror.»

Det blev stille i stuen. Holth brøt først stillheten.

«Ja, ja, De kan forsvare teatret så meget De vil, frue, — jeg kommer ikke bort fra den ting at en kristen kan benytte både tid og penger bedre enn å gå der. Det har også vært din mening, Kronstad, helt til nu altså. — Det er stor sorg, skal jeg si Dem, frue, fordi vi har mistet en av våre beste menn. Gud tilgi Dem! Jeg kan det ikke, hvis det er Dem som har ført ham bort fra den rette vei! — De har nok så bra talegaver at jeg kan tiltro Dem makt over en ungdom som Johannes; men at en mann som du, Kronstad —»

Holth stønnet høit og gjemte hodet i hendene.

«Nu skal du høre rolig på mig, Holth,» sa Kronstad. «Jeg gikk med Johannes fordi jeg engang vilde se hvad teater var for noget. Og

jeg må si at det er ikke verre enn meget av det vi leser i avisene hver eneste dag. Heller mange ganger bedre. — Jeg har slett ikke tenkt å bli teatergjenger, det være langt fra. Men det kan godt hende jeg går en gang til hvis jeg synes det er verdt å se. Men først vil jeg lese vedkommende stykke, naturligvis. — Det var derfor jeg fikk interesse for «En Folkefiende» — jeg leste boken først.»

Fabrikkеier Holth reiste sig brått.

«Vel, Kronstad, — du har valgt! Det er ikke mere å si om den ting, skjønner jeg. Men dine venner vil ikke ophøre med å be for dig at dine øine må oplades så du ser at du er kommet inn på den brede vei, som fører til fordervelsen. — God natt! Måtte Gud oplyse Dem om det store ansvar De har overfor denne familie, frue. De vet likeså vel som jeg hvad der sies om den som forarger en av Herrens små.»

Tante Karine var blitt blek. Hun reiste sig med verdighet og sa stillferdig:

«Jeg kjenner også et annet ord av skriften: Dømmer ikke at I ikke skal dømmes! Jeg tror De bør legge Dem det ord på sinne, herr Holth!»

Holth svarte ikke, bukket bare kort og skyndte sig ut.

Da døren var smelt igjen efter ham, satt de tre igjenværende i dyp taushet.

«Uff, dette var forferdelig trist,» hvisket fru Erika omsider.

«Nei!» sa tante Karine med klar, sterk stemme. «Det er ikke bare trist. Det er tusen ganger tristere om foreldre og barn skilles — kanskje for hele livet. La de såkalte venner heller forlate oss, — bedre det enn å sitte igjen på sine gamle dager ribbet for barnas fortrolighet på grunn av manglende sympati i den vanskelige tid, da de hungret og tørstet etter fars og mors forståelsesfulle kjærlighet. — Vi lærer så lenge vi lever — også av de unge, Hans,» smilte hun da hun med ett syntes hun hadde tatt for sterkt i.

Kronstad nikket alvorlig.

«Ja, jeg skjønner det, tante Karine,» sa han med brutt stemme. «Men undertiden føles det som om alt står på hode inni mig. Det er ikke lett å innrømme at en har tatt feil — især når en har vært så sikker som jeg var, på at min metode var den eneste rette.»

«Å, du er nok ikke ferdig med kollbøttene enda,» smålo tanten lunt. «Og de kan bli sværere å klare!»

Det banket på døren. Det var Johannes.

«Jeg hørte at Holth gikk. Kan jeg komme inn?» —

Han så spørrende fra den ene til den annen. De var så gravalvorlige, syntes han.

«Bare kom du, gutten min. Vi vil be Fadervår sammen før tante Karine går hjem,» sa faren vennlig.

«Ja, la oss det,» sa tante Karine med et lyst smil. «Aldri redd for mørkets makt, stjernene vil lyse. Med et Fadervår i pakt skal vi aldri gyse.»

Det var nettop matpause for Kronstad da en av skrivemaskindamene med stor fart kom inn og fortalte at der var telefon til ingeniøren fra Ullevål sykehus.

«Det må være feil,» sa han helt uberørt. «Jeg har ingen bekjente der oppe for øieblikket — heldigvis,» føiet han til og sendte samtidig en stille takk mot høiden fordi både han og familien var blitt spart for sykdom i de senere år.

«Men det er nok dessverre Dem det gjelder,» sa damen. «Deres eldste sønn er blitt bragt dit fra skolen —»

Kronstad gjorde ikke veien lang til telefonen. Før han hadde hengt hørerøret fra sig, ropte han febrilsk:

«En bil — en bil!»

Og da han stod nede på gaten, var en av yngstemennene der allerede, stolt over å ha kapret en bil til ham.

«Jeg tenkte det tok for lang tid å telefonere,» sa han idet han høflig åpnet vogn-døren.

«Takk, takk! Jeg skal huske Dem, Hansen. — Ullevål sykehus så hurtig som mulig — kirurgen!» ropte Kronstad.

«Kjør ulovlig, det haster!» føiet unge Hansen til og gav sig tid til å konstatere at bilen sikkert hadde 80 miles fart opover gaten.

— — — «Nå, endelig!» — Den hvittklædde reservelæge bukket formelt.

«Ja, det haster nemlig i høi grad. Deres sønn er bragt hit for et voldsomt anfall av blindtarmsbetendelse. Operasjonen skulde vært foretatt øieblikkelig; men han har vegret sig av hensyn til Dem — må snakke med Dem først, påstår han. — Vær så god, denne vei, men litt fort og helst ingen sinnsbevegelser, det kan ødelegge alt. Er det noget slags oppgjør, får De ta det overlegent og rolig — — som en mann.»

Sykepleiersken som satt ved sengen, svevet lydløst ut da Kronstad kom inn.

Der var ingen tid til spørsmål og forklaringer. Johannes som lå mer på maven enn på ryggen, rakte høire hånd frem og la den i farens.

«Det kan jo godt hende jeg ikke klarer det, vet du,» sa han rolig og likefrem. «Og derfor må jeg si dig noget som — —», han kroket sig plutselig sammen og stønnet, «det gjør så vondt — — jeg har narret dig, far, jeg har løiet for dig og latt dig leve i den tro at jeg har rettet

mig etter dine ønsker. Jeg har seilet under falsk flagg i over fire år, far! Kan du tilgi mig?»

Kronstad husket doktorens ord og tok sig sammen med en voldsom viljeanspennelse.

«Kjære Johannes, alt — alt er tilgitt, hvad det enn er!»

«Hvad det enn er? Men du aner jo ikke hvad det dreier sig om!»

Der kom et nytt smerteanfall. Kronstad tørret sveden av Johannes's våte panne og strøk ham over håret.

«Kjære gutten min! Nu venter doktoren, vi må ikke hefte tiden bort med unødig snakk. Legg dig rolig ned i bevisstheten om at både Gud og jeg har tilgitt dig alle dine synder — alle dine synder for Jesu skyld.»

«Er det ganske sikkert, far?»

Johannes grep om farens hender og trakk ham ned til sig.

Da bøide den stive, alvorlige mann sig og kysset sønnen på pannen.

I det samme lød der et kort, utålmodig slag på døren, og doktoren og sykepleiersken trådte inn. —

«Ja, nu må vi til, unge mann,» sa doktoren med et barsk smil.

«All right! Jeg er parat,» sa Johannes og forsøkte å smile. Hans øine søkte farens. Kron-

stad nikket, og der gled et ømt smil over det renskårne, strenge ansikt. Johannes husket Johan Arnts uttalelse: «Når far smiler, ligner han et Kristusbillede.»

«Hils — — de andre,» var det siste faren hørte, da sengen blev trillet ut i korridoren.

Han gikk et par skritt etter:

«Jeg blir her til alt er over, Johannes!» ropte han etter den hvite prosesjon.

Johannes svarte ved å rekke høire hånd i været og vifte med den. Kronstad stirret etter dem til de svinget inn gjennom døren til operasjonsstuen.

Da brast det for den sterke mann. Men en eldre, barmhjertig søster var straks ved hans side og førte ham inn i et vennlig, lyst rum, hvor hun anviste ham plass i en god stol.

«Det går nok så bra så,» sa hun trøstende. «Han er jo ung og sterk og motstandsdyktig — en riktig kjekk gutt!» la hun varmt til, men tørret selv bort noen tårer, som ubudne bante sig vei nedover kinnene.

Den store, sterke mannen hulket så hele skikkelsen rystet.

«Jeg har ikke vært mot ham som jeg skulde. Jeg har alltid vært for streng og dømmende,» kom det forpint.

Søster smilte gjennom tårene:

«Det som er gjort i en god hensikt og av kjærlighet, vil nok engang bære god frukt,» sa hun mildt.

«Ikke uviselig strenghet,» hilstet mannen foran henne.

Rent impulsivt gikk hun bort til bordet og satte sig i den annen stol.

«La oss forsøke å be sammen for Deres sønn,» sa hun sakte.

Kronstad bare nikket og skjulte ansiktet i hendene.

Da hørte han en mild, klar stemme:

«Herre Jesus, du som er den største av alle læger, vi ber dig, vær der inne nu og led hele operasjonen slik at det lykkes å gjøre den unge mann frisk og sterk! Du ser jo hvor ondt denne far har det, og du vet hvor gjerne gutten vil leve for å bli en enda bedre sønn. Vis dig som den du virkelig er — nådens og barmhjertighetens Gud, du vår far som har all makt i himmelen og på jorden!»

«Amen, amen for Jesu skyld,» sa Kronstad med fast stemme.

Stille reiste søsteren sig.

«Vil De ikke legge Dem og hvile litt?» sa hun vennlig. «Nu kan De være aldeles trygg. Deres sønn er i de beste hender. Jeg skal gi Dem beskjed når alt er over.»

«Takk, takk! — Nei, jeg har ikke ro til å legge mig ned, men jeg er takknemlig for å få vente her til — —»

Søsteren nikket og smilte freidig.

«Å det går nok så utmerket, herr Kronstad — og så får De Deres sønn på nytt. Men De må ikke vente nogen beskjed før henimot to timer. Så snart han våkner etter bedøvelsen, skal jeg si Dem til. Imidlertid må De håpe det beste. De har ikke grunn til annet.»

Kronstad drog et tungt, skjelvende sukk.

«Jeg skammer mig over min mangel på selvbeherskelse,» sa han med brutt stemme mens han pusset sin nese.

«Å nei, — det behøver De aldeles ikke. Det er ingen skam å erkjenne at en føler sig hjelpeløs når døden så plutselig viser sitt kolde ansikt.»

Da Kronstad blev alene, gikk han ustanselig frem og tilbake i værelset. Hver gang han nådde hen til vinduet som vendte ut mot en åpen, beplantet plass, følte det som en hån å bli møtt av den strålende vårdag der ute. Det spirende løv og duften av ny jord som åpnet sig villig for å motta sæden, virket som en skrikende disharmoni til hans sinnsstemning.

Liv eller død? Det var disse to begreper som optok alle hans tanker. Selv guttens uklare, uforståelige fremstilling av skyld og brøde som trengte tilgivelse, var skjøvet i bakgrunnen. I

mellem dukket et og annet spørsmål frem for straks etter å drukne i det hav av lidelse hvor han nettop befant sig.

Han formådde ikke å bevege lebene til en eneste sammenhengende liten bønn om hjelp. Både tanker og tunge var lammet av angsten, som hadde lagt sig knugende over alle hans sanser.

Leve eller dø? Miste Johannes eller få ham frisk ut fra sykehuset? Det var hvad tankene dreiet sig om i uavbrutt ring.

Først nu gikk det op for ham hvor stolt han egentlig hadde vært av gutten, og hvor han hadde gledet sig til den dag da han sammen med sin førstefødte skulde gå op over den brede, mektige trapp for å være vidne til at han fikk sitt akademiske borgerbrev.

Gutten hadde bedt om tilgivelse. For hvad? Nei, det affiserte ham ikke synderlig hvad tilgivelsen gjaldt. Hadde han ikke selv en langt større skyld å be om tilgivelse for? Hans mangel på kjærlighet og tålmodighet overfor barna, hans mistenksomhet fra dag til dag og hans feighet for ikke å opdra dem akkurat slik som vennene mente var rett og riktig — alt sammen kom nu og anklaget ham.

Som en liten lysstråle i mørket husket han oversøsterens ord om den gode hensikt; men lysningen forsvant snart. Han så igjen sig selv

som den strenge, alvorlige kristen, spredende kulde omkring sig i hjemmet.

Han hadde i årevis kjempet for å eie den rette tro, for å leve etter alle forskrifter og regler og holde streng hustukt i sitt hjem. Han hadde håpet å vinne barna for Guds rike ved å holde dem helt borte fra fristelsene og selv leve et rettskaffent liv. Men hadde det lyktes? Hadde han ikke alltid hatt følelsen av at barna frøs og savnet solskin og glede i hjemmet? — Hvad sa apostelen om troen? Tro, håp og kjærlighet, men størst blandt dem er kjærligheten. — Var da ikke troen det viktigste, var ikke den nøkkelen som lukket op porten til himmelen? Hadde han da aldri bedt om kjærlighet? Nei, — han måtte innrømme det. Med begrepet kjærlighet hadde han alltid forbundet svakhet og eftergivenhet og gåen på akkord med de ti bud. Han hadde vært en lovtræl, han hadde levd under Sinais tordensky inntil idag.

Måtte Gud kanskje ta hans kjæreste barn fra ham for å åpne hans øine for det største av alle bud, det som var lovens fylde — — kjærligheten.

«Herre min Gud, vær mig nådig!» stønnet han og sank ned på sofaen. «Lær mig å elske, Herre, lær mig å elske dig! Lær mig å elske mine barn, lær mig å forstå istedet for å anklage og fordømme!»

Han orket ikke med ord å be om guttens liv, men åpnet hele sin sjel og bad Gud se hvad der beveget sig der inne av tanker, ønsker og begjæringer.

Han visste ikke selv hvor lenge han hadde sittet hensunken i denne tause hengivelse da det banket på døren, og oversøsteren trådte inn.

«Nu kan De få komme inn og se ham,» hvisket hun med et alvorlig smil på lebene. «Det gikk usedvanlig fort.»

«Død altså?» hvisket Kronstad hest.

«Nei da, så snart går det ikke!» sa hun næsten muntert. «Operasjonen har forløpet helt normalt, der var ikke blitt bukhinnebetendelse som lægen fryktet, og da må vi tro at han vil stå det over hvis der ikke inntreffer komplikasjoner. Han venter øiensynlig på Dem, han er nettop kommet til bevissthet og ligger og ser mot døren med en viss forventning i øinene.»

Kronstad var i ett sprang ute i korridoren.

«Gud velsigne Dem, frøken,» sa han beveget og rakte henne begge hender. «Jeg har ikke for-tjent dette!»

«Vent litt!» dempet hun hans iver efter å komme inn. «De må først bli helt rolig. Egnetlig er det ikke lovlig å hilse på en operasjonspatient så snart. Men på grunn av forholdene — for hans egen skyld — for å gi ham den indre ro han trenger — går vi utenom lover og regler.

De må gjerne se glad ut, men si ingenting som kan gjøre ham beveget.»

Men da Kronstad stod foran sengen glemte han formaningen helt.

«Min elskede gutt!» sa han med bløt stemme og tok Johannes's hender i sine.

«Takk, far,» hvisket Johannes. Det blinket mistenkelig vått i øienkrokene.

Oversøsteren stod et lite stykke fra og så til.

«Se så, det får være nok,» sa hun raskt. «Nu skal den unge mann sove og samle krefter til neste visitt.»

«Når kan det bli?» spurte Kronstad.

Oversøsteren tenkte sig om.

«Iaften, far,» hvisket Johannes.

«Ja, iaften klokken syv kan De komme og se til ham, hvis han vil love å sove helt til De kommer.»

«Nu sover jeg,» sa Johannes og lukket øinene.

Da han åpnet dem litt efter, var faren gått, og søster hadde tatt plass ved sengen.

«Ja, nu sover vi,» sa hun bestemt og vennlig, lukket selv øinene, satte sig makelig til rette i stolen og lot de foldede hender hvile i fanget.

Johannes gjorde uvilkarlig det samme, og før et kvarter var gått, sov han fast og rolig.

Kronstad gikk hjemover i dype tanker etterat han hadde avlagt en kort visitt hos Johannes ved syvtiden og overbevist sig om at der fremdeles ingen fare var.

Oversøsteren hadde på ny strengt pålagt ham å undgå enhver sinnsbevegelse.

«Men guttens sinn er fra før av i sterk bevegelse,» hadde han svart. «Og hvis det beroliger ham å få snakke med mig —»

«På ingen måte,» hadde hun næsten bitt ham av. «Å snakke anstrenger langt mer enn å tenke. Vis De ham bare fremdeles et vennlig og tilgivende ansikt, men det må være ekte,» føiet hun til med et fint, sarkastisk smil. «Det nytter ikke å spille komedie for en syk. Hvis De bærer på det minste fnugg av uvilje — —»

Nu var det Kronstad som brøt av.

«Hvor kan De tro noget slikt! Gud er mitt vidne på at jeg ikke eier en eneste bitter tanke for det som han muligens kan ha å angre på. Jeg vet jo dessuten ikke hvad det gjelder — det er vel helst sån i sin almindelighet, antar jeg.

Dødens alvor har vekket ham så han har sett sig som en synder.»

Oversøsteren tenkte sitt, men sa ingenting. Den halve time hun satt ved guttens seng, mens de ventet på faren, hadde hun fått inntrykk av at det gjaldt mere for ham å tale med sin far enn med Gud. Hun foreholdt ham at det var langt viktigere å være forsonet med Gud. — Svaret hadde vært ganske eiendommelig.

«Jeg har ikke syndet spesielt mot Gud,» sa han. «Gud forstår mig, det er jeg viss på. Ingen kan bedra Gud, som ser og kjenner alle ting. Nei, det er far jeg har narret og bedraget, forstår De, og jeg må ha sagt ham det. Det vilde være så vondt for ham å få vite det siden — — hvis ikke jeg klarer denne sjauen.»

Så hadde han smilt — et kynisk, men allikevel et ungdommelig og sorgløst smil. Og like etter var der kommet et smerteanfall.

Og så kom faren. — —

Hun tenkte på denne samtalen nu og forstod at hun enda engang måtte gi dispensasjon fra lover og regler for operasjonspatientser.

«Ja vel, så gå inn. Men la ham med all tydelighet forstå at det ikke har hast med detaljene. De må utsettes lengst mulig. — Opgjør i det hele tatt passer ikke for syke mennesker,» la hun til. «De er ofte svære nok for de friske.»

Kronstad hadde husket disse ord og var i øieblikket glad da Johannes sa:

«Snakk med tante Karine. Hun vet alt. Gå op til henne helst i aften.»

Så måtte han jo love det, selv om det like efter gikk op for ham at det betydde å blande en tredje person inn i forholdet dem imellem.

Men jeg har vel ikke fortjent bedre, tenkte han. Gutten hadde nok funnet større forståelse hos en som ikke var av samme kjøtt og blod.

Det pinte og engstet ham å gå dit op nu. Jo mer han grublet, jo mørkere blev det i hans indre. Han kunde ikke bli kvitt den tanke at Johannes hadde ligget under for fristelser som så mange unge menn bukker under for.

Den ene tanke tok den annen, og da Kronstad nådde tante Karines entrédør, hadde han laget sammen en hel rekke forseelser, så uhyggelige og triste at bare tiendeparten var nok til å bringe en ømskinnet far til rannen av fortvilelse.

Han blev stående en god stund utenfor før han orket å ringe på. Det følte som om han lukket sig selv inn i en dommersal full av anklagende vidner, som om døren foran ham førte inn til hans livs frykteligste fornedrelse.

«Hjelp mig, giv mig kraft til å bære selv det tyngste!» var det tause rop i hans indre.

«Du ser så dødsens trett ut, Hans,» bemerket tante Karine da han sank ned i en stol efter å ha fortalt om guttens tilstand. «Se her, drikk et glass Malaga! Jo, du skal ta det som medisin, — du får la alle dine prinsipper fare nu,» sa hun bestemt, da han vinket avvergende og rystet på hodet. «Du får stole på en gammel kones erfaring,» la hun smilende til. «Ondt skal ondt fordrive, kan du jo si til din ømme totalist-samvittighet.»

Da brøt et blekt smil frem på Kronstads ansikt, og han tømte glasset.

«Fy, det var vondt,» sa han.

«Ja, men det gjorde godt? Hva?»

Han mumlet noget utydelig; men farven var kommet i kinnene, og øinene var ikke lenger matte og glansløse.

«Johannes har visst fortalt dig noget om sig selv, og du har fått et sjokk, Hans! Er det ikke riktig gjettet?» spurte tante Karine da Kronstad blev sittende taus og lukket.

«Det er i grunnen omvendt,» sa han. «Han har bare sagt at der er noget å fortelle, men han orker jo endnu ikke å si hvad det er. Og det er denne uvisshet som nager og plager mig. Jeg har tenkt mig det aller verste, tante Karine,» sa han mørkt.

«Hm. Ja, det er rimelig det. Unge gutter har mange fristelser i våre dager.»

«Du sier det så lett, så undskyldende likesom. Finner du det rimelig at en gutt som Johannes, oppdraget i et godt, kristelig hjem og beskyttet og hegnet om til enhver tid, at han bukker under for fristelser?»

«Enn om du har hegnet ham på en uviselig måte, Hans, gjort innhegningen altfor snever og trang, så han har følt sig som en fange der inne i det gode, kristne hjem?»

«Tante Karine! Du er hjerteløs!» ropte han hest.

«Nei, hør nu, min venn! — Nu må du endelig en gang ha mot til å se sannheten inn i øinene,» sa tante Karine rolig. «Du har lenge nok gått med skylapper, Hans! Du har ment å gå den bene vei rett frem efter nesen; men så lett er det nu ikke å komme gjennom verden. Skylappene må vekk, så vi får utsikt til alle sider, både til dalene under oss og høidene ovenover.»

«Snakk rent ut, Karine!» ropte Kronstad. «Jeg tåler ikke lenger denne pinaktige hemmelighetsfullhet! — Johannes har bedt mig gå op til dig for at du skal fortelle mig hvad det er for noget fryktelig han har begått. — Og imorgen skal jeg der op igjen og si at jeg vet alt sammen, og jeg skal smile til ham og si at jeg tilgir alt, og at det er ingenting å være bedrøvet for! — Gud i himmelen, hvordan kan jeg klare å spille den

komedie, når alt hvad jeg har gått og gledet mig til og håpet på, plutselig faller i grus!»

Han stirret på tante Karine med et fortvilet uttrykk i øinene.

«Har du glemt den femte bønn, Hans — som og vi forlate våre skyldnere,» sa tante Karine. Stemmen var med ett blitt så mild. Hun syntes synd i mannen; men enda var ikke øieblikket kommet da hun skulde løfte ham op av fortvilelsens sump.

«Det er ikke det, forstår du vel, at jeg ikke kan tilgi gutten, hvad han enn har gjort; men det er det at jeg ikke kan tilgi mig selv at jeg ikke har vært istand til å opdra ham til en ren, plettfri ung mann!»

«Hm. Nei, du har vært flink til å lage forbud, Hans. Du har ikke latt nogen anledning gå fra dig. Rør ikke, ta ikke, se ikke, smak ikke, les ikke, gå ikke her og gå ikke der og pass dig for ditt og pass dig for datt, — slik har du duret iveri helt fra barna slo sine øine op. Du gav dem straks forståelsen av at de var kommet inn i en såre syndefull og farlig verden. Men da de kom til skjels år og alder og begynte å tenke selv, og de kom på skolen og fikk sin horisont utvidet, — da tenkte de som så: Far tar feil! Verden er slett ikke så syndefull. Her er meget vakkert både å se og høre, og her er ganske godt å leve bare vi tar oss selv til rette. — Men du blev ved

med dine forbud. Du skjønnte ikke eller vilde ikke skjønne at kunnskaper er en faktor som ikke bare må regnes med for å skape sig en livsstilling, men også et livssyn. Jo mindre kunnskap, jo trangere horisont — som regel. Og fordi du selv var fornøid med den lille sirkelen du levde innenfor, vilde du at dine barn skulde flytte over på din lille klode og være tilfreds der.»

Kronstad reiste sig.

«Hvorfor bruker du så mange ord, Karine? Er det så fryktelig det jeg skal få høre, at du må forberede mig på denne måte — ved å ribbe mig for alt?»

«Kjære Hans,» sa tante Karine blidt, «hvorfor denne hissige tonen! Jeg vil bare så gjerne at du skal se dig selv i speil, i et ærlig, sannferdig speil uten nogen flatterende belysning, som for eksempel: «Den som elsker sin sønn, tukter ham tidlig.» Det er et flatterende lys når en er uviselig streng. Eller et annet: «Hvordan skal den unge bevare sin sti ren? Ved å holde sig efter ditt ord.» — Det flatterer dig når du vil nekte Johannes og Maria å delta i samfundsmøtene eller se en god, lærerik forestilling, som skolen anbefaler elevene. — Hold dig vekk fra det der, det fører ikke til himmelen, sier du. Ett er nødig, synger du og lærer dine barn det i tide og utide. Men du glemmer at det er bare den halve sannhet. I er jo jordens salt, sier

Frelseren. Men saltet skal ikke ligge i en haug for sig selv og glede sig over sin kraft. Det skal blandes med den masse som det er skapt til å fornye og forbedre.»

«Å, hold op med det der, Karine!» ropte Kronstad utålmodig. «Jeg vet det alltsammen. Jeg har vært uviselig, jeg har meget å bebreide mig. Jeg har vært kortsynt og trangsynt og dømmesyk og feig og uvitende. Men jeg er ikke kommet her for å høre om mine feil og mangler. De vedkommer bare mig selv og min Gud!»

«Der tar du feil! Det er nettopp dine mangler og feil som er den indirekte årsak til at Johannes nu ligger der oppe og har anger og ruelse og trenger tilgivelse. — Det var derfor jeg først måtte få dig til å innrømme at du hadde opdraget ham uviselig, som du selv sier. Nu vil det falle dig lettere å forstå hvorfor Johannes — og Maria og Johan Arnt —»

«De også?» ropte Kronstad, og all farve vek fra hans ansikt.

«Til dels, ja. Men de er oplært av Johannes — Nu vel. Jeg skal fortelle dig alt hvad gutten har skriftet for mig. Jeg sa ham den gang at han trengte din tilgivelse. Men ingen av oss ante at det skulde skje under disse omstendigheter.»

«Han har altså betrodd sig til dig — — først,» sa Kronstad tonløst.

«Ja,» sa tante Karine med lav stemme. «Han var ulykkelig. Samvittigheten har egentlig aldri sovet hos den gutten. Han har bare imellem forsøkt å overdøve dens røst — og det har lyktes — inntil nu altså.»

— — —
Da Kronstad kom hjem en halv time senere, lukket Maria op.

«Du ser så glad ut, far! Er all fare over?» spurte hun ivrig før faren enda hadde hengt hatt og frakk fra sig.

«Hm. Det er fortidlig å uttale sig om det,» sa han. Stemmen var allikevel så lys og full av forhåpning at Maria styrtet ut i kjøkkenet til moren.

«Far ser så fornøid ut!»

«Å, Gud skje lov da!» sa moren og skynte sig inn i stuen. — «Du ser så glad ut,» sa hun også.

Kronstad smilte.

«Nu mangler det bare at Johan Arnt sier det samme.»

«Ja, du ser så glad ut!» ropte gutten, — «og da må vel Johannes komme til å leve vel?»

«Vi får håpe det,» sa han varmt og inderlig. «Men la oss nu takke Gud fordi han har bevart Johannes fra en langt verre fare — at han fremdeles er vår kjære, prektige, ufordervede gutt!»

Maria så forundret og spørgende på faren, og moren kunde heller ikke begripe den underlige

tale. Var det ikke mere på sin plass å be Gud om å gi dem Johannes frisk tilbake? Var det tid å takke nettop nu?

Men som den føielige og lydige hustru hun alltid var, kom hun ikke med nogen innvendinger. Egentlig hadde de jo alltid noget å takke for — selv midt i angstens og prøvelsens tid.

Johannes hadde fått lov å ta imot visitter, og Fredrik var der daglig, like efter skoletiden. Søster gav ham et kvarter til å begynne med, men senere blev kvarteret forlenget til en halvtime, da det ikke lot til å genere patienten i minste måte.

«Jeg bare tenker høit når han er her,» sa Johannes en dag. «Og jeg skal op til eksamen om tre uker, vet De, søster, og trenger nok å venne mig til skoleprat!»

Søster rystet smilende på hodet. Hun hadde ikke stor tro på at kreftene strakk til så snart. — En dag hun var optatt annensteds, bad hun en av de yngste passe på at visitten hos Kronstad på 329 gikk presis klokken tre. Moren skulde komme senere, og patienten trengte en liten hvil innimellem. Han var slett ikke så sterk som han gav inntrykk av.

Søster Randi rykket til da hun mottok ordren. Hun var så ny enda, bare elev, og hadde ikke vennet sig til å gå inn til de mannlige patienter uten en liten følelse av generthet. Men der var ingen vei utenom; ordren måtte følges. Heldig-

vis var der kommet blomster til kameraten på samme værelse, mavesår-patienten. Så hadde hun et ærend.

De unge gutter var nok i strålende humør. Latteren runget mot henne da hun åpnet døren. Med et flyktig nikk gikk hun forbi Johannes's seng, gjorde sig ærend hos den annen, byttet friskt vann i karaffen, rettet på putene og gav sig god tid. Det var så forfriskende å høre på deres muntre påssiar. Hun følte sig ung og glad og glemte for et øieblikk at hun var i ferd med å innvie sitt liv til kamp mot sykdom og død. Hun våget endog et par ganger å kaste et blikk bort til Johannes's seng.

Hvor ulike de var de to. Patientens mørke, krøllete hår og vennens lyse, strie lugg blandedes næsten sammen når de bøide sig mot hverandre under smil og latter. Den lyse hadde et eget ironisk smil når han satt og fortalte fra skolen, og han var sikkert en mester i å efterape lærerne, for patienten lo så hjertelig og kastet hodet bakover, mens hele ansiktet tindret av livslyst.

Søster Randi sukket uten at hun egentlig visste hvorfor.

«Bare det ikke er galt å le,» sa Fredrik plutselig. Han hadde opfanget det lille glimt av misunnelse i søster Randis øine og tydet det som mishag over hans livlige konversasjon.

Søster Randi rødmet svakt. Hun nærmet sig langsomt sengen og stod vis à vis Fredrik.

«Jeg tror nok det er heldigst at De går nu,» sa hun og forsøkte å se verdig ut. «Oversøster har bedt mig si at halvtimen er forbi.»

Fredrik knep øinene sammen og smilte.

«Er hun langt borte? — Vi blåser i henne, ikke sant? Jeg for min del tror det er meget farligere å kjede sig ihjel enn å le sig ihjel.»

«Å, her er det ikke så kjedelig?» innvendte den lille blå og hvite skikkelse. «Og nu trenger herr Kronstad å hvile litt før næste visitt kommer.»

Johannes sa ikke et ord. Han bare lå og stirret på det lille søte ansiktet under den hvite kappe. Stemmen hadde minnet ham om musikkhandelen og Våge-lein. Den lille svake skarringen på r'en og det blide tonefallet var det samme. Det var i det hele tatt Johannes's styrke å huske alle inntrykk som var kommet gjennom øret. Hvad øinene opfanget, hadde han vanskeligere for å fastholde.

De store Mary-Pickford-øinene var kanskje ikke lenger så engstelige nu som den gang, og munnen ikke så skjelvende, men smilet var det samme. Det laget smilehuller i kinnene og blotet to rader skinnende, hvite tenner uten antydning til plomber av nogen som helst slags. Hun la fremdeles hodet litt på skakke når hun snak-

ket; men der var mer reisning over hele skikkelsen, mer freidighet tross rødmenn, som forrådte at hun altså ikke var blasert, tenkte Johannes.

Nåja. Hun var jo et år eldre og hadde fått mere selvsikkerhet. Men at det var henne, den ukjente, som han hadde fornærmet, var der ikke lenger tvil om. Når han tenkte sig om, hadde hun visst vært her inne før; men det var første gang han hørte henne si mer enn et svakt vær så god og takk. Han undredes på om hun hadde kjent ham igjen.

«Jo, De har visst rett, lille søster,» sa Fredrik. Han syntes Johannes med ett var blitt så stille. Det var naturligvis reaksjonen som kom. «Nu går jeg. En lydig, ung mann — hvad? Enda De slett ikke er oversøster?»

Hun smilte og sa med et lett anstrøk av koketteri, som en almindelig ung pike vilde gjøre det når en ung mann spøkte med henne:

«Jeg er ikke engang ordentlig søster; jeg er bare elev enda.»

«U-ordentlig søster altså,» lo Fredrik. «Fyda! Det tar sig ikke ut her hvor alt er så blåst! — Ja, mor'n da Johannes! Nå får du jamen se til å gro igjen litt faderlig fort! — Han skal op til artium, skjønner De, frøken,» sa han henvendt til søster Randi.

«Å, det var sørgelig!» utbrøt hun deltagende.

«Sørgelig? Langt fra, det er bare moro, men ikke når blindtarmen slår krøll på sig.»

«Jeg er jo kvitt den nå,» sa Johannes. Han lå tilbakelenet i puten og var med ett blitt så stille og eftertenksom.

«Nei, nå skal jeg gå. Jeg ser at den ikke ordentlige søster sender mig et sylhvast blikk, som betyr at jeg ikke er velsett lenger. Auf Wiedersehen!»

Han gjorde et slag ut med hånden mot Johannes og bukket dypt for søster Randi da han gikk.

«Er det noget De ønsker før jeg går?» spurte hun Johannes.

Han harket og stammet.

«Hm — hør — har De — kan De huske at De var inne i Musikkforlaget engang ifjor vinter —»

Lenger kom han ikke. Søster Randi blev skylende rød og la begge hender over kinnene. Øinene fikk det samme sky og forskremte som den gang han belærte henne om den riktige uttale av Vöglein. Hun hadde jo straks gjenkjent ham første gang hun var inne med middagsmat; men det var ikke falt henne inn at han husket den lille episoden.

— «Jeg håper De ikke har vært altfor sint på mig siden,» sa Johannes med tykk stemme. «Jeg var en stor noksagt altså.»

«Å nei da! Det var bare elskværdig av Dem å rette på mig. Og jeg kan takke Dem for at jeg etterpå begynte å lære tysk,» sa hun med et lysende smil. «Jeg er nokså flink nu, tror jeg. Det er morsomt, synes jeg. Men naturligvis er det ikke artiumspensum jeg kan,» la hun beskjedent til da Johannes ikke sa noget.

I det samme banket det på døren. Det var ikke mors banken. Hun banket så løst og forsiktig. Hun bad likesom om undskyldning fordi hun våget å gå inn gjennom en fremmed dør. Denne bankingen var bestemt og allikevel hensynsfull og forsiktig. Den lignet tante Karine.

Uvilkårlig fløi der en hastig rødme over Johannes's ansikt. Måtte han straks fortelle at nu hadde han møtt henne? Nei, hun kom vel igjen. Det hastet ikke.

Jo, det var henne.

Søster Randi hjalp tante Karine av med kåpen og flyttet stolen et stykke nærmere hodegjerdet før hun gikk og lot de to være alene.

«For et yndig, lite menneske,» bemerket tante Karine da døren var lukket. «Riktig en sån liten lysalf som en ønsker å ha om sig når en feiler noget. Sånne sjelfulle øine — og så lett en hånd.»

«Å, jeg liker bedre oversøsteren,» sa Johannes og rynket øienbrynene. «Hun er da et voksent, forstandig menneske som det går an å snakke

med. Sånne små dukker som søster Randi — ja hun heter Randi — passer ikke på et sykehus. Ikke for mannfolk ialfall,» sa han med en liten ertende latter.

Tante Karine nikket smilende.

«Det gleder mig at du fremdeles svermer for eldre damer, Johannes, — da er du forhåpentlig ikke altfor skuffet over å se din gamle grandtante. Mor fikk nemlig uventede middagsgjester og din far kom så bort og bad mig gå istedet. Og det gjorde jeg med glede. Jeg satt nettop og småpratet med dig i tankene da din far kom.»

— Johannes's øine lyste.

«Jeg har uavladelig tenkt på dig i formiddag, må du vite, og derfor blev jeg ikke spor overrasket da du kom inn. Jeg tror der må være telepati mellom oss, tante.»

«Og allikevel ser du så kritisk på mig,» sa hun.

«Ja, jeg liker dig best uten hatt,» sa Johannes. Han hadde straks syntes at tante Karine virket litt fremmed på ham da hun kom inn med den sorte hatten på hodet. Den skjulte det vakre, sølvgrå hår og den hvite, blanke pannen. Og bare det at hun ikke tenkte på å ta hatten av, gav henne et preg av hastverk, som slett ikke harmonerte med hennes vesen. — «Men hvis det er for besværlig —»

«Å, pytt, — man får ha litt besvær for å være til behag. Se så, — kjenner du mig bedre nu?»

«Ja, nu er du hjemme her. — Hør — føler du at det er noget jeg har tenkt å fortie for dig?»

Johannes så spent op i det milde ansikt.

«Du er optatt av noget, det følte jeg straks jeg kom inn; men du behøver da ikke betro mig alle dine tanker!»

Johannes fikk det travelt med luggen; den skulde plutselig stelles på, og alle ti fingrer var i aktivitet for å få den på sin rette plass.

Tante Karine fikk i det samme en voldsom interesse for blomstene på bordet ved siden av sengen og flyttet et glass med liljekonvaller bort i fanget og stakk nesen både vel og lenge ned i de hvite klokker.

«Akk! For en deilig duft!»

Johannes la hendene bak nakken og så op i taket.

«Jeg hadde tenkt å opsette betroelsen til en annen gang; men jeg kan jo likeså godt gjøre det straks. — — Det er bare det at nu har jeg møtt henne, du vet, hun som ikke kunde si Vöglein.»

«Å! Den lille musikalske piken som var så følsom, ja. Nu, sier du? Ikke her vel? På sykehuset?»

«Jo, nettop. I denne time opdaget jeg henne. Det er nemlig søster Randi.»

Tante Karine satt fremdeles og innåndet blomsterduften og så ikke på Johannes.

«Hvorfor sier du søster med sån egen betoning?»

«Fordi hun bare er elev enda. Hun fortalte det selv til Fredrik. Hun kom nemlig inn med beskjed fra oversøsteren at han ikke måtte sitte her mere enn en halv time, og du vet hvordan Fredrik er. Han tøvet med henne og spurte om han ikke viste henne eksemplarisk lydighet enda hun ikke var oversøster. — Jeg er ikke engang en ordentlig søster, sa hun da.»

Tante Karines blikk gikk forbi Johannes og stanset ikke før det nådde en hvit skydott på himmelen langt borte. Hun smilte åndsfraværende.

«Det var et underlig treff,» sa hun. «Og hun kjente dig igjen?»

«Joda, men uten noget nag, heldigvis. Tvertimot påstod hun at den korreksen hadde gitt henne et puff til å lære tysk.»

Tante Karines smil var så distrèt, at Johannes halvveis følte sig skuffet. Han hadde ventet en større interesse så ivrig som hun var efter å treffe henne — den gang.

«Hun var virkelig et yndig lite menneske,» sa hun eftertenksomt. «Jeg håper jeg får se henne oftere. Men det slo mig straks at hun ikke var den almindelige søstertype.»

«Ne—i. Hun har ikke lagt sig til maske enda,» sa Johannes tørrt. «Det går nemlig ikke an å

vise sine følelser så tydelig når en skal omgås syke. En må kunne lukke dem inne når det behøves. Hun lærer det vel aldri, antar jeg.»

«Ja hun så svært følsom ut,» sa tante Karine.

«Det var ganske pussig at vi skulde finne henne her. Det ante ingen av oss da jeg gav dig mitt visittkort!»

«Det er sannelig en lettelse å være ferdig med den jobben,» sa han med et ironisk smil. «Nu kan jeg vel få slippe å gi henne det — hvad?»

«Selvfølgelig. Jeg skulde kjenne henne igjen blandt tusen unge piker også uten den hvite kappen. Det er ikke mange med slike øine.»

«Nei, de fleste er mer selvbevisste og freidige i blikket, og vel er det,» mente Johannes. «Sanne små reddharer kommer sig ikke frem i verden.»

«Ikke alene, nei. De er skapt til å ha en sterk beskyttende mann ved sin side.»

«Isj, at du tante Karine, som selv er så selvstendig, kan prestere interesse for typen! Nei, det begriper jeg ikke!» utbrøt Johannes lett irritert.

«Motsetningene, gutten min,» lo hun muntert.

«Ja, det er den eneste rimelige forklaring,» sa Johannes og gjespnet bak hånden. — «Neida, neida, — jeg er slett ikke trett,» påstod han da tante Karine bebreidet sig selv at hun hadde snakket for meget. — «Det er bare et godt tegn,

sier oversøster. Det er bevis på at alt er i den gamle gjengen.»

Tante Karine rystet betenkt på hodet.

«Gamle gjengen? Så tynn og blek som du er.»

«Puh, det er bare alt dette hvite i værelset, og det sterke vårlyset som gir mig sån gusten farve. Nu har jeg da fått lov å spise ordentlig mat, heldigvis — ikke bare den spebarnskosten de ertet mig med de første dagene. Jeg er så frisk som en fisk og så sterk som en bjørn — se her!» — Han rettet ut armene, bøide dem i vinkel og bad henne prøve å få dem ned igjen. — «Nei, du eier ikke tiendeparten av mine krefter,» lo han, «enda du kan gå hjemmefra og op til Ullevål og tilbake igjen, mens jeg bare ligger her og dovner mig og blir matet som en liten baby.»

Tante Karine så med et ømt blick på det unge, energiske ansikt med de lysende blå øine. Hun hadde så meget på hjertet som måtte ties med til de var for sig selv. Og godt var det, tenkte hun. Det var ikke bare søstrene som måtte lære sig til å lukke for følelsene. Det var sant som Johannes engang sa, at alle mennesker var mer eller mindre flinke skuespillere.

«Vi får visst litt å snakke om når jeg kommer tilbake til verden,» sa Johannes efter en liten pause.

«Du føler det som du har vært på en annen klode?»

Johannes nikket, og senket med ett stemmen.

«Jeg har aldri før tenkt meg inn i hva det vilde si å bli revet så plutselig bort fra livet, tante Karine. Men nu vet jeg hvordan det føles, og nu kan jeg bedre forstå far når han synger den bedrøvelige salmen: «Ett er nødig» — en føler det slik når en tror en står foran dødens port.» Tante Karine hadde tårer i øinene; men Johannes's neste bemerkning lokket smilet frem. — «Men egentlig trodde jeg ikke at den lille blindtarmen skulde få lov å sette punktum finale for meg. Jeg protesterte av alle krefter. Nei, det er sant, jeg hadde ikke så mange når jeg tenker meg om. Men jeg syntes det var altfor ødselt å la meg dø bare for en sån liten bagatell når jeg forresten var sterk og frisk.»

«Å, Johannes, Johannes! Der skal ofte mindre til,» sukket tante Karine.

«Jada, jeg vet det! Men jeg tenkte på far, skjønner du. Jeg visste at han vilde få en knekk for livet om jeg skulde gå min vei uten videre og overlate hele prosedyren til dere to alene.» — Han brøt plutselig av, rakte begge hender frem og omsluttet tante Karines små tynne i et fast grep. — «Du må ha takk for hjelpen, tante Karine,» hvisket han mens øinene løp fulle av tårer. «Der er gått en stor advokat tapt i dig!»

«Ikke gått tapt vel? Når jeg har kunnet være dig til nogen hjelp!»

Johannes slapp hennes hender og for raskt over øinene med lommeørklæet.

«Såanne kvinner som du er det jeg liker, tante Karine, som ikke er redde og skjelvende, men har en mening og tør hevde den — og allikevel er kvinnelig.»

«Tusen millioner takk!» smilte tanten og gjorde en gratiøs bøining med hodet. «Hadde jeg vært firti år yngre, vilde jeg rødmet som en ung pike og straks skjenket dig min hånd og mitt hjerte! Men det er det merkelige, Johannes, at hvad du kaller å like en kvinne slett ikke er ensbetydende med å elske.»

«Man må da vel like den man elsker?»

«På en måte, ja. Men det er ikke så sikkert man straks blir begeistret for den man legger sin elsk på. Det er nemlig slett ikke de rent ytre egenskaper som begavelse og dyktighet som er det avgjørende for hjertets følelser. Titt og ofte hender det at fornuften og følelsen — det vil si hjernen og hjertet, kommer i sterk konflikt når amors pil har rammet.»

«Det høres svært innviklet,» sa Johannes tørt. «Jeg for min del vil la hjernen ha samme stemmerett som hjertet. For hjertet er da egentlig bare et abstrakt og flyktig begrep, mens hjernen er den konkrete virkelighet med sete

heroppe i hodet vårt. Følelsene er variable; men vettet det har ikke så lett for å fordufte.»

Tante Karine smålo.

«Å, det hender nok at et lite bankende hjerte vinner bukt med den største og klokeste hjerne,» sa hun lunt.

«Hør — hvordan kom vi inn på dette?» spurte Johannes. «Det er første gang du og jeg diskuterer det emne!»

Det blir kanskje ikke siste gang, tenkte tante Karine. Men høit sa hun:

«Du kom med en slags kjærlighetserklæring, husker du!»

Johannes smilte rødmende.

«Ja, det er sant. — Det var far vi snakket om. Jeg tror han er skuffet over at jeg ikke vil bli prest. Burde jeg kanskje oppfylle det ønske for å glede ham?»

Tante Karine tenkte sig om før hun svarte.

«Det går an å møtes på halvveien,» sa hun. «Du kan vel studere teologi og allikevel bli lærer?»

«Har far nevnt det?» spurte Johannes spent.

«Ikke med en stavelse. Herefter tror jeg nok du vil ha følelsen av at din far betrakter dig som et voksent menneske som er sig sitt ansvar bevisst. Det er forbi med den tiden da du bare var sønnen, barnet som skulde eftersees på alle hold.»

«Jeg er med andre ord blitt ophøiet i adelskapet,» sa Johannes med et muntert blink i øinene.

«Nettop, Johannes! Men adelsskap forplikter, vet du.»

«Ja — og derfor gleder jeg mig til å komme tilbake for å leve videre i dagens fulle lys; men jeg føler en viss angst allikevel. Jeg er ikke viss på om jeg får mot til å snakke med Maria og Johan Arnt — og det kan jo ikke undgås?»

«Hvad mener du selv?»

«Nei, nei, selvfølgelig. Men det spørs om de er modne nok til å forstå —.»

«Du vil med andre ord helst vente til det psykologiske øieblikk er der?»

«Nu er du litt slem, tante! Men det er tilpass,» sa Johannes alvorlig. «Nei, jeg har lært at det rette øieblikk bare er en lyktemann når det gjelder ubehageligheter. Jeg vil ikke opsette den samtalen en dag etterat jeg er kommet hjem.»

Tante Karine nikket.

«Støttet, Johannes! Hopp i det straks. Da er jordbunnen mottagelig. Jeg hadde ellers tenkt å nevne dette for dig; men nu slapp jeg jo lett fra det.»

«Telepatien,» sa Johannes med et skjelsmsk smil.

«Ja — — eller åndens gjerning, tror du ikke det er nærmere sannheten?»

«Kanskje — eller i grunnen er det det samme. Det er i begge tilfelle det mystiske som påvirker oss.»

«Og dog står der en person bak det hele, Johannes, han som er kjærlighet først og sist.»

«Ja, jeg begynner å tro at der i hvert fall står en kraft bak alt som hender. Det er visst ikke så tilfeldig allikevel.»

Et par utålmodige kremt bak skjermbrettet stanset tante Karines svar.

«Jeg har visst sittet her altfor lenge,» hvisket hun bedrøvet. «Jeg går bort og ber om undskyldning!»

«Å, langt fra,» svarte mavesår-patienten muntert da hun presenterte sig og beklaget sin hensynsløshet. «Jeg har sovet, jeg. Men det var hyggelig å få se et almindelig eller rettere sagt u-almindelig menneske. Alle mine pårørende bor nemlig på den andre siden av Langfjellene.»

«Da får jeg kanskje lov til å agere tante for Dem neste gang jeg kommer,» sa hun muntert, «og så tar vi skjermbrettet bort og later som vi er i familie alle tre!»

«**J**o, han orker nok både latinen og de tre stildagene, men syttende-mai-tog og russefest setter jeg et stort spørsmålstegn ved,» sa doktoren da Kronstad og Johannes sa farvel og takket for all dyktighet og elskverdighet.

«De tenker spesielt på dansen?» spurte Kronstad.

Johannes kunde ikke undgå å opfange et bitte lite stenk av skadefryd i farens stemme.

«Ja, nettop. Jeg vet jo av egen erfaring, at det ikke er morsomt å måtte renonsere på den fornøielsen når en er russ. Men det blir allikevel nødvendig dessverre. I det hele tatt måtehold både åndelig og legemlig to-tre måneder fremover.»

Johannes stod med frakken på og hatten i hånden, litt blekere enn før; men hodets reisning var den samme. Kroppens spenstighet var kanskje ikke lenger så iøinefallende; men til gjengjeld lå der et strålende smil over ansiktet ved bevisstheten om at han begynte et nytt avsnitt av sitt liv og hadde fått carte blanche til å leve det efter sin egen overbevisning.

Det var farens ord til ham dagen efter visitten hos tante Karine. Der var ikke falt mange ord mellom dem, men de som blev sagt, hadde vært tydelige nok.

«Vi må forsøke å hjelpe hverandre til en bedre forståelse av den annens syn på disse ting, som har vært av så stor betydning for dig,» sa far.

Det hørtes ganske utenatført. Og han sa det så langsomt og tydelig og rolig som om de var vel overveiet.

«Kanskje de mister sin tiltrekning nu når du ikke lenger vil nekte mig dem,» hadde Johannes sagt med forsøk på å spøke.

Faren hadde smilt svakt.

«Jeg gir dig i hvert fall full frihet til å innrette dig efter din overbevisning — og din samvittighet,» sa han. «Men jeg vil sette pris på å få vite hvor du tilbringer din fritid. — — Nei, nei, intet løfte,» avbrøt han sønnen da han begynte på en forsikring om at det var en selvfølge. — «Vi skal ikke love hverandre noget. Om vi i hjertet avlegger Gud det løfte å være viseligere herefter, er en sak for sig selv. Betal Herren dine løfter, står der skrevet.»

Mer var der ikke blitt sagt. Men det var nok. Luften var blitt renset. Våren var kommet, og det var sol og sommer i vente.

Johannes trakk været dypt. Han hadde aldri følt sig så lykkelig som idag. Han følte det som

om kroppen var blitt innsatt med stålfjærer og bare ventet på et lett trykk utenfra for å sprette bortover korridoren, ned trappen og bort til bilen, som nettop meldte sin ankomst med et par utålmodige brøl.

«Jeg ofrer gladelig både russefest og syttende mai, bare jeg får lov å gå op til eksamen,» sa Johannes oprømt.

«Den annen september kan De ta det igjen,» sa lægen spøkefullt, idet han gav ham et hjertelig håndtrykk til avskjed. «I mellemtiden får De god tid til å finne Dem en liten søt dame som dancingpartner.»

«Jeg utstår ikke søte damer!» brast det ut av Johannes, «ellers tusen takk!»

Doktoren lo.

«Very well! Så vil jeg istedet ønske Dem en god eksamen. — Jeg er fem og tyve års jubilent i år, så det er rimelig vi møtes nede hos Alma Mater.»

— — Da Johannes gikk nedover trappen, kjentes det som knærne var kommet i ulage, som om de manglet smurning eller var blitt dovne og slappe av mangel på næring. De lystret ikke ordre, men knakk sammen lenge før han hadde tenkt å ta neste trappe-trin.

Faren så hvorledes det var fatt og bad sønnen støtte sig på ham.

«Det skulde se nydelig ut,» lo Johannes. «Jeg glir jo mer nedover rekkverket enn jeg går. Det får da være en grense for makelighet!»

Men han følte et stort velbehag da han hadde fått plass i bilen og kunde strekke føttene langt frem. Knærne skalv, og han la frakken omhyggelig over forat ikke faren skulde se hans idiotiske svakhet. Det var jomen flaut å ha så liten motstandskraft. Men det kom naturligvis av at han hadde vært altfor lenge i sengen. Om oversøsteren, som var kvinne, var så engstelig, behøvde vel ikke doktoren ha vist en så latterlig forsiktighet.

«Vi kunde nå godt tatt en åpen bil, far,» sa han for å vise sig kjekk. «Så mildt som det er!»

Faren rystet på hodet.

«Vårluften er for skarp. Du kunde bli forkjølet.»

«Forkjølet, jeg?»

Johannes smilte overlegent. Han visste knapt hvad forkjølelse var.

«Du glemmer nok at du ikke har vært ute på fjorten dager,» sa faren med et overbærende smil. «Du må finne dig i å være forsiktig den første tid, Johannes. Du må helst betrakte dig som en slags drivhusplante, som litt efter litt skal vennes til friland.»

«Å, jeg tror ikke det er så ille, far,» sa Johannes lett og sorgløst. «Der blev luftet i tide og

utide på 329, — et par ganger lå vi i gjennomtrekk også. Hadde jeg vært mottagelig for forkjølelse, burde jeg ligget i bronkitt nu i stedet for å sitte her uten så meget som snue engang!»

«Jaså. De overdrev med den luftingen?»

«Ja, men det var også det eneste vi hadde å bemerke, bergenseren og jeg. Vi var enige om at det kunde bli for meget av det gode også. — Jeg tror heller jeg er blitt herdet der oppe. Nu tåler jeg mere kold, frisk luft enn alle dere andre til sammen.»

«Hm. Jeg er næsten glad jeg ikke visste noget om dette, Johannes, ellers hadde jeg gått i dobbelt angst for dig.»

Det var en understrøm av ømhet i stemmen, som gjorde Johannes het av glede. Det var enda så nytt for ham å høre denne omsorgsfullhet, — men helst måten det blev sagt på. Kanskje omsorgen hadde vært der bestandig, tenkte han. Men før fikk den utslag som kritikk eller skjend, og bevirket at han fikk lyst til å protestere og vise sig helt anderledes enn han egentlig var.

«Alt i alt har det vært et godt og hyggelig opphold,» sa han for ikke å gi faren inntrykk av nogen som helst misnøie. «Søstrene er nogen merkelige vesener, ikke sant? Før trodde jeg at det bare var i bøkene der eksisterte sånne

jordiske engler. Men nu har jeg da sett dem med mine egne øine.»

Kronstad tenkte spesielt på oversøsteren som hadde stått ham bi i den tunge, vonde stund, og foreslo straks at Johannes sendte dem noen linjer med takk for all vennlighet og deltagelse.

«Det samme har jeg tenkt. Og så noen blomster til oversøsteren. Hun var som — ja som en mor for mig,» sa Johannes og var så ivrig at han helst med det samme vilde at de skulde stikke innom en blomsterforretning.

«Nei, ikke nu. Mor venter oss senest klokken tre. Der er likesom fest hjemme idag, forstår du,» sa faren og sendte sønnen et hemmelighetsfullt blick.

«Uff, nei da. Dere skulde ikke gjøre noget opstuss,» sa Johannes brydd og følte sig uvel ved tanken. «Der er vel ingen fremmede?»

«Bare tante Karine, og hun — —»

Han sa ikke mere.

«Ja, hun kjenner oss bedre enn vi kjenner oss selv,» sa Johannes med en liten forlegen latter.

«Det var sant sagt, Johannes. Og derfor synes vi det var noget som manglet hvis ikke tante Karine var sammen med oss på en dag som denne.»

Johannes kjente en klump i halsen og strevet for å få den vekk. Han likte ikke usundt føleri

og var ikke vant til å bli forkjælet. Men nu fryktet han for at det vilde falle ham vanskelig å slå an en lett, spøkefull tone. Så husket han på tante Karine og følte sig med ett trygg. Hun passet alltid grensen. Der hvor hun var, vilde det hverken bli for høitidelig eller for sentimentalt. For tante Karine hadde en egen evne til å gripe inn når stemningen blev trykket og få samtalen over på nøkterne emner så en følte sig stående med begge føtter på fast grunn.

Der skulde kanskje synges, holdes taler og bønn — —

«Se så, nu er vi hjemme,» sa Kronstad. Han gikk først ut og rakte hånden frem mot Johannes som skjøv ham lempelig bort med et utålmodig:

«Jeg er da ikke nogen olding!»

Både faren og chaufføren smilte, og Johannes fikk lov å spasere inn gjennom porten som om han bare hadde hatt sig en liten lysttur, mens chaufføren blev betalt.

Halvveis i trappen kom Johan Arnt ham i møte og halte ham opover rød og andpusten i den faste tro at broren uten hans hjelp aldri vilde nådd op i annen etasje.

«Du verden hvor sterk du er da, gutt!» sa Johannes beundrende. «Jeg hvilte mig vel ikke for tungt på dig?»

«Hø!» lo Johan Arnt fornøid. «Jeg kjente det ikke engang.»

«Ja, her er jeg altså, mor,» sa Johannes muntert da moren med tårer i øinene viste sig i den åpne dør og slo armene om ham. — «Jeg blev litt lenge på skolen, ikke sant? La mig se — i morgen er det akkurat fjorten dager siden jeg gikk hjemmefra med skolevesken under armen.»

Tante Karine kom også ut.

«Du har allikevel lært dine lekser ganske bra, ikke sant?» sa hun muntert. Men det blinket vått i de smilende øine.

Maria hengte frakk og hatt op og hadde en stol ferdig om han vilde hvile efter den anstrengende marsj op trappen.

«Jeg brukte Johan Arnt som krykke,» lo Johannes. «Jeg svevet som en fjær, jeg —»

«Han overvurderer sine krefter,» lød Kronstads rolige stemme bak dem.

«Ja, heldigvis,» sa tante Karine; «for alle dere andre glemmer at han bare har mistet en usselig liten tarm, som ikke var til nogen nytte, og at han er nitten år og har et veldig lager av krefter. Han kunde gjerne hatt tre blindtarmen — han vilde vært like kjekk.»

«Bravo!» ropte Johannes og sank velbehagelig ned i en dyp stol. «Her lukter nydelig, mor! Det er vel ikke ryper?»

Moren hadde ustanselig pusset nesen og tørret øinene etterat hun hadde trykket gutten inn til sig. Nu smilte hun og sprang fornøid ut i kjøkkenet, mens de andre satte sig til bords.

Ryper og karamellpudding var Johannes's yndlingsretter, og idag skulde han ikke behøve å spørre, om der var mere ute. Kronstad hadde selv kjøpt fem stykker — ødselt syntes hun, fire hadde vært nok — — men ikke et ord var der kommet over hennes munn, da pakken med betalt regning var kommet igår aftes.

«Blomstene er fra tante Karine,» forkynte Johan Arnt høilydt da Johannes bøide sig over vasen med pinse- og påskeliljer, som stod midt på spisebordet. «Og vi skal ha rødvin,» vedblev han ivrig. «Den har far kjøpt fordi oversøsteren sa at du hadde godt av et glass til maten. Den er styrkende,» forklarte han viktig. «Men jeg synes den er vond, den smaker som blekk.»

«Jeg gleder mig,» sa Johannes, «for blekk har jeg hverken sett eller smakt på fjorten dager.»

— — Middagen forløp i all gemyttlighet. Johan Arnts umiddelbare utbrudd, og tante Karines slagferdige bemerkninger holdt all bevegelse på passende avstand.

Da Kronstad takket for maten, føiet han enkelt til uten forutgående formaliteter:

«Vi takker dig også fordi du har ført vår kjære Johannes frisk og kjekk hjem til oss. Du har på nytt lært oss at din kjærlighet og barmhjertighet er uten grenser. Herre, gi oss din fred i våre hjerter og i våre hjem. Amen.»

Nettopp det, ja, tenkte Johannes og undret sig over at faren nevnte akkurat hvad han hadde savnet her hjemme: Fred og ikke krig, hverken åpenlys eller guerillakrig. I det samme kom han til å huske en strofe som de engang hadde fått som stilopgave: «Fred er ei det beste, men at man noget vil.» — Han hadde gitt en begeistret skildring av den villende, strebende ungdom, som hadde et mål for sitt liv og kjempet sig frem under konflikt og levde i opposisjon med sine omgivelser, fordi de ikke forstod ungdommens lengsler og reformatoriske ideer.

Det var for to år siden. Nu vilde han skrevet den stilen ganske anderledes. Nu forstod han at den fred dikteren lot hånt om, var ensbetydende med dovenskap og giddeløshet og mangel på interesser og tiltak.

Den fred far bad om, var den harmoni som fulgte av et åpent, sannferdig og velvillig samkvem mellem familiens medlemmer, — og så kjærlighet, vilde kanskje tante Karine føie til.

Men Johannes likte bedre å kalle denne egenkap med et annet navn. Det lød så klissent og kvinnfolkaktig og veikt det ordet.

Velvilje, vennlighet, overbærenhet og fordragelighet var egentlig det samme, bare mere spesialisert, tenkte han. Men når resultatet var fred, kunde det jo være likegyldig hvilke egenskaper det var som betinget freden.

«Du orker vel ikke å spille litt?» spurte faren da de hadde reist sig fra bordet.

«Jeg kan simpelthen ikke la være,» sa Johannes. «Jeg har gledet mig til å se pianoet igjen.» I det samme undredes han på om faren kanskje helst vilde ha en salme eller en av sangene fra møtene. Han betenkte sig et øieblikk. Så sa han: «Er det noget spesielt du ønsker jeg skal spille?»

«Nei, slett ikke. Jeg bare syntes det skulde være så gildt å høre litt ordentlig musikk. Jeg har savnet det disse dagene. Vi andre bare klimprer og klunker.»

Johannes takket med et lyst smil og satte sig til pianoet.

«Vi må få vite hvad det blir,» sa tante Karine. «Alle store pianister har trykt program. Du kan i det minste nevne det for oss!»

«Det er et preludium av Chopin,» sa Johannes. «Jeg har ofte spilt det i tankene mens jeg lå. — Jeg har tillatt mig å sette et nytt navn på det. Jeg kaller det Kyrie Eleison,» sa han stille. —

«Og så spilte Johannes. Det var det gamle kjente, tante Karines spesielle yndlingsnummer: Søilepreludiet. Men idag spilte Johannes det på en helt ny måte. Han dvelte lengere ved hver akkord uten derfor å hale dem ut. Han likesom snudde og vendte på hver tone og slapp den ikke før den hadde sagt både ham selv og tilhørerne hvad han hadde på hjertet. Fortissimoet som ellers hadde lett for å bli for hårdt og skarpt, var idag bare bredt og kraftig. Det lød som en mektig hymne, som en dypfølt, varm og jublende takk fra en sjel som var løst fra sin vånde. Pianissimoet lokket tårene frem hos tante Karine, det klang så bevende og skjelvende, som en ydmyg, inderlig bønn om hjelp for de kommende dager. Slutningsakkorden var et tydelig amen, og der blev lenge stilt i stuen efterat alt var åndet hen.

Da tante Karine endelig brøt stillheten, sa hun beveget:

«Jeg må tenke på det verset av Wexels: Han kjenner hver lengsel i sjelens grunn, som efter det evige higer. Han hører hvert sukk som i nattens stund fra dypet til himmelen stiger. — Der behøves ikke alltid ord, Kronstad!»

Kronstad nikket. Der lå et varmt smil over hans ansikt.

«Nu kunde jeg ha lyst til å synge: Deilig er jorden, prektig er Guds himmel,» sa han og så

spørrende på Johannes, som nettop hadde snudd sig fra pianoet.

«All right! Du synger og jeg spiller,» sa han, «og tante Karine sitter og inspirerer oss begge to. For den sangen om tonen fra himmelen er hennes livs motto.»

«**E**r det innbilning, Johannes, eller er det faktum at din far er blitt — — mere human og hyggelig — du blir vel ikke fornærmet?»

Fredrik Bille vugget sig langsomt i den amerikanske gyngestolen inne på gutteværelset, og Johannes lå henslengt på sengen i sin yndlingsstilling med hendene foldet under nakken.

«Fornærmet? For noget sludder! — Joda, han er forandret,» sa han med eftertrykk — «Men jeg vilde gjerne få en mer tydelig definisjon av forandringen, som du sier. For du ser den jo utenfra og har ikke fulgt den fra dag til dag som jeg.»

«Nei, jeg har ikke snakket med din far siden den aften i teatret. Det hjalp vel at han var der, hva?»

«Jeg har aldri direkte spurt hva han syntes. Men han er blitt utstøtt fra søskenringen, som den heter den klikken hvor de sitter og ser med mikroskop på tidens brøst. Og derav slutter jeg at han åpent og ærlig har fortalt dem at han ikke lenger anser det for synd å se et skuespill.»

Fredrik spratt raskt op av stolen som vedblev å gyngje i full fart og stillet sig foran Johannes med armene i kors over brystet.

«Men det er et gledelig fremskritt, hvad?»

«Ja, jeg håper det,» sa Johannes rolig. «Men han lider ved det. Han har i grunnen ofret et av sine prinsipper for min skyld.»

«Hm. Det er ikke dårlig, det,» sa Fredrik tankefull. — — «Men si mig, er det hendt noget mellem dere forresten? Ikke svar hvis du finner mitt spørsmål indiskret,» skyndte han sig å føie til da han så rødmen på vennens ansikt. — «Mitt inntrykk er nemlig at din far har kastet den masken jeg engang snakket om, og at han først nu føler sig som et normalt menneske. Nu virker han sympatisk på mig, og jeg føler ikke lenger den pinaktige mistilliden som alltid bandt tungen min når han var til stede.»

Johannes lo sakte.

«Å, jeg vil ikke akkurat si at du lot dig målbinde, Fredrik!»

«Jo, egentlig. Men på trass overvant jeg mig til å være freidig og uforsagt. Jeg førte likesom en stadig stilltiende kamp med ham. — Du kan ikke nekte at du følte det samme?»

«Å jo, sommetider. — Men kan ikke det der være glemt? Du sier jo selv at han nu er hyggelig mot dig.»

«Jo da, jo da. Naturligvis. Men jeg svermer for å finne årsakene til livets overraskelser. Det var derfor jeg fra først av spurte om der hadde hendt noget særlig. Jeg skal studere filosofi, vet du, og jeg synes det er interessant å filosofere litt på egen hånd.»

Johannes betenkte sig et helt minutt. Fredrik drev frem og tilbake på gulvet, kikket ut på gaten, puffet et par bøker inn i bokhyllen og plystret sakte.

«Der er hendt noget,» sa Johannes omsider med dyp stemme.

Plystringen stanset med ett, og Fredrik blev stående ved vinduet med ryggen mot sengen.

«Nå!»

«Du vil kanskje smile og kalle det assurance-skriftemål, men la gå. Da jeg lå der oppe og ventet på far og likesom så den åpne grav foran mig, blev jeg klar over, at jeg hadde opført mig liddelig sjofelt.»

«Hm,» sa Fredrik bare.

«Det hjalp mig ikke at jeg sa til mig selv: Far har heller ikke vært all right. Min skyld blev ikke mindre for det. Han hadde da gått åpent frem, mens jeg snek mig til all moroen og brukte alle slags fiff og lurerier for å kaste far blå i øinene. Jeg så mig selv så elendig simpel og sjofel, Fredrik, og jeg orket ikke å

gå bort til den svarte, dype graven med den børen tyngende på mig.»

Fredrik vendte sig halvt og tok plass på en stol ved bordet, men så ikke bort på Johannes. Tonen var bare interessert; der var ingen spott i stemmen da han sa:

«Du var redd altså, redd for dommen og straffen?»

«Hm — ja. Det var vel dypest sett redselen som fremkalte de tankene; men den følelsen var slett ikke den fremherskende. Det som mest optok mig, var angeren og sorgen over at forholdet mellom far og mig hadde vært så spent og usant. Jeg så plutselig hvor meget jeg skyldte ham. Og så syntes jeg så forferdelig synd på ham. Jeg så ham for mig så ulykkelig og ensom og likesom så åndelig fattig. Og så tenkte jeg på, hvordan han vilde føle det når han etterpå kom til å opdage bedrageriet.»

«Å, det kunde vel undgås,» sa Fredrik tørt. «Hvem skulde sladre på dig når du var borte?»

«Å, jeg har ikke vært alene om det, vet du. Maria og Johan Arnt, — stakkars unger — hadde vel tatt det som en straffedom hvis jeg hadde dødd.»

Fredrik nikket forstående.

«Hvordan tok han det? Blev han hissig?»

«Jeg vet ikke. Jeg har ikke villet spørre tante Karine om det. Ja, for jeg var ikke sterk nok

til å gå nærmere inn på det, skjønner du. Derfor bad jeg ham gå til tante Karine, hun kunde meget bedre enn jeg forklare altsammen, jeg hadde skriftet alt for henne lenge før. Nå ja, jeg vet ikke mer enn at da han kom op til mig dagen efter, skinte ansiktet som en sol — la mig heller si høstsol; men du vet den varmer den også, især når en er innstillet på kulde og tåke og regn. Far var kanskje blitt litt eldre og roligere. Der var kommet nogen smertefulle drag over ansiktet. Men som sagt — han både lyste og varmet, og det var viktigere for mig enn de få ordene som blev sagt.»

Fredrik smilte.

«Nei, han er ikke nettop taletrengt din far.»

«Å, det klarer sig,» sa Johannes bløtt. «Hovedsaken er at vi forstår hverandre, og at her er fred i huset. Der er ikke lenger noget bak kullissene, og jeg behøver ikke spille komedie hverken for mig selv eller ham.» — Litt efter føiet han til, midt mellem spøk og alvor, som om betroelsen var en særlig gunst han viste vennen: «En dag lå der en kortstokk på fars skrivebord — åpenlyst altså. Johan Arnt skulde til den som om den var en farlig bombe, som kunde springe når som helst.»

Fredrik lo.

«Ja, det var komisk,» sa Johannes. «Men endelig våget han å ta den i hånden mens far så

det. — Er det din? sa han. Ja, men jeg har tenkt å forære dig den, sa far. Jeg synes du burde vite hvad bridgekort er for noget. Se på dem! Er de ikke morsomme? Nettop passende for smågutter som enda interesserer sig for billeder! — Han var litt ironisk altså, men sa det nokså gemyttlig og med et humoristisk glimt i øinene. — Mor så forbauset på ham: Du vil da vel ikke opmuntre gutten til å spille kort, sa hun. — Far smilte: Ta det med ro, mor, sa han. Jeg vil selv være med på det. Kom skal vi se litt nærmere på dem, Johan Arnt. Jeg har da engang kunnet spille whist, og som smågutt spilte vi noget som het gammel jomfru og gris. Og vet du hvad? Far delte kortene mellom dem og lærte gutten det! Noget erke tøis forresten. Men Johan Arnt moret sig. — Bli med dere også, sa han, men jeg betakket mig. — Så la Johan Arnt den kabalen du lærte ham engang, og far satt og så på. — — Maria og jeg husket naturligvis den autodafeen for tre år siden og følte oss nokså — hvad skal jeg si — sjokkert. Men siden er kortene blitt liggende på skrivebordet. Merkelig nok har ingen av oss større lyst til å benytte oss av tillatelsen. Kan du forklare det? Psykologisk?»

Fredrik hadde hørt efter med levende interesse.

«Det er klart som blekk,» ropte han. «Forbudet frukt smaker best. Tror du det eldgamle

ordsprog er blitt til uten grunn. Den gamle sannhet gjentar sig stadig. — I og for sig er jo kortspill noget elendig inkjevetta — tidsfordriv for mennesker som er nødt til å drive bort tiden fordi de ikke har nok å gjøre. Du må da innrømme at det er bortkastet tid for et normalt menneske som skal utdanne sig og utvikle sine evner for å kunne opta kampen for tilværelsen!»

Johannes lo.

«Du snakker som om jeg var en pasjonert bridgespiller! Jeg synes det er noget stort dill, så vidt du vet det. En tid øvet det en viss tiltrekning på mig, kanskje fordi du og de andre guttene snakket så kjent og overlegent om den kortleiken. Og så fordi far lot oss forstå at det var en djevlesk underholdning. Det var noget visst gysende interessant over det. — — Ja, nu ligger den der altså. Og der er ikke hendt nogen ulykke siden den kom inn i huset!»

Fredrik nikket et par ganger uten å si noget. Øinene var litt sammenknepne. Det så ut som han tenkte intenst over hvad vennen hadde betrodd ham.

Johannes hadde reist sig op av sengen og satt på kanten og snørte skoene på sig.

«Vet du hvad jeg har lyst til?» sa Fredrik endelig. «Jo, jeg må se den tante Karine. Hun interesserer mig veldig. Jeg er ikke i tvil om at

hun har alle betingelser for å bli en prima forlikelseskommissær. Gikk det an å hilse på henne nu — i eftermiddag?»

Om Johannes blev rød av anstrengelsen ved å bøie sig, eller om det var en annen årsak, forstod ikke Fredrik, — men rød blev han. Og den friske farven holdt sig da han nølende sa:

«M—ja, gjerne det. Men det kjedelige er at nu er hun ikke lenger alene. Hun har fått en ung pike i huset, en slags nytte-hyggedame ved siden av gamle Mette på seksti år. Du har forresten sett henne.»

«Mette?»

«Nei, hun hyggefrøkenen. Du husker kanskje den lille søsteren som kom inn og bad dig gå — hun var ikke ordentlig søster, sa hun.»

Fredrik lo.

«Ja vel! Søster Randi! Hun var svinaktig søt, hun forresten.»

«Æsj,» sa Johannes med en foraktelig gestus. «Sier du også søt! — Jeg vet ikke verre betegnelse. Jeg blir kvalm. Jeg begriper ikke at det skal være så gromt å være søt! Frisk og kjekk er da noget helt annet.»

«Jamen, hun ser bare akkurat søt ut,» sa Fredrik påståelig.

«Ja, derfor fatter jeg ikke at tante Karine kan like henne,» sa Johannes og kastet hodet utålmodig bakover mens et hånlig smil kruset

hans leber. «For hun er nemlig så kjekk og grei selv.»

«Hm. Fortel mig mere om dette sukkeret vårt,» bad Fredrik. «Går det an å kvarte sukkerbeter fra sykehuset sån ohne weiteres?»

Johannes smilte over sammenligningen.

«Tante Karine blev forelsket i henne ved første blick og spurte henne en dag likefrem om hun trodde sykepleien vilde tilfredsstillе henne eller noget slikt. Og så snakket hun en hel del med oversøsteren og fikk hennes livs historie. Den er ikke så almindelig akkurat.»

«Nå, det blir interessant,» sa Fredrik. «Jeg håper virkelig sukkerklumpen lukker oss inn i det minste. — Jeg har slett ikke noget imot de søte jeg, Johannes. Er du ikke trett av alle de hyper kjekke og sprutfriske jentene i gymnasiet? De mangler jamen både kvinnelighet og bluferdighet de aller fleste. Enten er de nogen tørre blåstrømper, nogen intetkjønnsvesener, som aper efter mannen og legger sig til nogen manerer som hverken smaker av fugl eller fisk, eller også koketterer de og er så jålete og forfengelige at — fysj — —»

«Å, vet du hvad. Der er mange ordentlig kjekke,» protesterte Johannes.

«Ja, det er jo det jeg sier. De er kjekke ja, men ikke søte — i god forstand. — Men det var den søte fra Ullevål. Hvem er hun?»

Johannes rensset stemmen.

«Jo, hun er foreldreløs. Hennes far var lærer her i byen og døde da hun var et par år; moren døde to år efter. Og så har hun bodd hos en gammel tante helt til hun døde ifjor. Da kom hun til sykehuset, fordi menighetsdiakonissen som hjalp til hos tanten, mente det passet best for henne. Hun hadde kontorplass en tid, men blev opsagt, naturligvis.»

«Hvorfor naturligvis?»

«Tror du chefene beholder sånne veike vesener, når der står hundre sterke og flinke som gjør et meget bedre arbeide?»

«Stakkar, hun er riktig en liten askepott,» sa Fredrik med en medfølelse som han sjelden pleide legge for dagen.

«Ikke nu lenger,» sa Johannes kort. «Tante Karine har tatt henne under sine vinger, og da er hun vel beskyttet.»

«Du har med andre ord fått en rival,» lo Fredrik ertende. «Eller kanskje hennes vinger er så rummelige at de dekker dere begge?»

«Takk, jeg behøver ingen skjermende vinger,» sa Johannes barsk. «Jeg er ingen kylling.»

«Kom an da,» lo Fredrik, «og vis mig at du er en statelig hanel!»

De var gått ut i entreen, og Johannes skjelte bort til stokken i kroken. Den hadde vært god

å støtte sig til; men han trakk øinene raskt til sig og gikk mot døren.

«Vi skal bort til tante Karine, mor!» ropte han inn i stuen.

«Ta endelig stokken med!» ropte hun tilbake.

«Behøves ikke, fru Kronstad,» sa Fredrik muntert. «Jeg skal forsvare ham hvis vi blir overfalt. Forresten er veien kort til tante Karine. Der får vi sukkerbiter og vingesus og kanskje en kopp kaffe hvis vi opfører oss pent! Far vel!»

Fru Kronstad rystet uforstående på hodet.

Den Fredrik, den Fredrik! Han var alltid så skøieraktig. Men hjertet var godt, det hadde de erfart under Johannes's rekonvalesenttid. Hver eneste dag var han kommet ned for å hjelpe ham med å fylle ut hullene og dytte igjen sprekken, som han sa. — Og nu stod den fele eksamen for døren. Den forekom henne som en fryktelig fiende, full av alskens ondskapsfulle påfund, en utspekulert motstander som lå på lur etter de unge for å såre dem på de aller ømmeste punkter. Huttetu, hvor megen sorg og elendighet den var skyld i rundt om i hjemmene!

Fru Kronstad sukket og følte sig så bitte liten og hjelpeløs. Hun kunde aldri hjelpe barna med de vanskelige leksene, bare sørge for at de fikk hvad de behøvde av klær og mat og drikke.

Hun hadde vært inne hos guttene med kaffe og smørbrød for en stund siden, og da satt de og strevet med denne dumme latinen. Det var ikke bare det at hun ikke forstod et mukk av det de sa, men at de skulde kaste bort tiden med et sprog som ingen mennesker talte! Hun hadde sagt det til dem; men Fredrik var som alltid kjapp til å svare:

«Vet De hvorfor vi lærer latin?» sa han. «Jo, fordi lægene trenger et sprog som de ferreste mennesker forstår, til sine resepter. Derfor rabler de i vei og skriver som det faller dem inn, og nettop fordi patientene ikke skjønner det plukk, virker medisinen så storartet. Det er det mystiske ved den papirlappen som gir folk tro på lægekunsten,» sa han med et skøieraktig fjes.

«Men ingen av dere skal jo studere medisin,» hadde hun innvendt.

Da tok Johannes ordet.

«Latinen er grunnstammen i de europeiske sprog,» sa han. «Både fransk og engelsk er grener på den stammen, og derfor faller det lettere for oss latinere å lære sprog. — Prestene må også kunne latin,» føiet han til litt efter og så så rart på henne. «Kirkefedrene skrev på latin, vet du vel.»

Hvad mente han mon med det blikket, tenkte fru Kronstad.

De var enige, hun og Hans, om ikke å øve noget som helst trykk på ham. Deres drøm om å se den eldste sønn som prest skulde kanskje ikke gå i oppfylldelse. Og det var sant som Hans sa engang: «En lærer kan øve likeså stor innflydelse som en prest. Det er ikke pretekjolen som er det avgjørende.»

Det var en av de siste aftener i august. Solen var enda ikke gått ned, og luften var mild og klar med en liten anelse av høst. Villvinen klatret rødmende opover altanens søiler, og asters og roser blusset av iver efter å overgå hverandre i skjønne, dyprøde farver.

Grosserer Bille satt ute på verandaen sammen med sin sønn og datter og nød den vakre eftersommer ved siden av sin merskumspipe.

«Høsten er skjønn, men den er også vemodig,» sa Bille. «Dere unge forstår ikke hvor en aften som denne setter sinnet i bevegelse langt mere enn den høit besungne vår.»

«Jeg svermer for sommeren, jeg,» sa Elna. «Høsten er for mig Visne blade — — av Per Lasson! Og tåke og stormarnes gny. Men jeg tenker mig at en som Johannes Kronstad liker høsten. Han er så grublende og tungsindig og gammeldags og — —»

Fredrik bet henne av.

«Johannes gammeldags! Du innbiller dig vel ikke at du eier menneskekunnskap, Elna? — Johannes er den personifiserte vår, en harmo-

nisk blanding av den fremstormende og blide. Like meget av april og mai. Men han lager aldri oversvømmelser. Han kan nemlig beherske sig!»

«Tusen takk! Det var en finte til mig,» lo Elna. «Forresten, det er vel bare en dyd av nødvendighet når han ikke går over breddene. Faren står der som en høi vold på begge sider. Uff, den mannen! Jeg vedder ti kroner på at Johannes ikke får lov å være med på nogen som helst moro ved immatrikuleringen. Jeg glemmer aldri Kronstads sure ansikt da jeg spurte om han danset!»

Elna lo støiende, og faren hysset på henne med en misfornøid mine.

«Det er noget som heter prinsipper, jenta mi,» sa han belærende. «Og ære være den mann som har nogen i denne vår holdningsløse, slappe tid. Jeg liker den mannen, jeg. Han er er karakter, selv om enkelte av hans meninger ikke nettop stemmer overens med mine.»

«Å nei, dere er nokså forskjellige,» sa Elna innsmigrende. «Jeg er i hvert fall glad over at han ikke er min far! Og jeg synes synd på Maria, hun spreller temmelig iltert i garnet.»

Fredrik hadde sittet bak avisen og hørt på. Nu blandet han sig igjen i samtalen.

«Hvor lenge er det siden du snakket med Maria, Elna?» sa han skarpt.

«Bevares, det er jo en stund siden, — nogen uker efter den berømmelige hytteturen var det visst. Og Johannes har jeg ikke sett siden den dagen du fylte nitten år. Han var nok godt instruert da. Det var aldeles umulig å få ham til å engagere mig.»

«Du vet kanskje ikke at doktoren hadde forbudt ham å danse?»

«Å, blås! Han så så sterk ut. Det var bare et påskudd for å undgå fristelsen.»

«Hm. Du mener altså at dansen er en fristelse da, Elna?» sa Fredrik med et spydig smil.

«For sånne som Johannes, ja, som ikke har lært å danse med sine barnsben på samme tid som han lærte abc'en og at to og to er fire.»

«Der har vi Johannes!» ropte Bille.

Op gjennom havens grusgang kom en ung student i lysgrå sommerdress. Duskeluen satt kjekt på det mørke hode. Dusken hadde ikke det reglementerte fall, men lå skjødesløst spredt utover skulderen, og Elna bestemte sig straks for å rette på forsømmelsen. Hun hadde allerede med heldig resultat vært sin brors læremester, selv om han ikke vilde innrømme det. —

«Den klær dig ordentlig godt, den luen,» sa hun da Johannes hadde tatt plass på verandatrappen.

«Tusen takk!» lo Johannes.

«Ja, men dusken ligger galt,» sa Elna, «la mig få lov —» Raskt nappet hun luen av hodet og satte den på sitt eget, som var altfor lite; den gled nedover ørene og næsten skjulte øinene. — «Se her, sån skal den ligge,» sa hun geskjeftig. «Du tar den bare slik og slenger den gratiøst bakover. Men du må øve dig foran speilet, Johannes; for det er slett ikke lært med en gang!» — Plutselig slo hun over i en begredelig tone: «Om det var mig som var kommet så langt! Hvor jeg vilde følt mig stolt og glad!»

«Ja, nu er det for sent å sutre over sin dovenskap,» sa Fredrik skadefro. «Evrer har du, det er bare vilje og energi som fattes dig, lille søster!»

«Undres på om jeg var blitt mer stø og solid hvis jeg hadde klart de tre årene?» sa Elna grundende.

«Å, langt fra,» sa Bille. «Forresten liker vi dig slik som du er, jenta mi. Du er ikke så overfladisk og lettlivet som du later til. — Hm. Hvem skulde du forresten ha den lettheten fra? Ikke fra mig ialfall!» lo han gutteaktig.

«Kanskje mor var lett før du traff henne?» sa Elna. «Enn om du bragte tyngden inn i hennes liv? Det spør vi om når hun kommer hjem, far! — — Vær så god, Johannes, — sett luen på dig og sleng dusken nonchalant den rette vei.»

Johannes tok ganske rolig luen fra henne, satte den på Billes blanke hode og la dusken fint til rette.

Elna klappet i hendene.

«Vidunderlig, far! Fem og tyve års student! Vent litt, jeg tar et bilde av far og sønn. Spring inn etter luen din, Fredrik; her er apparatet.»

Bille rystet smilende på hodet, men lot sig overtale. Etterpå moret de sig alle ved tanken på hvad fru Bille vilde si når hun fikk se fotografiet.

«Hør, Johannes!» sa Elna litt etter; «tror du vi fikk din far med på slike løier? I så fall står jeg til tjeneste når som helst.»

Johannes rystet på hodet, men smilte freidig.

«Nei, far egner sig ikke som skuespiller.»

«Nei gid, han er visst fryktelig streng,» brast det ut av Elna. «Jeg synes ordentlig synd i dere!»

Johannes satt og lekte med dusken på luen da han stillferdig svarte:

«Far er all right, han. Vi blir behandlet som voksne, selvstendige mennesker, Maria og jeg. Men undertiden ønsker jeg vi var barn igjen og blev diktert hvad vi skulde gjøre og ikke gjøre. For imellem føles det næsten nifst at en selv har det fulle ansvar for sine handlinger.»

«For eksempel?» spurte Fredrik. Han hadde straks skjønt at Johannes hadde noget særlig på hjertet.

«Hm. Ja, — det er denne festforestillingen,» sa han langsomt og nølende. «Far har lest det lystspillet, men synes ikke det er noget ved det, og det har han rett i, det er jo bare løier — undertiden litt vovet også. Men jeg har fått penger til billett. Han har ikke med en stavelse nevnt at han helst ser jeg blir hjemme.»

«Hvad sier tante Karine?» sa Fredrik med et lystig glimt i øinene.

«Hun er ikke kommet tilbake fra landet enda.»

«Hm, hm,» lo Fredrik. — «For ellers er den damen Johannes's annen samvittighet,» sa han henvendt til de andre.

Bille nikket alvorlig.

«Det var ikke av veien om nogen hver av oss hadde en tante Karine. Jeg har hørt litt om henne, og jeg akter å avlegge henne en visitt hvis det går an.»

«Ja, naturligvis. Hun kjenner jo Fredrik nu,» sa Johannes. «Hun setter stor pris på å få besøk, for hun orker ikke å gå ut noget videre.»

«Er hun sån fryktelig rettferdig?» spurte Elna nysgjerrig. «Jeg mener, er hun sån at hun ikke tåler spøk, men ser tvers gjennom en stakars synder med to skarpe øine?»

«Du kan gå med mig,» foreslo Bille.

«Ja, jeg torde ikke gå alene,» sa Elna og gyste. «Huff, jeg innbiller meg at hun straks vilde se hvor doven jeg er, og —»

«Blamer deg nå ikke,» avbrøt Fredrik henne utålmodig. «Det var Johannes som hadde ordet!»

«Er du kanskje dirigent?» kom det spydig. —

«Ja, selvskreven,» sa Fredrik. «Finn litt godt til oss du og la oss mannfolk få snakke sammen i fred og ro!»

Bille vinket datteren hen til sig.

«Innerst til venstre i annen hylle står der nogen champagneflasker med blått kryss på. Ta en av dem! Vi må gratulere Johannes med duskeluken!»

Johannes var blitt rød. Han satt et par sekunder uviss om hvad han burde gjøre. Så reiste han sig raskt.

«Undskyld, Bille,» sa han, «men jeg vilde helst slippe å være med på noget slags champagne-lag. De må ikke misforstå meg. Det er ikke fordi jeg mener det er galt å drikke champagne — eller annen vin. Jeg har aldri avlagt noget løfte; jeg står helt fri for så vidt. Men — jeg vil helst ikke — ikke foreløpig ialfall. Og det er heller ikke noget offer for meg å la det være.»

«Vel, vel, gutten min! Så sparer vi den til en annen gang!» sa Bille og slo Johannes vennskapelig på skulderen. «Slå en eggedosis du, Elna, og finn noen kaker, — men litt fort!»

Elna forsvant straks. Hun gikk hoderystende ut i kjøkkenet og var så optatt av å spekulere over den egentlige grunn for Johannes's avslag at hun glemte å kaste et blikk inn i de to—tre speil hun passerte på veien.

Da de tre blev alene ute på verandaen, sa Bille:

«Jeg antar du gir avkall på festforestillingen også?»

Johannes så spørgende på Fredrik:

«Visste jeg bare at Fredrik likeså gjerne går uten mig — —»

«Nå synes jeg sant for dyden du er blitt for ømskinnet, Johannes,» sa Fredrik vrantent. «Kan ikke du more dig litt om din tredve år eldre far ikke eier humør nok til å le av harmløse, uskyldige løier? Skal du holde på slik hele livet, blir det temmelig surt for dig.»

«Hør her, Fredrik,» sa Johannes rolig. «Hvis du hadde valget mellom enten å more dig i to timer mot å ergre dig i to år etterpå eller å undvære moroen og vite at du hadde gjort din plikt — valgte du da ikke det siste?»

«Valgte?» blåste Fredrik. «Hvem har stillet dig foran det valget? Er det ikke din egen

sykelige samvittighet? Din far har jo ikke sagt en stavelse, sier du.»

«Nei, det har han ikke. Men nettop derfor vet jeg at han vil bli glad hvis jeg gir avkall på den fornøielsen — for hans skyld. Det er slett ikke fordi jeg er det spor engstelig for å ta skade på min sjel!» — Johannes så et øieblikk bort dit hvor Bille satt og røkte på sin langpipe. Billes øine fulgte røken som hvirvlet op i den klare aftenluft og lot til å ha mistet interessen for samtalen mellem de unge gutter. — Johannes vendte sig igjen mot Fredrik og senket stemmen til en lav mumlen: «Jeg har så lenge og så ofte gjort imot fars ønsker, nu leter jeg efter anledning til å skaffe ham en stakkars liten glede i stedet. Forresten vil jeg be dig huske på at — «Jeg har lov til alt, men ikke alt gavner. Jeg har lov til alt, men ikke alt bygger op!»

«Citerer du et skriftsted?» spurte Fredrik, «eller er det en av tante Karines gullkorn?»

«Det er apostelens ord; men jeg forsøker å leve efter dem — av fri vilje notabene. Far har aldri tatt dem i sin munn.»

Fredrik sukket demonstrativt.

«Jeg kaller det utidig selvtukt, Johannes. Du lager jo ris til din egen bak på den måten.»

Johannes smilte lunt.

«Ja, men det behøves! For der er ikke lenger nogen andre som riser mig.»

«Du er håpløs,» sukket Fredrik. Men litt efter føiet han muntert til: «Very well, Johannes! Så la din far få den gleden! Men hvis du vil slå to fluer i samme smekk, så gled mig også! — Ta mig med når du om eftermiddagen reiser ut til Nesodden og besøker tante Karine!»

Johannes blev rød over hele ansiktet, men så Fredrik åpent inn i øinene uten å blunke:

«Det har jeg slett ikke bestemt mig til!»

Fredrik lo.

«Men du kommer til å gjøre det! — En båt-tur i frisk sjøluft, en dame til hver av oss og penger spart til konfekt og cigaretter! Du kjøper konfekt til tante Karine og jeg cigaretter til søster Randi — — for hun er søt nok før.»

— — —

Da Johannes en halv time senere sa far vel, fulgte Bille og Fredrik ham et stykke på veien.

På hjemturen sa Bille:

«Jeg går og tenker på for en lykke det vilde være for Elna å få en mann som Johannes. Han vilde bli en heldig motvekt til hennes flagrende gemytt. Sørgelig at hun er tre år eldre.»

Fredrik smilte hemmelighetsfullt.

«Selv om Elna var tre år yngre, var det like håpløst, far!»

«Hvorfor det? Elna er både pen og kjekk, og alvoret kan komme med årene.»

Fredrik rystet på hodet:

«Siden du nevner Johannes i den forbindelse, kan jeg likeså godt si dig hvad jeg tror. Johannes er ikke klar over det selv; men følgende blir allikevel engang faktum: Johannes kommer til å bli prest! Prestefruen er allerede bestemt av det vise forsyn. Hun er for tiden på en utmerket skole for å utdannes til sin ansvarsfulle stilling.»

«Jaså. Hun går i gymnasiet?» spurte faren. Fredrik smilte spydig.

«Tror du gymnasiet eier en eneste betingelse for å utdanne vordende hustruer og mødre? Og enda mindre medhjelp for sjelesørgere, en hyrdinne for de bortkomne får! Tror du kanskje at matematikk og trigonometri, fysikk og latin og den religionsundervisning vi får der, er passende næring for den som trenger å lagre for å gi andre av sin overflod?»

«Hm. Nei, nei. Men dere lærer da en hel del nyttig i gymnasiet,» innvendte Bille.

«Ja da, ja da. Men nå snakker vi ikke om oss gutter, men om Johannes's — eventuelle kone!» Fredrik slo op en trillende latter. De siste ord forekom ham så komiske. «Hun behøver jo ikke artium for å bli prestefrue. Hun kan benytte tiden tusen ganger bedre enn å pugge en masse

tull som bare forvirrer hjernen og stjeler den plassen som er bestemt til å huse hennes kvinnelige interesser!»

Bille smålo.

«Det var da svært så ivrig du er etter å jage pikene ut av gymnasiet!»

«Ikke alle; bare de som er noget tess, de som er kvinnelige og — — søte, holdt jeg på å si,» sa han med et fint smil.

«Nå. Men hvad slags skole går hun så på, denne damen til Johannes?» sa Bille en smule åndsfraværende. Hans interesse for Johannes's fremtid var dalt betydelig siden han ikke lenger hadde håp om å få ham til svigersønn.

«Hun er hos denne tante Karine. Nei, det er sant, du kjenner henne bare av omtale. Men jeg tror hun klarer sig bra med den utdannelsen hun får der. — Johannes forsøker å innbille både sig selv og mig at han ikke kan utstå henne. Han liker ikke søte damer, sier han. Og hun er søt nemlig. Svinaktig søt altså. Men mellom oss sagt — jeg vet du er å stole på, far: Den dag kommer nok da Johannes Kronstad opdager at den sukkerbiten han engang hånte, fordi den var for søt, — allikevel passer utmerket inn i hans syrlige tilværelse!»

nr W631df

Wilong, fulli
De ja atten.

Depotbiblioteket

76sd 46 029

muw631df

WIBORG

DE PÅ
ATTEN